СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА VII ● БРОЈ 77 ● ЈУН—ЈУЛ 2022. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

СРБИ У ПОЗАДИНИ СУКОБА У УКРАЈИНИ

По сваку цијену сачувати војну неутралност

ИЗЛОЖБА У ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА *СУЗА*

Наслони моје вријеме на своје, тако ће вјечност дуже трајати

ВОДИЧ ЗА ПРИЈАВУ И ЗАШТИТУ ПРАВА НА НЕПОКРЕТНОСТИМА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ

КАКО ДА САЧУВАМО СРПСКУ ЗЕМЉУ У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ?

- Које су посљедице ако не пријавим у року своје право на некретнину?
- Каква је процедура у случају смрти власника некретнине?
- Ко је ослобођен од плаћања пореза?

УДРУЖЕЊЕ *ЈАДОВНО '41* ИЗ БАЊАЛУКЕ НАСТАВЉА СВОЈУ МИСИЈУ

Јадовничани подигли десети Часни крст уз јаму Тучић

ПРОМОВИСАНА ПЈЕСМА О СПОМЕНКУ ГОСТИЋУ

Симбол небеске и земаљске војске

ЗМИЈАЊЦИ СЕ ОДУЖИЛИ ВЕЛИКОМ СРПСКОМ КЊИЖЕВНИКУ

У Кићу откривена биста Петру Кочићу

СЛОБОДАН СТАВ: НЕМАЊА ДЕВИЋ

Шеста колона

Данас присуствујемо једном врло занимљивом тренду, сличном као у периоду 1945–1946, да се на сваки национални повик или пак рационални позив на дијалог на тему куд плови овај брод, јавља народнофронтовска маса са напамет наученом рецитацијом:

1. Јеси ли ти служио војни рок?
2. А што ти не живиш на Косову?
3. Зашто ниси изродио петоро дјеце?

Појавио се и термин „шеста колона" (раније су тако називане вашке) за сва она трућала која се позивају на Косово, а гле чуда не живе на имању у Дреници. Што рече Лубарда, бар да ми пљунуше на етикету, па је залијепише на чело, а они ми још пљунуше на чело па залијепише етикету. То ништа не боли...

И док нам провјеравају парцеле у катастру и разлажу сперматозоиде, активисти који нису ни примијетили да су им израсли шиљати очњаци, покушавају да укажу на нашу недосљедност – и да нам капитулацију прикажу не само као логичан исход једног (привременог) пораза, већ и као врхунски национални идеал. Историја је стварно учитељица живота.

И када се српски народ прије мало више од сто година нашао у сличној позицији, наравно да ником није падало на памет нешто слично, јер се иоле знало за ред, хијерархију, част. Па чак и за националну стратегију. И тад се десио један феномен који се зове 1.300 каплара. Замислите, нико од њих није живио на Косову, ријетко ко је и био ожењен и, човјече, нико од њих није био одслужио војску! Али су сви они, који су до тада (а они преживјели и од тада) живјели и стварали за своју Отаџбину, кренули у херојски јуриш за њу 1914. и упркос тешким губицима листом постали бесмртни. За све иоле памтеће и достојанствене Србе.

Међу њима су били и Страхињић Бан Нушић и Миодраг Давидовић, јединци синови српских политичара, и Ава Јустин и Станислав Винавер и Александар Дероко... Сличних примјера има сијасет само у нашем 20. вијеку. Сјетите се и београдских дама из истог периода, које су оставиле своје париске хаљине и шешире и замијениле их завојима, да чисте гнојне ране својим саборцима. Милан Ракић ће говорећи о њима лијепо описати невјерне Томе свог времена: „Данас нама кажу, дјеци овог вијека, да смо недостојни историје наше... "

Зато браћо и сестре само храбро, и не клонимо духом. Српски народ још није пропао, као што га уче лажни пророци. Ако због нечег ваљају наша тешка времена, онда је то бар због оне старе: не пада снијег да завеје брег, већ да свака звјерка остави свој траг....

*** АУТОР ЈЕ ДОКТОР ИСТОРИЈСКИХ НАУКА И НАУЧНИ САРАДНИК ИНСТИТУТА ЗА САВРЕМЕНУ ИСТОРИЈУ У БЕОГРАДУ**

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ћоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Драгана Бокун, Жељко Ћекић, Драгана Шиповац, Весна Пешић и Јелена Рокнић**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Драган Башовић, Ратко Бубало (правни савјети), Шпиро Лазиница (правни савјети), Наташа Дробац, (правни савјети)**
Адреса: **Отона Жупанчича 14, Нови Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
Телефон: **021/6613–600**
Сајт: **www. ssr.org.rs**
Тираж: **5.000 примјерака**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Штампа: **Штампарија *Борба а. д.,*** Београд
ISSN 2466-3476

Израду овог броја Српског кола помогли су: Министарство културе и информисања, Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, општине Кучево и Богатић

ЛИНТА И ДЕЛЕГАЦИЈА ОДБОРА НА ДРУГОМ РАДНОМ САСТАНКУ У ВЛАДИ

И ДАЉЕ СЕ ЕВИДЕНТИРАЈУ ПРОГНАНА ЛИЦА КОЈА НЕМАЈУ РИЈЕШЕНО СТАМБЕНО ПИТАЊЕ

У Влади Србије је 8. јуна одржан састанак на којем су, поред више савјетнице премијерке Брнабић Светлане Јовановић, присуствовали су и представници МУП-а Србије, представник Министарства за државну управу и локалну самоуправу, представници Комесаријата за избјеглице и миграције на челу са комесаром Владимиром Цуцићем, делегација Одбора за рјешавање стамбеног питања прогнаних Срба из Хрватске и Федерације БиХ на челу са предсједницом Драгицом Бабић и народни посланик Миодраг Линта.

» Детаљ са састанка у Влади Србије

Делегација Одбора и Линта су упознали присутне са акцијом позивања прогнаних лица који су попунили анкетни упитник крајем прошле године на сајту прогнани.рс. Током позива у претходних мјесец дана чланови Одбора су обавјештавали прогнана лица да треба да оду код повјереника за избјеглице у својој општини како би се евидентирали за рјешавање стамбеног питања. Присутни чланови Одбора су нагласили да нису успјели да позову сва прогнана лица која су попунила анкетни упитник с циљем да се евидентирају.

Постигнут је договор са Јовановићевом и комесаром Цуцићем да повјереници за избјеглице и даље евидентирају прогнана лица која немају ријешено стамбено питање.

Делегација Одбора и Линта су тражили да савјетница Светлана Јовановић пренесе премијерки Брнабић молбу да се у што краћем временском року уради Програм рјешавања стамбеног питања прогнаних лица и да Влада усвоји Закључак којим ће обавезати надлежне државне органе да раде на реализацији наведеног Програма. Такође, затражили су да премијерка Брнабић на Свјетски дан избјеглица (20. јун) да изјаву за јавност којом Влада изражава снажну одлуку и намјеру да ће ријешити стамбено питање свих прогканичких породица из Хрватске и Федерације БиХ.

На тај начин премијерка Брнабић би потврдила свој недвосмислен став који је рекла на састанку са члановима Одбора и Линтом у Влади прије три мјесеца.

Комесар Владимир Цуцић је упознао присутне на састанку са досадашњим бројем евидентираних прогканичких породица код општинских и градских повјереника за избјеглице. Ради се о 8.683 прогканичке породице односно 23.393 лица.

Договорено је да се наредни састанак одржи за два мјесеца на којем би Комесаријат требало да изађе са финалном верзијом Програма рјешавања стамбеног питања.

Одбор позива сва прогнана лица који се још увијек нису евидентирали, да то учине у наредном периоду тако што ће отићи код повјереника за избјеглице у општинама гдје имају пријављено пребивалиште. Поред тога, чланови Одбора ће наставити да позивају прогнана лица која су попунила анкетни упитник с циљем да се евидентирају.

ДРАГАНА БОКУН

ЛИНТА ПОВОДОМ ДАНА ИЗБЈЕГЛИЦА

ВЛАДА СРБИЈЕ ДА РИЈЕШИ СТАМБЕНО ПИТАЊЕ СВИХ ПРОГНАНИЧКИХ ПОРОДИЦА...

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, поводом Свјетског дана избјеглица, тражи да Влада ријеши стамбено питање свих прогканичких породица које су 27 и више година подстанари или живе у нељудским условима. Србија је 2012. године почела да реализује Регионални стамбени програм чије је циљ био да се до 2017/2018. године ријеши стамбено питање свих прогканичких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Нажалост, Регионални стамбени програм се спроводио веома споро и неозбиљно. У претходних 10 година ријешено је свега око 7.500 породица. Процјењује се да има више од 12.000 прогканичких породица које још увијек нису ријешиле своје стамбено питање.

Такође, све прогканичке породице које су добиле станове кроз различите програме (СИРП програм, ДИПОС, разни међународни донатори, социјално становање у заштићеним условима) треба да добију право откупа својих станова по повољним условима као и сви остали. Поред тога, треба омогућити да више од 1.000 прогнаних лица, који нису имали избјеглички статус, добије право да конкурише за рјешавање стамбеног питања.

Линта истиче да је крајем прошле године група прогнаних лица, уз његову подршку, основала Одбор за рјешавање стамбеног питања прогканичких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Одбор је покренуо акцију попуњавања анкетног упитника који је попунило 8.500 прогканичких породица а након тога је урађен извјештај. Премијека Брнабић је 11. марта примила на састанак делегацију Одбора заједно с Линтом. Том приликом је јасно и недвосмислено обећала да ће Влада да обезбиједи кров над главом свакој прогканичкој породици и да средства нису проблем. Након тога одржана су два радна састанка у Влади са шефом кабинета и савјетницом премијерке Брнабић.

Договорено је да се све прогканичке породице евидентирају код повјереника за избјеглице у општинама и градовима гдје имају пријављено пребивалиште. Такође, договорено је да ће нова Влада усвојити Програм стамбеног рјешавања прогканичких породица са прецизним временским роковима и потребним средствима. Послије тога, очекује се расписивање јавних конкурса за станове, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће.

... И ПОКРЕНЕ ДИЈАЛОГ СА ХРВАТСКОМ И БиХ

Линта апелује на Владу да покрене стални дијалог са Хрватском и Босном и Херцеговином о рјешавању питања уништене и отете имовине, отетих стечених права и бројних других проблема протјераних Срба и преосталих Срба у Хрватској и Федерацији БиХ. Темељ дијалога треба да буде Анекс Г Бечког споразума о сукцесији под називом *Приватна својина и стечена права*.

У њему недвосмислено пише да свим грађанима и правним лицима морају бити заштићена и враћена права која су имали на дан 31. 12. 1990. године, а сви уговори склопљени под притисцима и пријетњама морају бити проглашени ништавним.

Бечки споразум о сукцесији је међудржавни споразум који је ратификован у парламентима држава насљедница бивше Југославије и према Уставу Хрватске, Босне и Херцеговине и међународном праву има јачу правну снагу од домаћих закона.

Од ступања на снагу Бечког споразума о сукцесији јуна 2004. године Хрватска систематски одбија да спроведе у пракси Анекс Г *Приватна својина и стечена права* и Анекс Е *Пензије*.

Линта подсјећа да Хрватска одбија да врати 40.000 отетих станарских права, да исплати заостале и неисплаћене пензије које дугује према 50.000 пензионера и њихових насљедника, да врати више од 800.000 катастарских парцела пољопривредног земљишта које је отето или узурпирано, да исплати накнаду штете за више од 10.000 српских кућа и локала које су срушене у терористичким акцијама по хрватским градовима и мјестима гдје није било ратних дејстава, да врати отете српске куће и локале на основу фалсификованих пуномоћи и купопродајних уговора, да призна комплетан радни стаж прогнаним Србима прије почетка рата и током РСК, да исплати динарску и девизну штедњу, да исплати дионице прогнаним Србима који су искључени из процеса приватизације и др.

Прогнани Срби из Федерације БиХ такође имају велике проблеме да заштите своја основна људска права.

Постоје бројни примјери отимачине пољопривредног земљишта, станова, локала и друге имовине, као и незаконите сјече шумског богатства без реакције полиције, на српским ливадама без одобрења власника пасе стока Бошњака, срушене и попаљене српске куће и даље у великом броју нису обновљене, скрнављење српских цркава, гробаља и спомен-обиљежја постали су уобичајене и честе појаве, српска дјеца у Гламочу и другим мјестима не могу да уче ћирилицу, имамо примјере застрашивања Срба путем пријетњи, оптужби да су агресори, физичких напада и недавног убиства Српкиње код Високог.

ПРЕДСЈЕДНИК СРБИЈЕ ДОДИЈЕЛИО ВИДОВДАНСКА ПРИЗНАЊА И СТУПИО НА ДУЖНОСТ У ДРУГОМ МАНДАТУ

ВУЧИЋ: НИКО НЕ МОЖЕ ДА СРУШИ СРПСКО НАРОДНО ЈЕДИНСТВО!

У Палати *Србија* одржана је свечаност поводом додјеле Видовданских одликовања и ступања на дужност предсједника Александра Вучића у другом мандату.

Вучић је поручио Србима у Републици Српској, Црној Гори, Сјеверној Македонији, Хрватској и свуда у свијету гдје живе да нико не може да сруши српско народно јединство, те да Србија жели да сачува своју самосталност и независност.

– Живимо и у државама широм свијета, али имамо исти језик, културу, имамо Видовдан који нас увијек окупља – рекао је Вучић.

Он је додао да Срби морају да гледају и друге народе који живе са њима и да са њима имају најближе односе – од Мађара, до Бошњака, Словака, Хрвата и других, јер их „све исте муке муче".

– Зато данас, на дан када се све види, хоћу да им кажем да ћемо заједно да пребродимо све тешкоће и да ћемо да подижемо Србију која ће бити успјешна земља, која ће да чува самосвојност и традиционална пријатељства, и бити на европском путу, али која никад неће дозволити да неко угрози њену независност и право да буде своја на своме – истакао је Вучић.

Он је навео да се данас види да Србија корача брзо напријед, додајући да се поставља питање да ли изабрати пут велике куражи или мудрости.

– Бираћу пут мудрости, умјесто пута велике куражи, јер желим да нас има више, да имамо бољу економију, да напредујемо брзо. Али и када се јавно одричем велике куражи, ипак је неће бити мање него што су нас преци задужили. Нека живи јединство српског народа – поручио је Вучић.

Говорећи о значају Видовдана, Вучић је нагласио да Срби вијековима сваког 28. јуна одговарају на иста питања – да ли славе побједу или пораз, јунаштво или узалудну жртву, те да се одговори на та питања мијењају од генерације до генерације, а заборавља се да историја може да буде само једна.

Он је истакао колико тај датум значи за опстанак државе и нације.

– То је најважнији знак на нашем националном небу испод којег се окупљамо и тражимо разлог да постојимо. Он је путоказ и звијезда коју пратимо. Без њега уз историју каква је била наша одавно бисмо се расули – рекао је Вучић.

Он је навео да су српски преци на Косову пољу бранили цивилизацију и културу и истинске еворпске и српске вриједности, а не „земаљско замалена царство", те да је у томе и та морална вертикала.

– На Видовдан Срби не пјевају, него се са скрушеним пијететом сјећају – поручио је Вучић.

Он је добитницима видовданских одликовања захвалио за љубав према Србији и за све што су учинили за Србију, чије су грађане усрећили.

– Самим тим ви сте постали дио нашег националног неба. Видовдан мора да буде симбол који нас тјера да стварамо нове симболе, звијезде, митове, нови живот, нове инспирације, да у Видовдану тражимо нашу будућност – поручио је Вучић.

Он је навео да је лако рећи да се треба држати само храбрости, али да се плате и пензије дијеле захваљујући мудрости и памети и погледу у будућност земље, привлачењу инвестиција, јер без тога не би било ни снажније војске, ни снажније Србије.

– Морамо да идемо и гледамо у Европу да бисмо имали све што имамо, и будућност за нашу дјецу, али истовремено морамо да имамо и храброст да им кажемо да хоћемо да сачувамо своју самосталност, да имамо своје мишљење које не мора увијек да им се свиди. Ваљда је и то Европа, различито мишљење и поглед на свијет – рекао је Вучић.

Видовданска одликовања додјељују се заслужним појединцима и институцијама из земље и иностранства који су својим залагањем дали велики допринос у сферама у којима раде и дјелују.

Између осталих, добитници видовданских одликовања су холивудски глумац Рејф Фајнс, чувени тенор Андреа Бочели, фадо пјевачица Мариза, глумац Милош Биковић, селектори фудбалске и кошаркашке репрезентације Драган Стојковић Пикси и Светислав Пешић, академик Василије Крестић, редитељ Егон Савин, Дјечје позориште у Суботици, гимназија у Чачку, јапански премијер Шинзо Абе, али и тројица српских ватрогасаца који су спасили дијете из шахта пуног воде.

КРЕСТИЋ О ОДНОСУ ПОЛИТИКЕ И НАУКЕ

Академик Василије Крестић се обратио у име одликованих и рекао је да је без лажне скромности презадовољан.

– То је формална и стварна потврда да вишедеценијски труд није узалудан, већ да имају одјека у друштву. Тако ја са пуно захвалности доживљавам Карађорђеву звијезду која ми је додијељена. Бићу слободан овом приликом да кажем неколико ријечи о односу науке и политике. Како припадам генерацији која је била активна и у вријеме једнопартијског система, морам рећи да је то вријеме било више него тешко. Да је више воље и мудрости то вријеме би могло да буде и поучно, да не понављамо грешке – рекао је Крестић.

Он каже да наука и политика не би смјеле да буду у раскораку, већ у савезу, и да је вријеме бруталног наметања идеологије и политике науци на срећу прошло.

Данас се не може рећи да код нас политика претвара науку у своју службу, и слобода научне мисли није ограничена. Али наука није ни много уважена. Доказ за то је да сам ја први човјек из домена науке који ће понијети ово високо државно признање. Мислим да нећу погријешити ако кажем да код нас политика и наука иду посебним колосјецима, без додира и прожимања – казао је академик.

Василије Крестић додаје да ако се у том погледу ништа не промијени, постоји опасност да ћемо морати да правимо инвентаре бројних пропуста.

– Бићу слободан да ово слово окончам држећи се струке којој сам посветио читав радни вијек. Ако је историја magistra vitae, lux veritas и testis temporus, она ће добро доћи не само љубитељима прошлости, већ и онима који су на кормилу државе и да из прошлости извлаче поуке о нашој садашњости и будућности – закључио је Крестић.

НЕМОГУЋА МИСИЈА – КАКО ПРИБАВИТИ МЕДИЦИНСКУ ДОКУМЕНТАЦИЈУ КОЈА ЈЕ ИЗДАТА НА ПОДРУЧЈУ РС КРАЈИНЕ

КАКО ДОКАЗАТИ РАЊАВАЊЕ У КРАЈИНИ?

Како пише загребачки недјељник *Новости*, двоје малољетне дјеце у старости од 17 и 5 година (имена позната редакцији) рањено је у зиму 1993. на ширем подручју Бенковца од гранате испаљене с положаја Хрватске војске у селу Врана. Данас као одрасли људи су међу бројним цивилним жртвама рата од 1991. до 1995. Они су заједно с још 55 лица уз помоћ Правног одјела Српског народног вијећа предали захтјев за одштету по новом Закону о цивилним страдалницима из Домовинског рата.

Према Правилнику о начину остваривања статуса и права цивилних страдалника из Домовинског рата, цивилне жртве с почетка текста морају испунити низ предуслова како би оствариле одштету за рањавање. Потребна им је, између осталог, ратна медицинска документација о лијечењу која потиче из периода непосредно након рањавања, а најкасније до 30. септембра 1996.

Двоје страдалника рат је провело на територији тадашње РС Крајине и избјегли су у Србију у августу 1995. Медицинска документација којом располажу 29 година након трагедије врло је оскудна. Једна особа има извјештај доктора специјалисте који га је оперисао, издат тек 1998. године у Београду. Друга особа посједује само један оригинални папир на којем је дијагноза исписана руком.

Правилник у том случају предвиђа још једну могућност, а то је да се могу уважити накнадна сазнања о околностима страдавања од надлежне полицијске управе, сазнања Државног одвјетништва Републике Хрватске и други докази од надлежних тијела РХ. Међутим, правници из СНВ-а су у процесу прикупљања доказа за странке увидјели да је немогуће прибавити медицинску документацију која је издата на подручју РС Крајине јер је већина затечене документације уништена за вријеме и након *Олује*. Конкретно, податке о рањавању двоје дјеце с подручја Бенковца данас не посједују Дом здравља у Бенковцу, болница у Книну ни Државни архив у Задру. Тим поводом смо се обратили Министарству здравства. Тражили смо од њих информацију гдје се налази ратна медицинска документација с наведеног подручја.

У допису који потписује министар Вили Берош наводи се да је то тијело јавне власти утврдило да „нема сазнања гдје се тражена информација налази". Објашњено је да „Кризни стожер Министарства здравства, као правни сљедник Главног санитетског стожера Републике Хрватске – заповједне структуре Интегрираног ратног здравственог сустава у периоду 1991. до 1995, није у посједу ратне медицинске документације с подручја Града Бенковца".

Милена Чалић Јелић из Правног одјела СНВ-а се нада да новим Законом и подзаконским прописима неће бити онемогућено остваривање права цивилним жртвама рата путем крутог тумачења законских норми, поготово када је ријеч о медицинској документацији којом подносиоци захтјева требају доказати да су у рату задобили минималних 20 посто инвалидитета. Појашњава да за инвалидитет или болест насталу као посљедицу заточеништва медицинска документација треба датирати 30 дана након пуштања или бијега из заточеништва. Болести психе доказују се на основу прве медицинске документације двије године након заточеништва.

Двије цивилне жртве предале су захтјеве с документацијом коју посједују. Имају овјерене изјаве свједока свог рањавања, као и накнадне изјаве доктора који их је лијечио у Бенковцу 1993. Чалић Јелић све то сматра релевантним доказима. Наводи да СНВ још увијек нема нити једно издато рјешење, али да прати примјену новог Закона о цивилним страдалницима из Домовинског рата.

– Надамо се да ће се циљ постићи и да ће статус цивилних жртава рата бити признат након предугог периода игнорисања њихове животне ситуације и посљедица проживљеног – поручује Милена Чалић Јелић.

ВОДИЧ ЗА ПРИЈАВУ И ЗАШТИТУ ПРАВА НА НЕПОКРЕТНОСТИМА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ

• Правни стручњаци из Хуманитарног центра за интеграцију и толеранцију из Новог Сада (Војвођанска 17, тел. 021/528-132) уз подршку Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије, направили су приручник намијењен заштити непокретне имовине на територији Федерације БиХ. Приручнике можете добити на наведеној адреси.

» www.kirs.rs

» www.hcit.rs

• Уз сагласност Издавача и Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије редакција *Српског кола* преноси скраћени садржај приручника прилагођен новинској форми

ЗАШТО ДА УЧЕСТВУЈЕМ У ПОСТУПКУ УСКЛАЂИВАЊА ПРИЈАВОМ СВОГА ПРАВА НА НЕКРЕТНИНАМА?

Пријава права је у вашем интересу. Пријавом сте у могућности да активно учествујете у процесу утврђивања права на вашим некретнинама, добивањем рјешења о упису права и провођењем његовог уписа у електронски вођеној земљишној књизи, осигуравајући тако заштиту својих права. Осим тога, сви уписи у земљишне књиге у поступку успоставе или замјене земљишне књиге у оквиру *Пројекта регистрације некретнина* се проводе без наплате судских такси.

Уколико учествујете у поступку усклађивања у прописаним роковима, у могућности сте да поднесете приговор против тачности уписа у земљишну књигу.

Лице, које је, учествовало у поступку усклађивања, може против рјешења земљишнокњижног референта, уложити и жалбу код надлежног кантоналног суда у року од 15 дана. Рок почиње тећи од дана пријема преписа рјешења или сазнања о радњи која је предмет жалбе. Жалба се може поднијети и код земљишнокњижног уреда који је обавезан прослиједити је без одлагања надлежном суду. У жалбеном поступку заинтересиране особе могу само захтијевати да се земљишнокњижном уреду наложи да изврши забиљежбу против тачности земљишне књиге или да предузме брисање. Један од исхода, у случају прихваћања жалбе, јесте да ће се извршити забиљежба против тачности земљишне књиге, а странке ће се упутити на парницу како би остварили своје право у редовном судском поступку. Могућ је и исход да Суд наложи брисање, тако да ће се укинути све предузете правне радње и предмет вратити на поновни поступак.

Учествовање у поступку усклађивања омогућава вам, примјерице, преношење трајног права кориштења у приватно власништво. У случају да сте, као власник зграде или посебног дијела зграде, уписани у катастарској евиденцији као посједник на катастарској честици/парцели означеној као државно власништво на грађевинском земљишту, својим захтјевом за упис власништва на земљишту омогућава вам се укњижба вашег власништва на односној парцели у земљишнокњижном улошку.

КАКО МОГУ ЗНАТИ КАДА ЈЕ ОБЈАВЉЕН ПОЗИВ ЗА ПРИЈАВУ ПРАВА НА ПРИЗНАВАЊЕ ВЛАСНИШТВА ИЛИ НЕКОГ ДРУГОГ ПРАВА НА НЕКРЕТНИНАМА У КАТАСТАРСКОЈ ОПШТИНИ У КОЈОЈ ИМАМ НЕКРЕТНИНЕ?

Успостава земљишне књиге се покреће објављивањем огласа надлежног општинског суда о најави успоставе земљишне књиге. Оглас о организираном оснивању или замјени земљишне књиге објављује се у *Службеном гласнику БиХ*, *Службеним новинама Федерације БиХ*, службеним гласилима кантона и општине, најмање у двије дневних новина које су доступне у цијелој Босни и Херцеговини, на огласним плочама општине, подручне јединице кантоналне управе, локалним електронским медијима и на мјестима уобичајеним за оглашавање у предметној катастарској општини.

Пријава података, ШТО ПРИЈЕ, некој од горе наведених канцеларија за правну помоћ омогућава правницима у тим канцеларијама да вас правовремено обавијесте о објави Јавног позива за вашу катастарску општину и да вам пруже правну помоћ у поступку усклађивања и у заштити ваших имовинских права у Федерацији БиХ. Осим тога, позиви земљишно-књижних уреда општинских судова којима се најављује успостава и замјена земљишне књиге за поименично наведене катастарске општине објављују се и на веб-сајту Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове (www.fgu.com.ba/sr), као и веб страницама општине и општинског суда и кантоналне управе. Препоручује се да редовно пратите ове веб-сајтове.

На интернет страници www.fgu.com.ba/sr/1003.html можете наћи Преглед објављених огласа о најави успостављања земљишне књиге. Такође, су наведене катастарске општине у којима су преузети подаци из катастра некретнина у земљишну књигу. С обзиром да су за све некретнине с подручја ових катастарских општина донесена рјешења приликом излагања некретнина, нису објављени огласи о успостављању земљишнокњижних уложака за исте.

ЗАЈЕДНИЧКА КАМПАЊА ИНСТИТУЦИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

САЧУВАЈМО СРПСКУ ЗЕМЉУ У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ

У Федерацији БиХ у току је поступак усклађивања података из земљишних књига и катастра о земљишту, зградама и правима на основу стварне ситуације на терену. Данас је на снази већи број различитих евиденција о непокретностима, насталих у различитим временским периодима, заснованих на различитим премјерима, различите тачности и ажурности. У БиХ постоји и много општина у којима не постоје земљишне књиге, јер су уништене или нестале. Циљ је регистрације некретнина да се оснивањем нових или замјеном постојећих земљишних књига ускладе подаци о некретнинама у земљишној књизи с подацима из катастра некретнина по новом премјеру како би на истој некретнини и упис у земљишну књигу и катастру били исти и да одговарају стварном стању на терену, те да се успостави јединствена евиденција некретнина и права на њима у дигитализираној форми, доступна и путем интернета.

Сва заинтересована лица могу у поступку усклађивања да пријаве нека од својих права, за која сматрају да их имају на одређеним некретнинама.

Највећу препреку њиховом учествовању у поступку усклађивања представља чињеница да се позиви власницима не шаљу лично на адресу, већ се позив за пријаву права на непокретностима, и то не истовремено за све већ појединачно за сваку катастарску општину, објављује у *Службеном листу* Федерације БиХ и неколико федералних дневних новина, који су тешко доступни избјеглим и расељеним лицима, тако да власници или њихови насљедници немају сазнања да је њихово земљиште или земљиште предака предмет поступка.

У циљу очувања имовинских права Срба из Федерације БиХ покренута је заједничка кампања од стране надлежних институција Републике Србије и Републике Српске како би се грађани максимално укључили у поступак усклађивања података о некретнинама катастра и земљишних књига у Федерацији БиХ.

Сврха је овог приручника да у кампањи пружи грађанима, који имају имовинска права на непокретностима у ФБиХ, практичне информације о поступку усклађивања и да се позову да информације о својим власничким правима доставе ШТО ПРИЈЕ канцеларијама за правну помоћ избјеглим и расељеним лицима из ФБиХ које се налазе у подручним јединицама Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове (РУГИПП), које ће им помоћи да провјере статус своје некретнине и да активно судјелују у поступку усклађивања и у заштити њихових имовинских права у ФБиХ.

КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ПОМОЋ У СРПСКОЈ

- БАЊА ЛУКА Ул. Вељка Млађеновића 12ц
  тел; +387 51/456-258;456-277; 456-247
  мејл: pravnapomoc.banjaluka@rgurs.org
- БИЈЕЉИНА Ул. Сремска бр. 2
  тел; +387 55/490-940; 490-606
  мејл: pravnapomoc.bijeljina@rgurs.org
- ЗВОРНИК Ул. Патријарха Павла 1
  ел;+387 56/490-132; 210-089
  мејл: pravnapomoc.zvornik@rgurs.org
- НЕВЕСИЊЕ Ул. Обрена Ивковића бб
  тел: +387 59/601-109
  мејл: pravnapomoc.nevesinje@rgurs.org
- ИСТОЧНО САРАЈЕВО Ул. Николе Тесле 60
  тел: +387 57/490-130; 320-810
  мејл: pravnapomoc.istocnosarajevo@rgurs.org
- МРКОЊИЋ ГРАД Ул. Бораца српских бб
  +387 50/490-218; 211-355
  мејл: pravnapomoc.mrkonjicgrad@rgurs.org

Грађани се могу јавити и на:
- Viber i WhatsApp: 00387 65 090 040; 00387 65 724 683 ; 00387 65 704 892; 00387 65 478 781; 00387 65 998 111;
- Facebook i Instagram: @kancelarijezapravnupomoc

- Грађани се могу јавити и у било коју подручну јединицу Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове, оставити податке и контактираће их правници који се баве заштитом имовинских права лица из Федерације БиХ. Види контакт на: *www.rgurs.org/kontakt*

Који је рок за пријаву права на некретнинама?

Сва заинтересована лица која полажу право на признавање власништва или неког другог права на некретнинама уписаним у катастарској општини могу да пријаве у поступку усклађивања то своје право, поднеском у два примјерка и да поднесу доказе за то, земљишнокњижном уреду надлежног општинског суда у року од 60 дана од дана објаве огласа на огласној плочи тог суда, *Службеним новинама Федерације БиХ*, *Службеном гласнику БиХ* и у најмање два дневна листа која се дистрибуирају у БиХ.

Грађани који полажу право на некретнинама у катастарским општинама наведеним у огласу могу рок од 60 дана на лични захтјев продужити за најмање сљедећих 90 дана, како би им се дала могућност да прибаве потребне доказе.

Лица која нису била у могућности сазнати за најаву поступка успостављања имају право у року од 60 дана од дана сазнања за поступак успостављања, али најдуже годину дана од почетка поступка успостављања, пријавити своје власништво или неко друго право на некретнини тако што ће поднијети захтјев за продужење рока за најмање сљедећих 90 дана, како би им се дала могућност да прибаве потребне доказе.

• У Републици Србији грађани се могу јавити и у канцеларију Одбора за заштиту права Срба у Федерацији БиХ, који пружа бесплатну правну помоћ за:
– рјешавање неријешених имовинско-правних ствари Срба из ФБиХ,
– подношење захтјева за обнову кућа и објеката у ФБиХ,
– подношење захтјева за добијање земљишнокњижних извадака и посједовних листова,
– савјетовање у вези са прибављањем личних докумената Срба из ФБиХ,
– подношење пријава за штету насталу незаконитом сјечом шуме и покретних ствари,
– подношење захтјева за обнову мјесних домова, путева, водовода и објеката инфраструктуре.

На сајту *www.srpskazemlja.org* могу се пронаћи сви прописи, обрасци и информације.

ОДБОР ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА СРБА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

Адреса: 11000 Београд, Гаврила Принципа 16

Тел/Viber и WhatsApp: 064 514 58 77
мејл: beograd@srpskazemlja.org

КОЈЕ СУ ПОСЉЕДИЦЕ АКО НЕ ПРИЈАВИМ У РОКУ СВОЈЕ ПРАВО НА НЕКРЕТНИНУ?

У случају да се лица која полажу право на признавање власништва или неког другог права на некретнинама не јаве у року од 60 дана, односно годину дана од објаве огласа њихово право неће бити узето у обзир приликом успостављања земљишнокњижног улошка, односно упис у нову земљишну књигу извршиће се на основу постојеће документације, након службене провјере и истраженог чињеничног стања.

Као докази, између осталог, ће се употријебити: 1. копија актуалног катастарског плана, 2. елаборат нове измјере, 3. подаци о особама за које се на основу постојећих података претпоставља да су они носиоци права, 4. подаци из земљишне књиге, 5. стари катастарски планови и операти, 6. судске одлуке и одлуке других органа о правима на некретнинама, 7. неизвршене одлуке аграрних комисија које за предмет имају некретнине, 8. подаци о правима утврђеним у поступку комасације (поступак новог уређења земљишта), 9. правоснажне одлуке надлежних органа, 10. закључени уговори и друге исправе које могу послужити као основа за упис, 11. подаци катастарских операта који одговарају стварном стању, 12. саслушања свједока, посљедње стварно стање посједа, изјаве странака и сличне информације, 13. одлуке Комисије за имовинске захтјеве избјеглица и расељених особа (ЦРПЦ) и сви други докази који су доступни ЦРПЦ-у, 14. друге исправе и докази.

У пракси, у случајевима изостанка пријаве за утврђивање права, ЗК референти углавном располажу подацима из земљишне књиге и катастра, те на темељу тих података и доносе одлуку. ЗК референт доноси рјешење о упису с поуком о правном лијеку и доставља га свим учесницима поступка.

Учествовање у поступку усклађивања је важно и због тога што за подручја на којима не постоји катастар земљишта основан темељем нове измјере (аерофотограметријске измјере), оснивање или замјена земљишних књига се врши паралелно са оснивањем катастра некретнина.

У поступку оснивања катастра некретнина излажу се на јавни увид подаци о некретнинама и правима на некретнинама. Катастар некретнина састоји се, поред осталог, и од елабората катастарске измјере, која обухваћа и прикупљање података о носиоцу права на некретнинама. Притом се користе подаци из катастра земљишта, земљишне књиге и катастра некретнина. Ако се подаци о носиоцу права на некретнинама не налазе у наведеним евиденцијама, ти подаци ће се прикупити према фактичком стању.

Закон о земљишним књигама ФБиХ (чл.72.) обавезује да се лицу, чије пребивалиште или боравиште није познато и које се није пријавило ради учешћа у поступку успостављања, по службеној дужности постави привремени заступник (наравно, ако има каквог трага о вама у постојећој евиденцији).

У случају утврђивања права избјеглице или расељеног лица поставља се привремени заступник са листе предложене од удружења избјеглица и расељених лица са односног подручја, од ЦРПЦ-а или од омбудсмана Федерације БиХ.

Лица која су пропустила да у наведеним роковима пријаве своје право на некретнинама не могу га накнадно пријавити. Ако је земљишнокњижни суд током поступка успостављања уписао, примјерице, другу особу као власника, остаје вам једино, на што увијек имате право, да против земљишнокњижног власника поднесете тужбу у редовном судском поступку и захтијевате земљишнокњижни упис на своје име, али сада уз сношење трошкова парнице.

Ако пропустите рок за пријаву, упис у нове земљишне књиге у појединачним случајевима износи минимално 600 КМ.

Образац за катастарске општине гдје се врши хармонизација

ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЈЕВА:

Име и презиме, име оца: _____

Адреса (Улица, Град, Држава) _____

ЈМБГ: _____

Број телефона: _____

Пуномоћник и број телефона (уколико има пуномоћника):
_____

ЗА: ОПЋИНСКИ СУД _____

Земљишнокњижни уред

ПРЕДМЕТ: ЗАХТЈЕВ ЗА УСПОСТАВУ ЗЕМЉИШНОКЊИЖНОГ УЛОШКА

Поштовани,

На основу исправа које уз захтјев прилажем, обраћам се са захтјевом да суд дозволи упис некретнина у земљишну књигу , односно успостави или замијени земљишнокњижни улошка за некретнине уписане у _____, те да се наведене некретнине упишу са правом власништва у корист:

_____

(име и презиме у чију корист се тражи упис права на некретнинама, и адреса)

У прилогу захтјева достављам (заокружити број документа који се доставља):

1. Посједовни лист,
2. Копију плана,
3. Уговор о купопродаји,
4. Доказ о уплати судске таксе.
5. Пуномоћ (уколико сам дао пуномоћ)

Дана, _____ године

Подносилац захтјева

_____

» **Образац за катастарске општине може се преузети на сајту www.srpskazemlja.org**

Коме пријавити ако сматрате да је умјесто вашег права на некретнини уписана држава?

Упис некретнине на државу је могућ ако је у постојећим евиденцијама земљишне књиге и/или катастра држава била уписана као власник или посједник, и ако је од стране земљишнокњижног референта који врши успоставу земљишне књиге утврђена као власник у складу с одредбама Закона о земљишним књигама или ако власништво државе према стању ствари земљишнокњижном уреду изгледа највјероватнијим.

Можете се јавити на контакт телефоне Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове +387 33 586063 и 586 064.

Такође, се можете јавити и некој од напријед наведених канцеларија за пружање бесплатне правне помоћи, те канцеларији Одбора за заштиту права Срба у ФБиХ у Београду.

КАКО ДА ПРОВЈЕРИМ СТАЊЕ У ЗЕМЉИШНИМ КЊИГАМА И КАТАСТРУ?

У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ

Вођење земљишно-књижне евиденције је у надлежности земљишно-књижних канцеларија/уреда при општинским судовима у Федерацији БиХ, а вођење катастарске евиденције у надлежности општинских управа у Федерацији БиХ.

На интернет апликацији земљишнокњижног (ЗК) регистра www.e-grunt.ba можете остварити увид у базу ЗК података на основу броја парцеле и броја земљишнокњижног улошка.

Електронска база садржава податке:
- из катастарских општина у којима је извршен пријенос,
- из евиденције катастра некретнина,
- који су до сада ручно унесени из земљишних књига и
- пренесене из електронске базе Књига положених уговора.

Приказани подаци земљишнокњижног улошка имају искључиво информативни карактер и не сматрају се службеним документом. За званичне земљишнокњижне изватке је потребно обратити се надлежном земљишнокњижном уреду. Увид у електронски вођену земљишну књигу могућ је и у ЗК уреду Општинског суда на подручју којег је некретнина.

На интернетској страници Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове www.katastar.ba/pregled можете пронаћи катастарске податке о вашим парцелама и стању посједа на истим. Податке можете претраживати по броју катастарске парцеле или броју посједовног листа, односно катастарскокњижног улошка, с тим да раније требате одабрати општину и катастарску општину у којој се тражена парцела или посједовни лист, односно катастарскокњижни уложак налазе. Сви подаци су информативног карактера и не могу служити као јавна исправа. Јавне исправе се издају у општинским службама надлежним за геодетске послове и катастар. Неке од 79 општина у ФБиХ тренутачно немају податке у дигиталном облику, а у неким општинама се ради на ажурирању катастарских података.

На Геопорталу Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове www.katastar.ba/geoportal доступни су, поред осталих, и сљедећи подаци: Ортофото снимци Федерације БиХ; Катастарски подаци (границе катастарских општина, парцеле, симболи и зграде). За помоћ око увида можете се обратити и наведеним канцеларијама за правну помоћ, те Одбору за заштиту права Срба у ФБиХ.

У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

На интернет апликацији Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове www.ekatastar.rgurs.org можете остварити увид у катастарске податке, који су информативног карактера те не представљају јавну исправу. Постоје два начина претраживања, по катастарској парцели и по адреси.

На Геопорталу Републике Српске www.geoportal.rgurs.org можете видјети приказ геопросторних података и карата.

У БРЧКО ДИСТРИКТУ

На порталу електронске земљишне књига Брчко дистрикта БиХ www.ezkbd.osbd.ba можете извршити претраживање на основу броја катастарске парцеле или броја земљишнокњижног улошка. База садржи:
- податке из катастарских општина у којима је завршен поступак излагања некретнина/поступак комасације,
- податке из катастарских општина/дијелова општина који су до сада ручно унесени из земљишних књига привременог регистра (ПР РЕГ) и земљишних књига старог премјера (СП).

Подаци приказани на овој веб страници су искључиво информативног карактера, а приказани земљишнокњижни уложак нема снагу јавне исправе. Земљишнокњижни извод као јавну исправу можете прибавити искључиво у земљишнокњижној канцеларији Основног суда Брчко дистрикта БиХ.

КОЈА ПРАВА СЕ УПИСУЈУ У ЗЕМЉИШНУ КЊИГУ?

Према члану 28. Закона о земљишним књигама ФБиХ, у земљишну књигу се уписују сљедећа права:
1) власништво, сувласништво и заједничко власништво,
2) хипотека и земљишни дуг,
3) судско заложно право, надзаложно право,
4) право дугорочног најма и закупа,
право пречe куповине и право откупа,
5) стварне служности,
6) плодоуживање,
7) стварни терети,
8) права користења.

ШТА ЈЕ ПОТРЕБНО ДОСТАВИТИ УЗ ПОДНЕСАК (ПРИЈАВУ)?

Лице које имају право или правни интерес на некретнинама уз поднесак (пријаву) треба доставити доказе на којима темељи своје право на некретнинама, као што су: уговори (о купопродаји, о поклону, о диоби, о замјени, о доживотном издржавању), Рјешење о насљеђивању, судске одлуке и одлуке других органа о правима на некретнинама, Одлука Комисије за имовинске захтјеве избјеглица и расељених особа (ЦРПЦ), Подаци из земљишне књиге, Препис посједовног листа (не старији од 6 мјесеци), Копија катастарског плана, Елаборат новог премјера и др.
Наведену документацију и поднеске потребно је доставити у оригиналу или овјереној копији.

КОМЕ И КАКО ТРЕБАМ ДОСТАВИТИ ПРИЈАВУ ПО ОГЛАСУ?

Пријаве са документацијом се лично предају у земљишнокњижном уреду надлежног општинског суда или путем поште (препоручено с повратницом).

КАДА СЕ ПОДНОСИ ЗАХТЈЕВ ЗА ПОЈЕДИНАЧНО ОСНИВАЊЕ ИЛИ ЗАМЈЕНУ ЗК УЛОЖАКА?

Захтјев за појединачно оснивање ЗК улошка може поднијети заинтересирана особа у случају када на неком подручју постоји катастар земљишта основан темељем нове измјере, а на том подручју не постоји земљишна књига. Уз захтјев заинтересирана особа је дужна приложити извод из Базе података катастра некретнина (скуп просторних и других података о некретнинама) и осталу документацију темељем које доказују право на некретнине које су предмет захтјева.
Захтјев за појединачну замјену ЗК улошка може поднијети заинтересирана особа у случају када на неком подручју постоје катастар земљишта основан темељем нове измјере и земљишна књига. Уз захтјев заинтересирана особа дужна је приложити документацију темељем које доказује право на некретнине које су предмет захтјева.

НАСЉЕДНИЦИ У ПОСТУПКУ УСКЛАЂИВАЊА

Много је случајева да су носиоци права умрли, а да нису проведени оставински поступци. У случају да је изостала пријава за утврђивање власништва у законском року у поступку усклађивања, а у постојећим регистрима се као власник води умрла особа, јер није проведен оставински поступак или због неажурности судова у БиХ није донесена извршна исправа за промјену носиоца права у земљишној књизи, рјешење о упису доноси се у корист умрле особе. Уколико се на имовини као власници воде нечији преци, насљедници се, уз оставинско рјешење, могу бесплатно уписати као власници.
Важно је да насљедници ШТО ПРИЈЕ покрену оставински поступак како би се, поред осталог, избјегла могућност да оставина пређе у власништво општине, односно града. Наиме, према члану 160. Закона о насљеђивању у ФБиХ, ако није познато да ли оставилац има насљедника, суд ће огласом објављеним у *Службеним новинама ФБиХ* позвати особе које полажу право на насљедство да се пријаве суду. Ако се по истеку једне године од објављивања огласа не појави нити један насљедник, утврдиће се да је оставина прешла у власништво општине, односно града. Насљедник који се јави најкасније у року десет година од предаје оставине општини, односно граду има право да захтијева да му се преда оставина или дио који му припада. Смрћу оставиоца који нема насљедника, некретнине и с њима изједначена права прелазе на општину, односно град на чијем се подручју налазе (члан 21. став 1. Закона).

ПРОЦЕДУРА У СЛУЧАЈУ СМРТИ ВЛАСНИКА НЕКРЕТНИНЕ

ГДЈЕ И КАКО ДА ПОКРЕНЕМ ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК?

» Оставински поступак се у првом степену проводи пред општинским судом у ФБиХ, односно пред нотаром, као повјереником суда

Оставински поступак покреће се пред општинским судом на чијем је подручју оставилац у вријеме смрти имао пребивалиште. Ако оставилац у вријеме смрти није имао пребивалиште у Федерацији, за оставински поступак је надлежан суд на чијем је подручју оставилац у то вријеме имао боравиште. Ако оставилац у вријеме смрти није имао ни пребивалиште ни боравиште у Федерацији, надлежан је оставински суд у Федерацији на чијем се подручју налази оставина или претежни дио његове оставине. Странке не могу споразумно мијењати надлежност суда у оставинском поступку.

Оставински поступак покреће се по службеној дужности у року 30 дана кад суд прими смртовницу или извод из матичне књиге умрлих или с њима изједначену исправу, односно по приједлогу странака.

Потребно је да предузмете сљедеће радње:

– Прибавите све земљишнокњижне изводе и посједовне листове у којима је као власник или посједник уписан ваш предак – оставилац у општинама и судовима у Федерацији БиХ. Ако некретнина није укњижена у земљишним књигама, власништво се доказује другим вјеродостојним документима (закључени уговори и друге исправе које могу послужити као основа за упис права власништва).

– Захтјев за упис смрти у матичне књиге и Извод из матичне књиге умрлих из Србије, односно државе у којој је то лице преминуло, доставите (препоручено с повратницом) у Службу за општу управу – Матични уред у општини у Федерацији БиХ у којој је предак – оставилац имао посљедње пребивалиште, а ради уписа чињенице смрти.

Ако се посљедње пребивалиште тог лица није могло утврдити или ако посљедње пребивалиште није било у Федерацији, упис у матичне књиге умрлих извршиће се према мјесту рођења тог лица уколико је рођено на територији Федерације, а ако није рођено на територији Федерације упис ће се извршити према мјесту рођења једног од родитеља лица за које се врши упис.

Ако се лица не могу уписати у матичну књигу на напријед наведени начин, упис тог лица извршиће се у одговарајућу матичну књигу у Општини Центар Сарајево.

Захтјев за упис смрти у матичне књиге у Федерацији, држављани БиХ могу поднијети и путем Амбасаде БиХ у Републици Србији, Конзуларно одјељење, Генерала Анрија 37, 11 000 Београд, 011 303 82 04 Радно вријеме: понедјељак–петак, телефонски контакт и рад са странкама: понедјељак– петак, 10.00–14.00.

– Ради правилног и лакшег подношења захтјева за упис чињенице смрти у матичну књигу умрлих, можете да користите адресе и бројеве телефона матичних служби општине и града у Федерацији БиХ.

– Матичар надлежан за упис чињенице смрти у матичну књигу умрлих саставиће смртовницу и у обавези је да је достави суду у року 15 дана по извршеном упису, ради покретања оставинске расправе. Смртовница се саставља на основу података из матичне књиге умрлих, података добивених од сродника умрлог, од особа с којима је умрли живио, те од других особа које их могу пружити.

Када се не зна постоје ли насљедници или гдје бораве, попис оставиочеве имовине обавиће се по одлуци оставинског суда. Суд ће попис наредити и на захтјев оставиочевих насљедника. Попис ће обухватити све оставиочеве непокретне и покретне ствари, његова потраживања, а и дугове, те посебно неплаћене порезе, доприносе и друга јавна давања.

– Контактирајте матични уред општине у Федерацији БиХ гдје сте доставили податак о смрти да бисте провјерили да ли је израђена смртовница и да ли је достављена суду. Поједини матични уреди у БиХ то не чине по службеној дужности, већ очекују захтјев за покретање оставине од стране сродника – насљедника или њихових опуномоћених лица.

Образац за упис у матичну књигу умрлих

ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЈЕВА:

Име и презиме, име оца: _____

Адреса (Улица, Град, Држава) _____

ЈМБГ: _____ Број телефона: _____

Пуномоћник и број телефона (уколико има пуномоћника):
_____

ЗА: ОПЋИНА _____

Матични уред

ПРЕДМЕТ: ЗАХТЈЕВ ЗА УПИС У МАТИЧНУ КЊИГУ УМРЛИХ

Поштовани,

Овим путем од матичног уреда општине _____ тражим **да се у матичну књигу умрлих упише лице**
_____

(уписати име презиме и име једног родитеља за лице за које се тражи упис у мат. књ. умрлих)

Наведено лице је мој/а _____

(навести тип сродства нпр отац мајка дјед бака брат сестра и сл.)

Након што извршите упис у матичну књигу умрлих, **молим да у складу са чланом 216 Закона онасљеђивању ФБиХ саставите смртовницу, те да смртовницу доставите надлежном суду ради вођења оставинског поступка.**

У прилогу захтјева достављам (заокружити број документа који се доставља)

1. Извод из матичне књиге умрлих из општине _____

2. Копију личне карте, здравствене књижице или други документ за умрло лице

4. Доказ о уплати општинске таксе,

5. Пуномоћ (уколико се захтјев подноси путем пуномоћника)

Дана, _____ године Подносилац захтјева

_____

» Образац за упис у матичну књигу умрлих

Како да поступим ако је предак – власник непокретности нестао?

Поднесите Приједлог за проглашење несталог лица за умрло Општинском суду Ванпарнично одјељење гдје је та особа имала посљедње пребивалиште, а ако није имала пребивалиште, суду на чијем подручју је та особа имала посљедње боравиште у ФБиХ.

Приједлог треба да садржи нарочито: назив суда, име и презиме особе за коју се предлаже да се прогласи умрлом, односно чију смрт треба доказати, датум рођења и посљедње пребивалиште, односно боравиште те особе, чињенице на којима се заснива приједлог, доказе којима се утврђују те чињенице, правни интерес предлагача за подношење приједлога, име и презиме односно назив предлагача и његову адресу. Уз приједлог се подноси Извод из матичне књиге рођених за особу за коју се приједлог подноси.

Умрлом особом прогласиће се:

1) особа о чијем животу за посљедњих пет година није било никаквих вијести, а од чијег је рођења протекло шездесет година,

2) особа о чијем животу за посљедњих пет година није било никаквих вијести, а за коју је вјероватно да више није жива,

3) особа која је нестала у бродолому, саобраћајној несрећи, пожару, поплави, земљотресу или у каквој другој непосредној смртној опасности, а о чијем животу није било никаквих вијести за шест мјесеци од дана престанка такве опасности,

4) особа која је нестала у току рата или у вези са ратним догађајима, а о чијем животу није било никаквих вијести за годину дана од дана престанка непријатељстава.

Трошкове поступка за проглашење нестале особе умрлом и за доказивање смрти сноси предлагач. Плаћа се судска такса за приједлог којим се покреће поступак и такса за одлуку суда (видјети кантонални закон о судским таксама, нпр. у Унско-санском кантону у износу по 50 КМ).

БЕСПЛАТАН САВЈЕТОДАВАН ПРОГРАМ КОАЛИЦИЈЕ УДРУЖЕЊА ИЗБЈЕГЛИЦА

Коалиције удружења избјеглица у Републици Србији је уз подршку Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије организовала програм бесплатне правне, информативне и савјетодавне помоћи прогнаним Србима из Хрватске и Федерације БиХ који обухвата активности у вези са остваривањем имовинских, статусних и стечених права.
До сада је одржано више јавних трибина на ову тему како би се грађани непосредно упознали са рјешењима.

ДА ЛИ МОГУ ИЗ СРБИЈЕ ПОКРЕНУТИ ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК У БиХ?

– С обзиром да се оставински поступак покреће не само кад суд прими смртовницу, већ кад прими и Извод из матичне књиге умрлих, то је ПРЕПОРУКА, ради убрзања поступка, да поднесете Општинском суду ванпарнично одјељење у ФБиХ (препоручено с повратницом) Приједлог за покретање оставинског поступка, уз који ћете, поред осталих докумената, доставити и Извод из матичне књиге умрлих за оставиоца.

Колики су трошкови оставинског поступка?

За приједлог да се спроведе расправа заоставштине и за друге поднеске у току оставинског поступка, не плаћа се такса. Нотар је у сврху провођења оставинског поступка овлаштен прибављати потребне податке и исправе од других надлежних органа, дакле, и власничке и посједовне листове. Поднесци којима то тражи ослобођени су од трошкова судских и административних такси.

– Контактирајте надлежни суд у Федерацији БиХ и распитајте се да ли је покренута оставинска расправа и ко води предмет. Референти су у обавези да вам дају ове информације, с обзиром на то да имате правни интерес за вођење оставинског поступка јер сте насљедник.

– За оставинску расправу одређује се рочиште. У позиву на рочиште упозориће се заинтересиране особе да могу до доношења првостепеног рјешења о насљеђивању дати изјаву о прихватању и уступању неком од сунасљедника или изјаву о одрицању од насљеђа усмено на рочишту или у форми нотарски обрађене исправе. Ако на рочиште не дођу или такву изјаву не дају, сматраће се да желе бити насљедници. Особа која је ваљано дала изјаву да прихваћа насљеђе не може га се више одрећи. Приликом давања изјаве о одрицању од насљеђа овлаштене особе ће насљедника упозорити да се може одрећи насљедства само у своје име, или и у име својих потомака.

– Након што добијете позив за рочиште, можете дати насљедничку изјаву тако да не морате ићи на рочиште.

У Републици Србији насљедничка изјава се може дати пред конзуларним представником БиХ који обавља конзуларне послове.

Насљедничка изјава се може саставити и у Одјељењу за ванпарничне поступке Основног суда у Републици Србији у граду/општини гдје имате пребивалиште (Понесите позив за рочиште са собом!). Такса је 380 динара.

Насљедничка изјава се може саставити и код нотара у Републици Србији, а такса је 3.600 динара.

Насљедничку изјаву доставите суду односно нотару од којег сте добили позив за рочиште (препоручено с повратницом).

– Нотар је дужан провести оставинску расправу у разумном року, рачунајући од дана пријема предмета.

КОЛИКО МОРАМ ПЛАТИТИ НОТАРУ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ОСТАВИНСКОГ ПОСТУПКА?

Награда нотара у нето износу обрачунава се према вриједности оставине.

ВРИЈЕДНОСТ ПРЕДМЕТА ОСТАВИНЕ		НАГРАДА У КМ
ИЗНАД КМ	ДО КМ	
0	5.000	50,00 КМ
5.000	20.000	100,00 КМ
20.000	50.000	145,00 КМ
50.000	100.000	180,00 КМ
100.000	200.000	260,00 КМ
200.000	500.000	400,00 КМ

Ако вриједност оставине прелази износ од 500.000 КМ поред износа награде од 400 КМ плаћа се 0,5% на разлику преко 500.000 КМ, али не више од износа максималне награде прописане Тарифом. Сваки насљедник сноси трошкове које је имао током или у поводу оставинског поступка и плаћа награду нотару сразмјерно вриједности некретнине коју је наслиједио. Нотар ће одбити давање клаузуле правомоћности и достављање правомоћног рјешења о насљеђивању јавним регистрима, све док странке не измире цјелокупни износ нотарске награде и надокнаде трошкова.

– Правомоћно рјешење о насљеђивању доставиће се надлежној порезној управи и јавном регистру некретнина те другим надлежним органима. У рјешењу о насљеђивању одредиће се да се, након правомоћности рјешења о насљеђивању, проведу у земљишној књизи и катастру некретнина потребни уписи у складу с правилима земљишнокњижног права.

КО ПЛАЋА ПОРЕЗ НА НАСЛИЈЕЂЕНУ ИЛИ ПОКЛОЊЕНУ НЕКРЕТНИНУ?

Порез на наслијеђену и поклоњену некретнину, као и порез на имовину у Федерацији БиХ је регулисан на нивоу кантона. Обвезник плаћања пореза јесте особа која насљеђује односно прима на поклон некретнину која је предмет опорезивања. Ако се насљедник, односно поклонопримац одрекне насљедства или поклона или га уступи, порез на насљеђе и поклон плаћа лице којем је насљедство или поклон припало, или му је уступљено.

ДА ЛИ СЕ ПЛАЋА ПОРЕЗ НА ПОКРЕТНЕ СТВАРИ?

Порез на насљеђе и поклон плаћа се и на покретну ствар ако јој је појединачна вриједност већа од 2.000 КМ (5.000 КМ у Кантону Сарајево и у Тузланском кантону). Предмети домаћинства који служе за задовољавање свакодневних потреба, као што су покућство, намјештај, постељина и слично, се не опорезују.

ОД КАНТОНА ДО КАНТОНА РАЗЛИЧИТЕ СТОПЕ ПОРЕЗА НА НАСЉЕЂЕ И ПОКЛОНЕ

КО ЈЕ ОСЛОБОЂЕН ОД ПЛАЋАЊА ПОРЕЗА?

Кантонални закони немају уједначен приступ у погледу круга лица и услова ослобађања плаћања пореза на насљеђе и поклоне. Заједничко им је да порез на насљеђе и поклон НЕ ПЛАЋА:

– насљедник односно поклонопримац првог насљедног реда: потомци оставиоца или поклонодавца (дјеца, унуци, праунуци) и брачни партнер.

– брачни партнер када је у другом насљедном реду, тј. када нема потомака заједно с оставиоцем или поклонопримцем, родитељ када насљеђује и прима на поклон имовину од дјеце и малољетно дијете без оба родитеља;

– насљедник другог насљедног реда када насљеђује или прима на поклон обрадиво пољопривредно земљиште, ако му је пољопривреда основно занимање;

– порез на насљедства и дарове не плаћа се на насљеђену или на дар примљену имовину коју порезни обвезник без накнаде уступи држави Босни и Херцеговини, Кантону, општини, хуманитарној организацији или вјерској институцији.

За конкретније информације о евентуалном ширем кругу лица од наведених, који су ослобођени плаћања пореза на насљеђе и поклоне и услове у вези с тим, потребно је видјети Закон о порезу на насљеђе и поклоне дотичног Кантона. (http://www.pufbih.ba/v1/zakon/lista/kp2/zakoni).

Они који нису ослобођени плаћања пореза на наслијеђену или поклоњену имовину плаћају га по стопама:

Унско-сански кантон	3-10 %
Посавски кантон	5-5%
Тузлански кантон	2-3%
Зеничко-добојски кантон	5-5%
Босанско-подрињски кантон Горажде	5-5%
Средњобосански кантон	5-5%
Херцеговачко-неретвански кантон	5-5%
Западнохерцеговачки кантон	5-5%
Кантон 10 (Херцегбосанска жупанија)	5-5%
Кантон Сарајево	8-10%

Судови, органи кантоналне управе и нотари дужни су рјешења о насљеђивању и уговоре о поклону непокретне имовине доставити надлежном органу за опорезивање у року од 15 дана од дана правоснажности рјешења, односно овјере уговора.

Обвезници пореза на насљеђе и поклон дужни су порезну пријаву за разрез пореза поднијети у року од 15 дана од дана пријема поклона, односно од дана правоснажности рјешења о насљеђу.

Порез на насљеђе и поклон разрезује надлежан орган за опорезивање на чијем подручју се налази насљеђена или на поклон примљена имовина. Ако се насљеђена или на поклон примљена непокретна имовина налази на подручју двије или више општина, разрез пореза врши надлежан орган за опорезивање према мјесту гдје се имовина налази.

Рок за плаћање пореза на насљеђе и поклон у кантонима је уређен различито (од 8 дана од пријема рјешења до 90 дана од дана доношења рјешења). Види: Закон о порезу на насљеђе и поклоне дотичног Кантона!

Без потврде или овјере уговора од стране Порезне управе о плаћеном порезу на промет некретнина, пореза на насљеђе и поклоне или потврде о ослобађању од плаћања пореза не може се извршити укњижба власништва у катастарским, земљишним и другим јавним књигама и регистрима.

КО ЧИНИ ДРУГИ НАСЉЕДНИ РЕД?

Други насљедни ред су брачни партнер, који нема потомака заједно с оставиоцем или поклонопримцем, и родитељи умрлог, те браћа и сестре умрлог и њихови потомци. Ако је један или ако су оба оставитељева родитеља умрла прије оставитеља, дио оставине који би му припао да је надживио оставитеља насљеђују његова дјеца (браћа и сестре оставитеља), његова унучад и праунучад и његови даљњи потомци

КАД НАСТАЈЕ ОБАВЕЗА ПЛАЋАЊА ПОРЕЗА?

Обавеза плаћања овог пореза настаје у тренутку правоснажности рјешења о насљеђивању, односно у тренутку пријема поклона. Поклон се сматра примљеним у тренутку потписивања уговора о поклону, а ако уговор није закључен, у тренутку када је поклон примљен. Основица пореза на насљеђе и поклон је прометна (тржишна) вриједност насљеђене или на поклон примљене имовине у тренутку настанка порезне обавезе.

НА КОЈИ НАЧИН ТРЕЋА ОСОБА МОЖЕ ДА СТЕКНЕ ВЛАСНИШТВО?

ГУБИТАК ПРАВА ВЛАСНИШТВА ЗБОГ ОДРЖАЈА

Због невршења права од стране власника некретнине (не посједује је нити користи), постоји могућност да трећа особа стекне власништво те некретнине досјелошћу (одржајем), тј. да фактичну власт на вашој некретнини претвори у правну. Наиме, чланом 58. Закона о стварним правима Федерације БиХ, прописано је да самостални посједник стиче досјелошћу/одржајем право власништва на некретнини, ако му је посјед законит и савјестан/поштен, а није прибављен силом, пријетњом или злоупотребом повјерења, протеком десет година непрекидногa посједовања (редовна досјелост).

Да би неко стекао власништво на вашој некретнини, протеком десет година непрекидногa посједовања, његов посјед мора бити законит, савјестан/поштен и истинит. Посјед је законит ако посједник има право на посјед, тј. ако има ваљани правни основ тога посједовања. То је држава/посјед која је стечена на основу уговора о купопродаји, поклону или трампи. Посјед је поштен ако посједник није знао нити је с обзиром на околности имао довољно разлога посумњати да му не припада право на посјед. Посјед је истинит ако није прибављен силом, потајно, пријеваром или злоупотребом повјерења.

Осим редовне, постоји и изванредна досјелост, а то је када посједник ваше некретнине стјече власништво над њом досјелошћу/државином протеком двадесет година непрекидногa самосталног посједовања. Притом се захтијева да је посјед само поштен, а не и законит и истинит. Непоштени посједник не може стећи право власништва некретнине досјелошћу, ма колико дуго посјед трајао.

Зато је битно да, ако имате земљу у Федерацији БиХ, а не живите и не обрађујете земљу, позовите лице које обрађује и користи земљу да закључите Уговор о закупу или Уговор о давању на бесплатно коришћење земље, у којем ће се јасно назначити и потврдити да сте ви власник земљишта, а лице које користи земљу је само корисник по основу уговора. У супротном, ако не посједујете некретнину и желите је вратити у свој посјед, мораћете ићи власничком тужбом против посједника у којој морате доказати двије ствари: да је некретнина коју захтијевате ваше власништво и да се она налази у туженикову посједу. Осим тога, избјегавате ризик губитка власништва, до којег долази усвајањем тужбе посједника за утврђење права власништва досјелошћу против вас као власника непокретности, након што је протекао рок од десет односно двадесет година непрекидногa посједовања. Прекид досјелости наступа, поред осталог, када држалац/посједник призна да није власник или када накнадно сазна да није власник ваше некретнине коју самостално посједује. Прекид досјелости доводи до тога да се сматра као да вријеме за досјелост није ни текло.

У вријеме посједа урачунава се и вријеме, за које су претходници садашњега посједника непрекидно посједовали вашу некретнину као законити и савјесни самостални посједници, односно као савјесни самостални посједници. Сматра се да је насљедник савјесни посједник од тренутка отварања насљедства и у случају кад је оставилац био несавјестан посједник, ако се не докаже да је знао или морао знати да му не припада право на посјед. Другим ријечима, ако је неко користио вашу земљу, и тај човјек преминуо, а његов насљедник наставио да користи, и ви не докажете да је насљедник знао или морао знати да му не припада право на посјед, он је савјестан/поштен посједник.

АЖУРИРАЈТЕ ПОДАТКЕ У РЕГИСТРУ ВЛАСНИКА

У сваком случају, од власника некретнина у ФБиХ, разумно је очекивати да ће исказати одређени степен бриге за те некретнине и права на њима, што укључује и ажурирање личних података.

У регистар власника и носилаца других права на некретнинама уписује се име (презиме, име, рођено презиме, име једног од родитеља), јединствени матични број грађанина и адреса пребивалишта односно боравишта (поштанска адреса) власника, односно носиоца другог права, као и катастарска општина и број ЗК улошка.

Осим наведених података, корисно је у захтјеву за измјену података о власнику непокретности у земљишној књизи навести и ваш контакт телефон и мејл адресу. Уз захтјев доставите и овјерену копију пасоша или личне карте.

У ДУГОЈ ЊИВИ КОД МОДРИЧЕ ОБИЉЕЖЕНО 30 ГОДИНА ОД ПРОБОЈА *КОРИДОРА ЖИВОТА*

БИТКА ЗА КОРИДОР БИЛА ЈЕ КЉУЧНА ЗА ОЧУВАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У Дугој Њиви код Модриче свечано је, уз присуство највећих државних функционера и представника институција Републике Српске, као и организација протеклих из Одбрамбено- отаџбинског рата, обиљежено три деценије од пробоја Коридора 1992. године и успостављање везе између Републике Српске и Србије. Ова битка одредила је даљу судбину и обезбиједила опстанак српског народа у Републици Српској.

Овим поводом у манастиру Светог великомученика кнеза Лазара служена је литургија коју је поредводио архијерејски намјесник добојски Мирко Николић са свештенством Српске православне цркве са подручја Модриче и Добоја уз присуство вјерног народа, након чега је служен парастос и положени су вијенци и цвијеће на споменик погинулим борцима.

Српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик је истакао да је херојска Војска Републике Српске прије 30 година пробила *Коридор живота* и спојила Српску са Србијом, што је био кључни тренутак у њеном настанку, развоју и постојању.

– Да није било ове операције, питање је да ли би било Републике Српске. Непријатељи, муслимани и Хрвати помогнути међународним фактором хтјели су да нас затворе како бисмо се предали или асимилирали, али у томе нису успјели и зато нека живи Република Српска – поручио је Додик.

» ОПЕРАЦИЈА *КОРИДОР* ДЕФИНИСАЛА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ: Милорад Додик и Жељка Цвијановић

Он је нагласио да су Срби у операцији *Коридор* имали велике генерале Момира Талића и Новицу Симића, али и своју војску и полицију.

– Република Српска је формирана 9. јануара, што је било од пресудног значаја. Српска је једини услов нашег опстанка и док се она види, овдје ће живјети Срби – додао је Додик.

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић изјавила је да је пробој коридора битка којом је удахнут живот и вјера у опстанак српског народа западно од Дрине.

– Ово је вјечни подсјетник на подвиге које смо у стању постићи онда када смо сложни, јединствени, окупљени око националних интереса и наше Републике Српске – рекла је Цвијановићева.

Предсједница је поручила да је због тога заједничка дужност институција и свих појединачно да одлучно бране оно за шта су се изборили најбољи у српском народу.

Операцију *Коридор*, чијим завршетком је успостављена веза са Србијом и Српска добила компактну територију, извеле су снаге 1. Крајишког корпуса, Источнобосанског корпуса и полиције Републике Српске Крајине, а командант операције био је тадашњи командант 1. Крајишког корпуса генерал Момир Талић. Одлука о пробоју Коридора донијета је 18. јуна 1992. године да би се деблокирао западни дио Републике Српске, који је био одсјечен 42 дана, а у окружењу је било око милион и по становника. Директан повод за акцију *Коридор живота* била је смрт 12 беба у бањалучком породилишту због недостатка кисеоника. Акција је почела након што су снаге ХВО, заузимањем Модриче, пресјекле копнени пут између западног дијела Српске и тадашње САО Крајине са источним дијелом Српске и Србијом.

Војна операција *Коридор 92* трајала је од 14. до 28. јуна на подручју Посавине и омогућила је спајање западних дијелова Српске и Републике Српске Крајине са остатком Српске и Србијом.

Према подацима Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражења несталих лица, у операцији *Коридор* погинуло је 877 припадника Војске РС, 15 припадника МУП-а Српске и 17 припадника МУП-а РС Крајине.

ГОДИШЊИЦА СЈЕЋАЊА НА ЖРТВЕ ЛОГОРА ЈАДОВНО

Не мржњи, не осуди будућих покољења и не рехабилитацији злочинаца

Дан сјећања на Јадовно, комплекс усташких логора Госпић–Јадовно–Паг и ове је године обиљежен комеморативним окупљањем на Велебиту код Госпића. Испред Шаранове јаме, мјеста гдје су усташе бацале лешеве најсвирепије убијених жртава, запаљене су свијеће, а потом је епископ горњокарловачки Герасим служио парастос за све православне жртве док је кадиш за све пострадале Јевреје служио главни рабин у Републици Хрватској Луциано Моше Прелевић.

Након полагања вијенаца испред централног споменика, чија је обнова пред овогодишњу комеморацију комплетно завршена напорима СНВ-а, прочитано је писмо родитеља 165 јеврејских дјечака и младића у јесен 1941.

Предсједник Савеза антифашистичких бораца Фрањо Хабулин назвао је убијање хиљаде људи у логору Јадовно монструозним злочином геноцидног усташког режима. Нагласио је и да је у Хрватској, и даље, историјски ревизионизам који велича НДХ те да младе генерације стасавају у незнању због онога што им се пласира.

– Знамо шта се овдје догађало. Знамо какву је овдје у пракси политику спроводио усташки режим. Поставља се питање има ли смисла све то понављати? И те како има смисла, јер је ревидирана, фалсификована историја у протеклих тридесет година потиснула истину о данима Другог свјетског рата, о народноослободилачкој борби и страдањима цивилног становништва. Младе генерације стасавају у незнању поучене оним што им нуде образовни систем, медији, политика, али и Црква. И данас појединци и групације бране злочине и злочинце иако о томе времену и злочинима знају само из пропаганде или вјероватно из прича њихових познаника, предака и рођака – поручио је Хабулин из САБА-е.

РЕАКЦИЈЕ БЕЗ РЕЗУЛТАТА

Окупљенима се обратио и Огњен Краус из Координације јеврејских општина у РХ, који је истакао да се осјећа као *Дон Кихот* кад види да се не успијева доћи до закона којима би се забранили усташки симболи, већ се у друштву изједначавају усташе и партизани, а и даље постоје улице које носе имена злочинаца попут Јуре Францетића и Миле Будака.

Изасланик предсједника Републике Србије Веран Матић поручио је у Јадовну како се треба посветити проналажењу, ексхумацији и идентификацији свих несталих и из рата деведесетих, нагласивши како ће управо то бити велики допринос не само бољим односима Срба и Хрвата у Хрватској, већ и односима Србије и Хрватске.

– На овом простору безданих јама и небројених жртава које нису ексхумиране и идентификоване, желим да истакнем три ствари: сјећајмо се али не сијмо мржњу, судимо злочинима као што је овај али не судимо будућим покољењима, ослободимо терета кривице оне који нису криви, али не рехабилитујмо оне, као што су били усташе и НДХ, који су овдје и на другим мјестима оставили историјске трагове великог и непојамног злочина – поручио је Матић, који је истакао како би било важно да буде обновљен и споменик у Госпићу, који је срушен у исто вријеме када је у центру града срушен и споменик Николи Тесли, те да се изгради музеј посвећен жртвама, кроз који би се нове генерације могле у континуитету едуковати.

МАТИЋ: ПОДИЋИ МУЗЕЈ ЖРТАВА У ГОСПИЋУ

Веран Матић је у изјави за Танјуг истакао да цијели комплекс логора Госпић, Јадовно, Паг заслужује најмање један музеј жртава који би требало да буде у Госпићу гдје је почела изградња тог злочиначког система логора.
– Јадовно је највећи комплекс јама у којима је убијано на десетине хиљада Срба. То је највећи комплекс неистражених масовних гробница и дан данас је потребно обиљежавити га сваке године и пронаћи начин за меморизацију на институционални начин – поручио изасланик предсједника Србије.

МИЛОШЕВИЋ: РЕВИЗИОНИЗАМ ЈЕ И ДАНАС ЈАК И АКТИВАН

На борбу против манипулације прошлошћу позвао је у име СНВ-а и саборски заступник Борис Милошевић који је комплекс усташког концентрационог система Госпић–Јадовно–Паг назвао „страшним мјестом злочина које ни прије, ни данас, није добило пажњу какву заслужује."

– О одвођењима људи из њихових домова и злостављањима у Јадовном и Сланој остала су потресна свједочанства преживјелих. Читао сам их. Она су потресна гаранција истине и очување културе сјећања на оно што се стварно догађало. Историјски ревизионизам и данас је јак и активан. На нама остаје борба и брига о култури сјећања, борба против манипулације. У тој борби морамо бити упорни, живјети и позивати се на вриједности антифашизма свакога дана. На овом мјесту смо обновили споменик који је срушен почетком деведесетих и на то требамо бити поносни. Али на подручју Слане то нисмо постигли. Плоча је три пута рушена. Слана није обиљежена, али није заборављена – поручио је Милошевић и нагласио како је нужно да се не допусти да у друштву озбиљан простор заузму ксенофобичност, нетолеранција, радикализам и екстремизам.

Потпредсједница хрватске Владе Ања Шимпрага истакла је како Хрватска сљедеће године предсједава Међународним савезом за сјећање на Холокауст и да има прилику да унаприједи свој однос према Холокаусту. Запитала се како примјерено санкционисати говор мржње и покличе и истицање знамења злочиначког режима НДХ.

– Неки који данас осуђују злочине у другим државама и даље релативизују и негирају злочине и страдање у својој земљи, попут овог у Јадовном, али и на другим мјестима. Због тога је и даље важно бити овдје, на овом мјесту. Поздрав Јадовна је спомен, али и пут толеранције, мира и суживота, насупрот културе смрти и мржње. Важно је и да сјећање на жртве логора Јадовно буде присутно у локалној заједници. Ови злочини догодили су се овдје, у Лици, бројне жртве дошле су управо из овог краја. Јадовно и његова трагична историја дио су колективне меморије овог простора. Млади људи из околних мјеста морају знати шта се овдје догодило, као залог да се овакви злочини никада више не понове – поручила је Шимпрага.

ВАСКА РАДУЛОВИЋ/СРБИ.ХР

Јадовничани свој десети Часни крст подигли уз јаму Тучић понор код Грачаца

На Велебиту и Личком пољу, тринаесту годину заредом, у организацији УГ *Јадовно 1941*. из Бањалуке, обиљежен је Дан сјећања на Јадовно 1941. Том приликом су Јадовничани уз благослов оца Предрага Пантелића, пароха грачачког, уз Јаму Тучић понор поставили и освештали Часни крст. Крсно знамење нашим пострадалим Србима, Светим новомученицима горњекарловачким и јадовничким.

Након парастоса и освештања Часног крста, стихове своје пјесме *Очи Јованове*, говорила је аутор Ђурђица Драгаш.

Окупљенима се потом обратио Душан Ј. Басташић, предсједник Удружења *Јадовно 1941*. из Бањалуке.

– Ово је Јама Тучић понор. Налази се између жељезничке станице Грачац и села Штикада код насеља Враце, удаљена од Грачаца 1 км. У њу су усташе бацале Србе из Грачаца и околине. Од 27. јула до 1. августа 1941. масакрирале су и бацале у јаму више од 500 жртава. Ово је једна од 32 крашке јаме које је регистровао и описао сада већ покојни др Ђуро Затезало. Данас смо уз благослов оца Предрага Пантелића и сагласност управе Парка природе Велебит, на чему сам им посебно захвалан, поставили и освештали Часни крст. Крсно знамење нашим пострадалим Србима, Светим новомученицима горњекарловачким и јадовничким – рекао је Басташић и подсјетио да је први пут на овом мјесту био у мају 2012. године, гдје га је довео свештеник Југослав Максимовић, тадашњи протонамјесник у Грачацу.

– Са њим је био и Душан Гаћеша, човјек који је као дјечак, једном приликом, сакривен у жбуњу, посматрао убијање Срба у овој јами. Један други човјек је бачен у ову јаму, али је успио да се извуче из ње. У јуну 1941. испузао је из јаме, гдје су га с петорицом рођака бациле усташе. За собом је оставио стотине лешева Срба из сусједних села које су у јами убијале дојучерашње комшије и кумови од 10. априла 1941, кад је проглашена Независна Држава Хрватска. Звао се Никола Костур, писац и главна личност у трагедији коју је испричао у својој књизи *Повратак из мртвих* – објављене у Чикагу 1965. године. Рођен је 12. јануара 1920. у селу Цивљанима код варошице Врлика, недалеко од извора ријеке Цетине у Далмацији. Након покушаја да он и породица, возом од Книна преко Грачаца покушају избјећи у Србију и спасити се од усташког ножа, ухапшени су и кратко вријеме, уз малтретирање затворени у неку од просторија жељезничке станице. Недуго затим, поведени су према губилишту – рекао је Басташић који је потом прочитао дио његовог свједочанства записаног у књизи.

– Срећом, завршио је у италијанској болници. Када је у Команди италијанске војске у Кистањама Костур њиховом мајору испричао своју причу, овај му је рекао да не лаже.

– То људи људима не раде – рекао је мајор.

Сљедећег јутра одведен је пред истог мајора који га је дочекао озбиљан и замишљен.

– Добио сам извјештај из Грачаца. Јутрос је један вод отишао над Тучић јаму. Један наредник се добровољно спустио на конопцу доље. Тамо је било на стотине лешева, све је истина што сте рекли.

Никола Костур је преживио рат, живио Лондону. Умро је 1994, а књигу му је штампала породица за захтјевом издавачу „да се раздијели".

Репринт ове потресне књиге, драгоцјеног свједочанства, издао је Музеј жртава геноцида у Београду 2015. године. Књигу можете наћи и на порталу *Јадовно.срб*

Након рата, уз јаму је подигнут овај споменик на коме је била спомен-плоча изнад које је била црвена звијезда петокрака са сљедећим епитафом:

„Ово је једна од јама у коју су љети 1941. године, слуге окупатора, усташки злочинци, бацили на стотине људи из Лике и других крајева наше земље. Никада неће бити заборављене ове невине жртве злочиначког фашизма. Слава им!"

Као што се може видјети спомен-плоча је уништена али се надамо богоугодној одлуци локалних власти да се плоча обнови.

Амин!

Након постављања Часног крста, Јадовничани су се упутили према Храму Вазнесења Господњег у Грачацу гдје их је домаћин, отац Предраг Пеђа Пантелић упознао са историјатом храма и парохијом.

Дан сјећања на Јадовно 1941. завршен је послужењем испред парохијског Дома у Грачацу.

ПРИРЕДИО: ДУШАН Ј. БАСТАШИЋ

ПОВРАТАК ИЗ МРТВИХ: СВЈЕДОЧАНСТВО НИКОЛЕ КОСТУРА

Удаљавали смо се од станичних свјетиљки и улазили у све гушћи мрак. Осјећао сам да газимо по неком пољу. Усташе са стране, боцкале су нас бајонетима.

– Пожурите, пожурите!

Дуго смо тако ћутке газили и кад сам одједном схватио да нас не воде у команду већ негдје на стрељање.

Та мисао ме је потресла као електрични удар!

Ја нећу да умрем! Помислио сам.

Туга је почела да ми обавија срце. Шта ће рећи мој отац, мајка? Па нико и неће знати шта се са нама догодило. Сваки наш корак води нас ближе смрти...

Зар је ово крај? Било ми је жао да умрем. Требало би нешто предузети! Шта? Покушао сам да разлабавим везе на рукама, биле су чврсто стегнуте. Да се затрчим у мрак? Не вриједи, сви смо повезани конопцем, морао бих да повучем и њих седмеро, овако у групи били би одлична мета за крвнике. Да нас бар нису скупа повезали, ја бих завикао: Бјежимо!

Мали Јово Билић за кога сам био везан, посрнуо је и конопци ме повукоше у страну. Једва сам се задржао да не паднем. Усташа са Јовине стране подигао је Јову са земље. Лупио га је нечим по глави.

– Дижи се на ноге или ћу те сад избости – промрсио је кроз зубе.

– Крените, шта чекате? Ми смо кренули...

Јово се тетурао и чуо сам да плаче. Његов бол ми је био неподношљив. Желио сам да могу да му кажем бар једну утјешну ријеч, али чиме бих га могао утјешити сад на путу у смрт?

– Мајко... мајко моја... – цвилио је дјечак тихо јецајући и вукао се напријед. Вођа који је и даље ишао пред нама, вратио се и зауставио нас. Узео је двојицу усташа са собом и нестао у мраку. Опет ми је пролетјело кроз главу: „Сад ће нас стрељати!"

Ријешио сам: чим се отвори плотун, бацићу се на земљу. Ускоро се Вођа са усташама вратио. Извадио је нож и пришао ми... Стресао сам се... Зар ножем?

Одсјекао је конопац који је везивао нас двојицу, Јову и мене за остале, а онда наредио оној двојици:

– Водите их!

Тек што смо се одмакли корак два, осјетио сам иза леђа неко комешање међу везаном браћом. Осврнуо сам се и угледао чудо!

Громким гласом који је одјекивао и понављао се по велебитским увалама, човјек из колоне везаних је говорио:

– Нисам ја ни Хрват ни католик, нити сам кукавица – крвници и изроди људски! Србин сам и православац и такав ћу умријети кад се мрети мора. Србин је Христов човјек и његово је царство небеско! А ви, зверови у људској кожи, бићете кажњени од Бога и на оном свијету и на овом, јер ће вас прогонити гробови Срба које убијате. За вас ће пакао почети на земљи. Побиће вас ваш сопствени народ.

Затим се обрати браћи, за коју је био везан конопцем и судбином.

– Браћо, ми смо жртве вјере у братство са овим звијерима! Умрећемо, али ће из наше крви нићи одбрана српског народа! То ће бити знак за осталу браћу нашу да се дижу на оружје и бране животе своје и својих породица, у овој држави злочина и злочинаца. Опростимо се братски са узвиком „Живио краљ" и пјесмом *Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави*, пјесмом српском која нас је увијек бранила и хранила. Усташко робље, везано с овим младићем, гледало га је као да је зачарано и, послије његовог говора, узвикну „Живио краљ!" – несигурним и слабим гласом, и настави да пјева *Ускликнимо*, испрекидано и једва чујним гласом који се све више појачавао.

Јову и мене, повели су кроз грмље напријед. Чуо сам непознат шум, а онда послије неколико корака чуо сам пад воде који се губио негдје у дубини... Схватио сам њихову сатанску замисао, одосмо „живи у јаму!"

Заурлао сам: „Нећу у јаму! Не дам се жив у јаму! И почео сам да се отимам." Гурали су нас до изнад јаме... Јово се вукао и заплитао о камење које је око отвора било разасуто. Чим смо дошли над отвор, они су нас с леђа гурнули доље! Ја сам посрнуо и у истом моменту ногама сам се одупро о једну стијену и бацио се назад на њих! Јово је летио за мном, ношен мојом тежином и конопцем који нас је везивао! Двојица усташа су ме гурала, ја сам се одупирао свом снагом, упирући ногама у стијену која се налазила над провалијом. Мада су била двојица, мој страх и жеља за животом дали су ми надљудску снагу, нису успијевали да ме помакну с мјеста. Јадни Јово висио је скоро над провалијом и није одлетио само захваљујући мом опирању.

Осјетио сам страховит ударац у главу а онда други, трећи... Бол нисам осјећао, али сам знао да ће ми размрскати главу и да немам више куд, отпустио сам се... и полетио главачке у понор... Падао сам само један дио секунде и одједном ударио главом у стијену...

Превернуо сам се у ваздуху и ноге ми се заглавише до кољена међу стење... У истом тренутку занесе ме тежина малог Јове. Наше повезане руке затегоше конопац на ивици оштре стијене, и ја, у самртном рвању да се исправим, осјетих одједном да ме тежина Јовиног тијела више не вуче у провалију. Руке су му исклизнуле из завезаног конопца, а из дубине јаме одјекнуо је страховито његов самртни крик. Ја сам се заглавио лицем окренутим ка јами. Одмах сам се леђима приљубио уз стијену, да не паднем и да ме убице не виде. Зауставио сам дах...

Није прошло дуго времена чуо сам пуцањ. Ускоро затим нека тамна маса сурвала се изнад мене у провалију. Срце ми се стегло од бола, знао сам, то су моја браћа. Онесвијестио сам се ...

Кад сам дошао себи и схватио гдје сам, било је пред свитање...

Ништа се није чуло, био сам сам – само је вода падала негдје у дубину.

Ријешио сам да пробам да сломим лијеву руку и да је онда некако ишчупам из конопаца. Завукао сам је међу стијење и притиснуо свом својом тежином, али није ми успијевало.

Утом је свануло...

Случајно сам тад, са два прста лијеве руке, успио да дохватим један крај конопца. Повлачио сам га мало по мало. Десном руком сам мрдао да га разлабавим и осјетио сам да попушта. Потегао сам боље и одједном, конопци ми склизнуше са руку и падоше у стијење крај мојих пета. Одмах сам почео да се верем уз стијену. Чим сам изашао из јаме, чучећи сам разгледао околину. На пар стотина метара, у пољу, видио сам једног усташу, наоружаног карабином. Ишао је ка јами.

Пузио сам журно узбрдо не окрећући се више. Ријешио сам да тако бјежим док не чујем пуцањ за собом. У том случају скочио бих и бјежао трком. Рана на глави изгледа да се скорила. Крв више није текла. Рамена и врат били су ми укочени. На себи сам још имао бијелу кошуљу, била је сва обливена крвљу. Грло ми је било суво... На видику ми се указало једно село. Према мени, право, налазила се висока шумовита планина. То је био Велебит.

Жеђ ме је поново морила. Погледао сам на сунце, подне је већ прошло.

Наставио сам узбрдо. Испео сам се на неки врх. Био је каменит и го.

Сјео сам на једну плочу и гледао око себе. Лијево у даљини видио сам Грачац и Грачачко поље.

Избио сам на неку висораван. Пред собом сам угледао неке локве. Око локава стајала је стока и крај ње два човјека. Један од њих имао је пушку о рамену.

Нисам имао времена да се вратим јер у тренутку кад сам ја угледао њих, угледали су и они мене, а били су у непосредној близини. За бјежање није било времена, имали су пушку, смрт би била готово сигурна. Осврнуо сам се – нигдје заклона.

Значи морало се напријед!

Они су стајали и посматрали ме. Корачајући према њима, брзо сам размишљао: уколико видим да су непријатељски расположени и почну да се распитују зашто сам у таквом стању – лагаћу их.

Кад сам био скоро пред њима, протрнуо сам: а како да им назовем Бога?

„Хваљен Исус" или „Помаже Бог"? Преплавио ме је страх и излетјело ми је:

– Помаже Бог!

– Бог ти помогао – одговорили су они. Лакнуло ми је, видио сам да су Срби.

– Ко си ти?

– Србин!

– Одакле си?

– Од Врлике!

– Шта ти је, што си крвав?

– Бјежим из јаме, усташе су мене и моју браћу скинули из воза, тукли су нас, а прошле ноћи су нас живе побацали у јаму! Ја сам у паду упао међу стијење и застао. Пуцали су у мене и ранили ме. Мислили су да сам мртав и отишли су. Јутрос сам се извукао и ево цијели дан бјежим – тражим српско село.

Старијем човјеку су потекле сузе низ лице. Пришао ми је, ухватио ме за руку и почео да ме тјеши.

– Не бој се сине, ми смо Срби! Ово је мој син и ми смо овдје избјегли од усташа.

– Тамо гдје се види да вода понире, оно ти је Тучић јама. Запамти Тучић јама. Био си бачен у Тучић јаму! Оно пошумљено брдо које почиње одмах изнад јаме, зове се „Растовача". Село које си цијели дан обилазио, српско је село. У њему нема одраслог мушкарца! Све, до посљедњег, усташе су бациле у Тучић јаму!

Легао сам у траву крај пута и упро поглед ка врховима Велебита. У подножју оних обронака тамо... у дубинама Тучић јаме... остала су моја браћа. Срце ми се стегло од бола и тад сам први пут заплакао...

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНА ТРИБИНА *СРПСКА И СРБИЈА У ПОЗАДИНИ ГЛОБАЛНОГ СУКОБА У УКРАЈИНИ*

По сваку цијену сачувати војну неутралност

У организацији информативно-политичких портала *Све о Српској* и *Факти* и уз подршку Представништва Републике Српске у Србији, 30. јуна, у београдском Прес центру УНС-а, уз учешће аналитичара из Републике Српске и Србије, одржана је трибина на тему *Српска и Србија у позадини глобалног сукоба у Украјини*.

На трибини су говорили Ненад Кецмановић, Драгомир Анђелковић, Предраг Ђеранић, Александар Павић, Жељко Будимир, Миломир Степић, Синиша Љепојевић, Душан Пророковић, Срђан Перишић и Ђуро Билбија, а поздравну ријеч у име организатора и Представништва Републике Српске у Србији одржао је шеф Представништва Млађен Цицовић.

» Учесници трибине у Прес центру УНС-а

ЦИЦОВИЋ: СВЕСРПСКО ЈЕДИНСТВО КАО ОДГОВОР

– У случају украјинске кризе нико нема права да од Србије и Републике Српске тражи да дјелују против својих интереса, а српском народу сада је слога најпотребнија, посебно када је нападнута са свих страна – поручио је шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић.

Он је оцијенио да Република Српска и Србија једино принципијелним ставом у односу на кризу у Украјини могу да се сачувају од спољних и унутрашњих притисака, бар за неко вријеме.

Уз подсјећање да је једна од теза за ову трибину и *Како (од)бранити интересе Српске и Србије до окончања глобалне игре у Украјини?*, Цицовић је напоменуо да је у народним и државним пословима увијек било и биће посебно важно очување слободе, народа и територије, имати политичку и војну самосталност, као и искрене пријатеље у свијету.

– У свему томе Србија и Република Српска, свака на свој начин и у свом обиму, а и заједно, могу наћи начина да прођу без већих политичких губитака и да по сваку цијену не дозволе да постану колатерална грешка, било чија. У томе нам, можда више него ишта друго, може помоћи свесрпско јединство, осјећање искреног и дубоког увјерења свих нас да је српски простор са двије стране Дрине један простор, један у језику, вјери, историји, традицији, култури, националним интересима, па и будућности – закључио је Цицовић.

КЕЦМАНОВИЋ: НИКО НЕ СУМЊА У ПОБЈЕДУ РУСИЈЕ И КИНЕ

У излагању на тему *Како сачувати неутралност* политиколог Ненад Кецмановић је рекао да се ослонац српске неутралности налази у Русији и да зато сусрет српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика са руским предсједником Владимиром Путином „представља велико охрабрење за обје српске земље – Републику Српску и Србију".

Кецмановић је рекао да „нико данас не оспорава да ће Русија и Кина побиједити, да је америчка моћ у опадању и да је ЕУ у пропадању, као и да САД више не предњаче, него спречавају друге да напредују".

– У том контексту и ми треба да пројектујемо нашу политику и политичку неутралност – истакао је Кецмановић.

– Сва испитивања јавног мњења – тврди Кецмановић – показују да је у Србији и Српској народ у врло високом проценту око 80 одсто против санкција Русији, а да је подршка евроинтеграцијама на историјском минимуму од 35 одсто.

Кецмановић је оцијенио да ће власти у Српској и Србији имати и унутрашњи отпор неутралности, као и да Западу, на менију притисака, остаје „Dividie et impera", односно „бацање костију" између Српске и Србије и конструисање неког ривалитета између предсједника Србије Александра Вучића и Додика.

Он је навео да је Москва навела „санкције" као „црвену линију" пријатељства, „које нису Русији увеле ни Србија, али ни БиХ, јер Додик блокира да их уведе".

АНЂЕЛКОВИЋ: НЕ ТРЕБА ПРОВОЦИРАТИ ЗАПАД

Политички аналитичар Драгомир Анђелковић је у излагању под насловом *Украјинска криза и Срби: између промишљене одбране виталних интереса и националног дефетизма* рекао да ми, Срби морамо да будемо рационални и да за нас није „пут екстремизма и гурања прста у око Западу" јер, како је рекао, Запад жели да постигне овдје своје циљеве по малој цијени.

– Не жели велики сукоб. Ако му дамо оно што тражи, биће задовољан, а ако му не дамо, али га не револтирамо, сигуран сам да неће кренути на нас ђоном – рекао је Анђелковић.

Додао је да је Република Српска нашла ту мјеру – одупире се, не да оно што је битно, али са друге стране показује спремност на компромис по оним питањима која би могла да задовоље одређене центре моћи на Западу.

– Са друге стране, Србија нажалост врло често попушта превише, понаша се у неким сегментима национално дефитистички и то можемо да видимо кроз читав процес бриселског преговарања – рекао је Анђелковић.

Према Анђелковићу ради се о политици која, наводно, ради сумњивих ЕУ перспектива Србије, у глобално турбулентним околностима када је дефинитивно јасно да су оне нереалне – води ка урушавању и оно мало преосталих српских позиција на Косову и Метохији, а дјелимично се и негативно одражава на положај Републике Српске.

ЂЕРАНИЋ: ДО ЧЕГА СУ УСТУПЦИ ДОВЕЛИ СЈЕВЕРНУ МАКЕДОНИЈУ?

Декан бањалучког Факултета безбједностних наука Предраг Ђеранић је у излагању на тему *Украјинска криза и затворени Балкан* рекао је да иницијатива *Отворени Балкан*, према његовом мишљењу значи *затворени Балкан*, јер је ријеч о простору који је отворен када су у питању земље обухваћене овим политичким појмом, али је потпуно затворен за ЕУ, за Русију, Кину и све што долази са Истока.

– То је увезена памет како би се створио један простор који није пожељан у ЕУ, али се не дозвољава тим земљама да подлегну, ако се каже, руском и кинеском утицају – рекао је Ђеранић.

Он је истакао да треба бити свјестан да је сваки уступак на уштрб суверенитета властите земље ради европског пута, евроинтеграција итд. само губитак, наводећи примјер Македоније.

ПАВИЋ: НЕ ТРЕБАМО СЕ НИКОМЕ ИЗВИЊАВАТИ

Политиколог Александар Павић је у излагању на тему *Српска између отворених врата Санкт Петербурга и залупљених врата Брисела* истакао да Српска и српски народ у цјелини не треба ником да се извињавају кад се окрећу ка онима који их безусловно прихватају и нуде им не само економски напредак већ и сигурно преживљавање.

Он сматра да је Додик јасно рекао у име свих Срба да 85 одсто човјечанства није увело санкције Русији и да је економска перспектива на Истоку, а не на поробљеном Западу и његовим сателитима и истакао да је велика ствар што Србија ипак није увела санкције Русији.

БУДИМИР: ПОДРШКА ЗАПАДУ БИ УГРОЗИЛА БУДУЋНОСТ СРПСКЕ

Професор на Факултету политичких наука у Бањалуци Жељко Будимир је у излагању на тему *(Ре)милитаризација Европске уније* оцијенио да Београд и Бањалука за сада имају добру политику што се тиче украјинске кризе, да нису директно конфронтирани и нису дио пакта против Русије, нити су увели санкције Русији.

Наводећи да ће се економске посљедице украјинског рата осјетити, он је рекао да Србија и Српска морају да обезбиједе довољно хране за наредни период и да је Република Српска, која не користи гас, озбиљан произвођач струје, па ће моћи да премости енергетску кризу.

Будимир је оцијенио да Србија и Српска морају да посматрају ЕУ као страну у рату и да је питање војне неутралности сада све значајније, као и да дјелују заједно да би задржале политику у свом националном интересу и остале ван процеса вазализације.

Он је навео да би пристанак Српске на интеграције у ЕУ и НАТО значио да Република Српска дефакто и дејуре и на сваки други начин престаје да постоји.

СТЕПИЋ: МОГУЋЕ СУ ПРОМЈЕНЕ ГРАНИЦА НА БАЛКАНУ

Научни савјетник у Институту за европске студије Миломир Степић је у излагању на тему *Промјена граница као руско-украјински епилог: балканска димензија* указао на то да у овом изазовном времену Срби морају да знају шта хоће, јер још не постоји адекватно српско разумијевање о томе да су садашње границе на Балкану у самом коријену националног питања и да ће могућности за њихово редефинисање директно зависити од исхода сукоба у Украјини.

Према његовим ријечима, ако је могућа промјена граница у Украјини, о чему се све чешће говори и на Западу, поставља се питање зашто то не би била могућност и у неком другом случају, на примјер балканском.

ЉЕПОЈЕВИЋ: ЕВРОПСКИ ПУТ ЈЕ КЉУЧНИ ЕЛЕМЕНТ РАЗБИЈАЊА СРПСКОГ КОРПУСА

Новинар и публициста Синиша Љепојевић је и излагању под насловом *Шта послије Украјине?* рекао да у међународним односима након украјинске кризе више ништа неће бити исто и да се мијења безбједносна архитектура Европе, као и да процеси отворени услијед те кризе стварају шири и много креативнији простор за одбрану српских државних и националних интереса.

Он је указао да и Српска и Србија треба да поведу рачуна какве ће кораке предузети, јер се већ најављује увођење санкција Кини, чему земље, попут Србије, могу да се одупру једино одлучним и принципијелним ставом.

– Кључни елемент разбијања српског корпуса је европски пут који се у дијелу јавности доживљава као религија, што је велики проблем – упозорио је Љепојевић.

ПРОРОКОВИЋ: САНКЦИЈЕ БЕСМИСЛЕНЕ, РУСИЈА СИГУРНО НЕЋЕ БАНКРОТИРАТИ

Начелник Центра за евроазијске студије Института за међународну политику и привреду Душан Пророковић је у излагању под насловом *Постављање ЕУ у украјинској кризи као узрок дестабилизације БиХ* рекао да потези које вуче Европска унија имају смисла уколико је циљ војна конфронтација са Русијом.

Како је додао, уколико се не разматра директна војна конфронтација са Русијом као опција, онда ни све до сада предузете мјере немају пуно смисла јер, како је навео, нити ће Русија банкротирати, нити ће остати изолована, нити су украјинске снаге способне за било какве офанзиве.

ПЕРИШИЋ: НЕ СМИЈЕМО НАСЈЕСТИ НА ЗАМКУ

Професор геополитике Срђан Перишић је у изглагању под насловом *Срби траже политичку неутралност – у супротном дошло би до раскола између народа и елита* да би промјена политике неутралности и сврставање на страну против Русије Србију и Републику Српску претворило у стране у сукобу који се води у Украјини, додајући да ће и Београду и Бањалуци бити понуђено да уђу у НАТО.

Он је рекао да процјењује да ће Србима, односно Србији и Републици Српској бити понуђен улазак у мини-интеграције у региону и у НАТО, будући да је евидентно да од учлањења земаља западног Балкана у ЕУ нема ништа.

– Србија ће добити понуду да уђе у НАТО по моделу Бугарске из Другог свјетског рата, када је та држава била на страни Хитлерове коалиције, али је све вријеме, изузимајући дан када је Црвена армија ушла у Бугарску, задржала дипломатске односе са Совјетским Савезом.

Перишић је навео да ће тако и Србији бити понуђено да уђе у НАТО, а да истовремено задржи дипломатске и друге односе са Русијом.

– Позив у НАТО и мини-интеграције су двије замке које ће нам бити нуђене да би се одржавао хаос на Балкану – указао је Перишић.

Перишић каже да НАТО под руководством САД те замке Србима припрема због одржавања хаоса на Балкану, којем доприноси и данашња најава Велике Британије да ће повећати своје присуство у БиХ.

– САД немају другог избора него да изазивају више мини-хаоса на разним неуралгичним тачкама планете, међу којима су БиХ и Косово и Метохија. Изазивајући хаос као главну стратегију супротстављања Русији и Кини, они су и ангажовали самозванца Кристијана Шмита да дјелује у правцу смјењивања политичара из Републике Српске, а да заузврат понуде Српској да попусти по питању чланства БиХ у НАТО – рекао је Перишић.

Он је указао да зато Београд и Бањалука неутралност у овом рату морају да разумију као политичку неутралност и да је сачувају.

– Ако би се Срби, односно Србија и Српска, сврстали на страну Запада, постали би страна у сукобу и дошло би до раскола у српском народу, односно до расцјепа између већине народа и елите која га води. Тај раскол би ишао у правцу демонстрација и разних облика протеста. То би, у сваком случају, значило и политичко самоубиство државе – закључио је Перишић.

БИЛБИЈА: БИРАМО И ЕВРОПУ И РУСИЈУ

Новинар и публициста Ђуро Билбија је у излгању под насловом *Додик је прихватањем путинових позива – изабрао* истакао да ЕУ и НАТО присиљавањем Србије и БиХ да уведу санкције Русији покушавају да их увјере да „бити на европском путу значи пристати на улогу шрафа унутар те функције".

Према његовим ријечима, српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик показао је да је изабрао формулу „и Европа и Русија" са припадањем цивилизацијском кругу у којем су и Руси.

Он каже да за Србе ни у новим околностима неће бити „златне рибице", али ће добити шансу, другачију од пропуштених 1918. године и током Другог свјетског рата.

– Постојаће реална шанса коју не смијемо пропустити непромишљеним преласком на страну оних који већ губе и губиће постепено свих наредних мјесеци и година – рекао је Билбија.

ПОРОДИЦЕ СТРАДАЛИХ 30 ГОДИНА ЧЕКАЈУ НА ЕКСХУМАЦИЈУ

Дјечји фестивал у Шибенику послужио као маска за напад на Миљевачком платоу

У Цркви Светог Марка у Београду 21. јуна служен је парастос за 40 Срба које су припадници хрватске војске и полиције убили 21. јуна 1992. године на Миљевачком платоу у околини Дрниша.

Након парастоса положени су вијенци и цвијеће на Споменик Србима погинулим у ратовима деведесетих.

Соња Росић секретар Удружења *Суза* је навела како се тог 21. јуна догодио монструозан злочин над припадницима ТО. Хрватска војска је искористила прилику да затражи од српске стране суздржавање од провокација јер се одржавао Дјечји фестивал у Шибенику. Што су Срби и испоштовали.

– Тај „споразум" послужио је само као варка хрватским снагама, да поменутог дана у рано јутро изненаде и затекну неспремне припаднике Територијалне одбране. У мучком нападу пред очима Унпрофора убијено је 40 српских територијалаца, а неколицина је рањена и заробљена. Српско село Нос Калик срушено је до темеља и спаљено, један дио становништва побијен, а други интегриран на оточић у Шибенском архипелагу.

И ту није био крај бескрупулозности хрватске војске, умјесто да тијела погинулих врате породицама, користе српске заробљенике пријетећи им смрћу да тијела бацају у крашке јаме у Промини. По свједочењу једног од преживјелих српских заробљеника, на тијела у јаму бацани су пси и мачке да доврше масакрирање тијела. На крају је бацано смеће да би се сакрили трагови злочина.

– По обављеном „послу" многим заробљеницима судили су на лицу мјеста, а пресуде су биле вјешање о војнички појас или метак у потиљак и све су то снимали видео камером, да би у Шибенику било приказивано као својеврсан хорор филм – рекла је Росићева.

Послије два мјесеца, тачније 18. августа 1992. године извршена је ексхумација посмртних остатака убијених територијалаца. На посмртним остацима су били видљиви трагови монструозности у овом злочину, што је отежавало идентификације. Породице 12 територијалаца нису могле препознати своје најмилије, те су сви сахрањени у заједничку гробницу на книнском гробљу.

– Чланови породица су вјеровали да је то привремено, док се не створе услови за идентификацију савременим методама. Међутим, та привременост траје већ 30 година. За 12 породица до данас траје неизвјесност и бол што су остали ускраћени да своје најмилије сахране у породично гробље под именом и презименом. Удружење *Суза* у договору са породицама, а преко Комисије за нестала лица обраћало се у неколико наврата молбом да се изврши ексхумација поменуте локације, на шта смо добијали неприхватљиве одговоре, (нема заинтересованих породица, нема података о локацији и сл.).

Из Удружења *Суза* закључују да су у овом случају познате све чињенице, зна се гдје су закопани посмртни остаци, породице су дале крв због ДНК анализе, али нема воље са хрватске стране да се посмртни остаци ексхумирају, идентификују и предају породицама.

Парастосу је присуствовао и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта који је окупљеним медијима рекао да у Хрватској нема политичке воље да се процесуирају налогодавци и починиоци овог стравичног злочина.

– У Хрватској нема правде за хрватске жртве, видимо да и даље имамо на десетине гробних мјеста на подручју Крајине гдје се налазе посмртни остаци Срба. Хрватска не показује вољу да се посмртни остаци ексхумирају, идентификују и предају породицама жртава. Једна од тих гробница јесте и гробница 12 страдалих српских војника на книнском гробљу. Чујемо лицемјерне изјаве хрватских званичника како нема живих чланова породица, како није дата крв за ДНК анализу – рекао је Линта и додао да је управо данас разговарао са Зором Поповић чији се син налази међу 12 страдалих.

Линта је поручио да је веома важно да Тужилаштво за ратне злочине покрене истрагу и подигне оптужницу против оних који су наредили и извршили овај злочин јер није могуће говорити о нормалним комшијским односима док год не буду кажњени сви они који су починили овакве злочине.

ДРАГАНА БОКУН

ЧЕТВРТА СЈЕДНИЦА ОРГАНИЗАЦИЈЕ СТАРЈЕШИНА ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Олуја 1995 – Међународна злочиначка операција

У склопу Четврте сједнице Организација старјешина Војске Републике Српске 13. маја одржан је округли сто на тему *Олуја 1995. године – Међународна злочиначка операција* у Београду у просторијама СУБНОР-а Републике Србије. Поред чланова Удружења округлом столу су присуствовали представници Републике Српске бивши предсједник Владе РС (20. јануар 1993 – 18. август 1994. године) Владимир Лукић, такође бивши предсједник Владе РС (8. мај 1996 – 27. новембар 1996. године, и 27. новембар 1996 – 31. јануар 1998. године) Гојко Кличковић, пуковник Драгић Гојковић, пуковник Радослав Тањга, бивши потпредсједник Владе СРЈ Никола Шаиновић, директор *Веритаса* Саво Штрбац као и пуковник др Коста Новаковић и још многи други.

Скуп је отворио Драган Дивјак, те се дотакао питања пада западнокрајишких општина и прогона Срба са својих огњишта.

У току округлог стола сви учесници су били заинтересовани да кажу своје мишљење и учествују, тако да је на тему *Олуја 1995. године — Међународна злочиначка операција* говорило преко 30 говорника.

Чланови овог Удружења су бивши команданти бригада Републике Српске настањени у Београду.

Владо Лукић је тражио од сваког руководиоца да напише своје мишљење и да достави Организационом одбору како би се сва та мишљења, свједочења учесника ратних дешавања сачувала за нека будућа проучавања.

Д. БОКУН

30 ГОДИНА ОД СВИРЕПОГ УБИСТВА СРПСКИХ ЦИВИЛА У ЛЕДИЋИМА

У Ледићима, у федералној општини Трново, служен је парастос за 24 српска цивила, међу којима је и осамнаестомјесечна беба – жртве монструозног злочина који су прије 30 година починили припадници такозване Армије БиХ.

Парастос код спомен-обиљежја служио је парох трновачки Његослав Јелисић, након чега су породице страдалих, делегације града Источно Сарајево и општина у његовом саставу положили вијенце.

Злочин у Ледићима су 3. јуна 1992. године у вечерњим часовима починили припадници такозване Армије БиХ регрутовани са подручја Сарајева, те комшије муслимани из сусједног села Дејчићи.

У злочиначком походу убијено је 10 чланова породице Васић, цијела породица Тешановић, три члана породице Миовчић, те Саво Кењић и Слађана Секулић.

Најстарија жртва била је Иконија Васић која је имала 92 године, а најмлађа Милун Тешановић који је имао само 18 мјесеци, а којем су, према извјештају патолога, злочинци ломили руке и ноге.

Село је опљачкано, спаљено и разорено тако да се губи скоро сваки траг српског присуства на том простору. Окупација села, које је у међувремену претворено у својеврстан муслимански логор за Србе, трајала је до 10. јуна. Суд БиХ је ослободио првостепено Едхема Годињака, Медариса Шарића и Мирка Бунозу по свим тачкама оптужнице која их терети за злочине почињене над српским цивилима на подручју Трнова.

У продукцији Радио-телевизије Републике Српске снимљен је документарни филм *Чико, ја сам жив, немој да ме убијеш* аутора Гвоздена Шарца који је заснован на свједочењима о стравичном страдању српских цивила у селу Ледићи. Филм је добио назив по потресном свједочењу Драгана Васића који је имао 11 година у вријеме када је у злочиначком походу комшија муслимана убијено десет чланова породице Васић, цијела породица Тешановић, која је бројала девет чланова, три члана породице Миовчић, те Саво Кењић и Слађана Секулић.

РТРС

ОБИЉЕЖЕНО 30 ГОДИНА ОД ФОРМИРАЊА ПРВОГ И ДРУГОГ КРАЈИШКОГ КОРПУСА ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Парастосом и полагањем вијенаца за 6.450 погинулих бораца Првог крајишког корпуса Војске Републике Српске и више од 3.200 погинулих припадника Другог крајишког корпуса је у касарни Козара у Бањалуци обиљежено 30. година од њиховог формирања.

Обиљежавању су присуствовали и вијенце су положили и некадашњи припадници Првог и Другог крајишког корпуса ВРС, чланови породица погинулих припадника и званице из јавног и друштвеног живота Републике Српске.

ПОМЕН ЗА 45 СРПСКИХ БОРАЦА МУЧКИ УБИЈЕНИХ КОД ЖЕПЕ

Служењем помена и полагањем вијенаца на спомен обиљежје код Жепе у Хан Пијеску одата је почаст за 45 бораца Војске Републике Српске, којих је највише било са Пала, поводом 30 година од њиховог страдања.

Колона Сарајевско-романијског корпуса Војске Републике Српске 4. јуна 1992. године кретала се према брду Зловрх, била је у хуманитарној мисији и имала је задатак да достави храну и воду за 13 војника који су на тој коти обезбјеђивали радио-релејни објекат. Са муслиманским снагама био је постигнут договор да српски војници мирно прођу, али муслимани су договор прекршили и мучки с леђа, из засједе, напале српске војнике.

Предсједник Владе Републике Српске Радован Вишковић је истакао да су злочинци послали поруку Србима да овдје немају шта да раде и да треба да се селе.

– Кажу да је хришћански праштати, али оваква нељудскост се не може и неће опростити – поручио је Вишковић.

Начелник општине Пале Бошко Југовић рекао је да је српски народ, захваљујући људима који су овдје изгинули, водио рачуна и успио да сачува Републику Српску у којој се данас слободно живи.

Начелник општине Хан Пијесак Слободан Ђурић поручио је да се не смије заборавити страдање српских бораца који су живот дали за Републику Српску, те да треба помоћи њихове породице и заштитити спомен-обиљежја.

РТРС

ВИДОВДАН У ВАСКРСЛОЈ ПРИДВОРИЦИ

На Видовдан 28. јуна, у Цркви Светог кнеза Лазара у Придворици, служена је света литургија и прослављена манастирска слава.
Ни велика врућина није спријечила бројне вјернике да се окупе око светиње која има велики значај за потомке придворичких мученика и све људе из ових страдалних крајева.
Свету литургију су служили игуман Василије из Манастира Завала, гатачки свештеници Ковач, Вртикапа и Црногорац уз саслужење свештенства, након чега је услиједила литија и ломљење славског колача.
Осим званица и представника Општине Гацко, присутни су били замјеник начелника Општине Калиновик Ђорђе Сладоје и начелници општина Билећа и Источна Илиџа Веселин Вујовић и Маринко Божовић, као и народни посланици Горан Селак и Максим Скоко.

– Данас прослављамо страдање, а да нема страдања не би било ни васкрсења. Кнез Лазар је изабрао крст, који је симбол страдања, борећи се за живот, а бирајући царство небеско – рекао је игуман Василије.
Начелник општине Гацко Огњен Милинковић истако је да је Придворица мјесто страдања али и мјесто васкрсења.
– Они који су затирали Придворицу 1942. године рачунали су са тим да затру сваки траг нашег народа на овим просторима. Наше присуство овдје говори да у томе нису успјели, зато свако наше окупљање на овом мјесту значи побједу живота над смрћу – рекао је Милинковић.
Звона су донирали српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик, Клуб Гачана из Београда и Општина Гацко.
Захвалнице су додијељене донаторима, присутним начелницима, Управи РиТЕ Гацко и Мирославу Вуковићу Хргу.
Подсјећамо, ова богомоља је саграђена и први пут освештана 1936. године, да би након страдања мјештана Срба од стране усташа из сусједних села на Божић 1942. године била препуштена зубу времена.
Усташе су тог кобног јутра на звјерски начин поубијале око 180 мјештана, одраслих, жена и дјеце.
Посмртни остаци сахрањени су тек по привременом ослобођању територије у априлу 1942. године, у двије гробнице поред храма. Након покоља у Придворици није остао ниједан становник српске националности.
Црква је прилозима Општине Гацко, вјерника и потомака страдалих обновљена и освештана 26. јула 2009. године.

РАДИО ГАЦКО

У СЕЛУ РАТКОВИЋИ ОБИЉЕЖЕНО 30 ГОДИНА ОД УБИСТВА 24 СРБА

У сребреничком селу Ратковићи обиљежено је 30 година од убиства 24 Срба које су свирепо побиле муслиманске снаге из околних села и Сребренице.
Муслиманске формације из правца Сребренице, комшије из правца Осмача и Гвоништа напали су село Ратковиће. Од 24 убијених 22 су били цивили, углавном старци.

ЧЕМЕРНО: ПОМЕН ЗА 32 УБИЈЕНА СРПСКА ЦИВИЛА

Служењем парастоса и полагањем вијенаца и цвијећа на Спомен-обиљежје на Чемерну код Илијаша, данас је обиљежено 30 година од звјерског убиства 32 српска цивила које су починили припадници такозване Армије БиХ.
Парастос је служио парох илијашки свештеник Божидар Тановић који је истакао да је ово мјесто мученичко, те да се не смије заборавити злочин који је почињен над Србима овог села.
Муслиманске јединице из села Корита, Махмутовића Ријеке и Орахова и припадници такозване Армије БиХ из Брезе, Високог и Какња, напали су Чемерно у раним јутарњим часовима на данашњи дан 1992. године. Најмлађа жртва имала је 16, а најстарија више од 80 година.

ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА У КУЋИ ЂУРЕ ЈАКШИЋА У ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА *СУЗА*

» Перо Славуј

» Невенка Добрић

» Бранка Хинић

» Нада Бодирога

Наслони моје вријеме на своје, тако ће вјечност дуже трајати

У кући Ђуре Јакшића у Београду 16. јуна отворена је изложба *Наслони моје вријеме на своје, тако ће вјечност дуже трајати* која је посвећена несталим члановима породица током ратова деведесетих. Овај пројекат је реализовало Удружење несталих и погинулих лица *Суза* у сарадњи са Међународним комитетом Црвеног крста (МКЦК) и општином Стари град.

Радови чланова породица у облику сата су резултат пројекта Подршка породицама несталих – меморијализација.

Сврха пројекта је психолошка подршка породица несталих и одбрана достојанственог става према несталима.

Тим који је реализовао пројекат: психолог ментор на пројекту Гордана Максимовић, психолог Сања Милосављевић, сликар текстила Соња Росић, представнице Удружења *Суза* Драгана Ђукић и Љиљана Радиновић. Учесници пројекта су чланови породица: Славица Башић, Нена Благојевић, Нада Бодирога, Мира Деветак, Невенка Добрић, Богдан Драгишић, Бранка Хинић, Јелка Јелача, Мирјана Калинић, Душанка Којић, Радмила Крстић, Бранка Купрешанин, Душанка Мандарић, Славица Пилиповић, Гордана Поповић и Перо Славуј.

Предсједница Удружења *Суза* Драгана Ђукић каже да се након ратова деведесетих на простору Југославије нестала лица воде као бројеви, захтјеви, предмети лишени свог идентитета, лица без имена и презимена.

– Сузе мајки, очева, сестара, унука, дјеце нису усахле, али јецаји губе на јачини јер предуго се чују. Живот је дар и нико нема право да нам га из груди истргне. Пред вама је свједочење само 16 породица које су у трагању за својим несталима, а трага се за хиљадама несталих.

Ђукићева поручује да овим радовима породице апелују на надлежне и јавност да је крајње вријеме да се болна неизвјесност отклони и сваком несталом врати лицу идентитет.

Перо Славуј, брат страдалог новинара Ђуре на путу ка Манастиру Свети врачи 21. августа 1998, каже да се око овог пројекта окупила група

» Драгана Ђукић

људи која не жели никоме да суди. Већ се када су заједно бол и патња подијеле и лакше поднесу.

– Увјерен сам да ова наша дружења и окупљања док смо стварали ове слике су дали резултат. Пажљиво смо слушали једни друге, зближили се и схватили да од зла постоји и горе. Вјерујем да смо кроз пројекат схватили да нисмо сами, некако ојачали, а наше вољене од заборава ишчупали.

Шефица регионалне делегације Међународног комитета Црвеног крста Јелена Стијачић каже да од скоро 35.000 људи чији нестанак је пријављен МКЦК близу 10.000 имена још увијек се налази на списку несталих.

– То је чињеница која обесхрабрује и забрињава. МКЦК се бори да судбина сваког несталог лица буде разријешена, а да њихове породице у тој борби не буду заборављене. Овом изложбом су они представили не само себе већ и тешко бреме неизвјесности и чекања на одговоре. Такође, овом изложбом желимо да скренемо пажњу јавности на проблематику несталих лица и на огроман бол и тугу са којима њихове породице живе годинама.

Стијачићева је позвала представнике власти земље и региона као и међународне актере да уложе додатни напор да се дође до информација које могу помоћи да се расвијетле судбине што већег броја лица.

Предсједник општине Стари град Радослав Марјановић омогућио је да се изложба постави у Кући Ђуре Јакшића.

– Нису моменти за велике ријечи, али рекао бих прије свега да ћете код ГУ Стари град имати искрену подршку и искрено разумијевање и увијек ћемо ту бити за вас да се сви заједно изборимо да правда и истина дођу на видјело и да коначно сазнамо судбину свих чланова ваших породица. Не смијемо да допустимо да неправда која је задесила наш народ на цијелом подручју бивше Југославије остане заборављена.

Предсједник Комисије за нестала лица Вељко Одаловић наглашава да учесници пројекта ни једном ријечју не оптужују, нигдје ниједну ријеч од оне која би се очекивала нису рекли.

– То је величина, то је снага, зато овакве догађаје сви треба да подржимо. Ову изложбу можете да поставите било гдје, у било ком простору и да се не постидите. И у Уједињеним нацијама, Женеви, Загребу, Сарајеву, Приштини… Треба да будете поносни, ја не знам ко ово не би разумио како је насликано и написано.

Невенка Добрић је доживјела велику трагедију у *Олуји* 4. августа 1995. године изгубивши своје дијете Синишу Добрића који је имао 12 година. Синиша је страдао са својим дједом, Невенкиним свекром, Петром који је у тренутку погибије имао 63 године. Хрватска војска их је напала из шуме Зеленик која се налази између Црквеног Бока и села Шаш.

– Пчеле су на слици јер је свекар много волио пчеле, а Синиша иако мали волио је дједу да помаже око пчела – рекла је Добрићева кроз сузе, а њена слика натјерала је сузе на очи и многим посјетиоцима, док је Невенка пажљиво свима причала о тужној судбини њеног сина и његовог дједа.

Бранки Хинић су у рату страдали супруг Богдан и дјевер Гојко. Гојко је погинуо на почетку рата 1991, а Богдан 5. августа.

– За дјевера Гојка ни данас не знамо гдје су остаци, ни шта се тачно догодило. Супруг је 2013. пронађен и ишли смо у Загреб на идентификацију. Када смо га сахранили пао је велики терет са душе, дјеца и ја смо могли да идемо на гроб. До тада је било хиљаду прича и верзија како је и гдје страдао. Нажалост, за дјевера не знамо ништа. Свекрва је изгубила два сина и било јој је јако тешко, а још теже јер није дочекала да се пронађу посмртни остаци ниједног сина, а стално је говорила само да сазнам гдје су, па да онда умрем.

Бака Марија Јелача није хтјела да напусти своје огњиште у селу Којање надомак Грачаца. Слику посвећену њој насликала је њена снаја Јелка Јелача. Нажалост, њени посмртни остаци још нису пронађени.

– Супруг нема гдје није ишао, и у Међународни Црвени крст, хтио је да тужи Хрватску, ишао је и у Лику на згариште. Наводно су је двоје комшија видјели да иде низ ливаду са кесом, али ништа тачно не знамо, нити смо до сада успјели да је пронађемо. Нећемо одустати док је не пронађу и док је не сахранимо. И супруг и ја смо старији сада, али старији син ће преузети потрагу за баком.

Самарџија Даница и Теодор из Славског Поља (Вргинмост) се и даље воде као нестали, а ћерка Нада Бодирога не одустаје од потраге за њима.

– Не постоји воља Хрватске да се тијела пронађу. У мом случају мислим да је неко хтио да заташка ствар јер су остаци били ексхумирани на кућном згаришту. Прво су рекли да су од мојих родитеља, а онда да су животињског поријекла. Ипак су они били цивили, нису били учесници рата, тако да Хрватска не жели да призна да су они на тај начин нестали и недужни убијени.

Нада каже да би помогло када би Србија вршила још већи притисак на Хрватску да се тијела ексхумирају и идентификују.

– С временом ми је све теже јер губим сваку наду да ћу успјети да их пронађем – рекла је Нада Бодирога.

Љиљана Радиновић је говорила стихове своје пјесме *Сан*, док је народни пјевач Светлана Спајић пјевала традиционалну пјесму *Ја посадих виту јелу*. Програм је водила глумица Маја Колунџија Зорое.

На изложби су били и народни посланик Миодраг Линта, директор *Веритаса* Саво Штрбац, генерални секретар Удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир, предсједник Удружења пензионера из Хрватске Јован Каблар, проф. Миле Рајчевић, представници Музеја геноцида из Београда и многи други.

ДРАГАНА БОКУН

У НЕПОСРЕДНОЈ БЛИЗИНИ ГОЛУБИЋА НА РИЈЕЦИ КРУПИ НАЛАЗИ СЕ ЈЕДАН ОД НАЈЉЕПШИХ МОСТОВА У ОВОМ КРАЈУ

КУДИН МОСТ – легенда о љубави и сјећању на претке

ПИШЕ: ВАСКА РАДУЛОВИЋ

Сазидан у сухозиду, каменом од седре која се извлачила из воде, жуљевитим рукама старог Јове Јовуља Куде прије двије стотине година, данас је један од заштићених споменика културе. Нестварна љепота крајолика, нетакнута природа, ријека Крупа и мост са дванаест лукова, раскошни слапови и седрене каскаде, само су неки од разлога зашто сваке године, нарочито у љетњем периоду, на хиљаде туриста из свих крајева свијета, посјети ово природно богатство подно Велебита.

Мјесто на којем се налази Кудин мост, свакако није успутна станица до које се свраћа без трунке уложеног напора, или тек једна од природних љепота коју, пролазећи овим крајем можете запазити крајичком ока. У дубоко усјеченом кањону тешко проходног краја, подно јужних падина Велебита, тече ријека Зрмања у коју се улива најдужа и најиздашнија њена притока, ријека Крупа. Управо на Крупи налази се Кудин мост.

ЈЕДИНИ ПУТ ДО ЖЕГАРА

Када се од Жегара крене ка Голубићу, путем који води уз најстарији православни манастир у Далмацији, Крупу, мало је тога што би сваког путника намјерника могло да остави равнодушним. И таман када помислите да нема даље, наилазећи на зграду некадашње старе школе у Голубићу, открива се табла са ознаком за пут који води ка надалеко чувеном мосту.

За бројне туристе, љубитеље природе, авантуристе или радознале истраживаче крајолика, овај заштићени споменик културе свакако је атракција и изазов, али и успомена коју ће са собом понијети тамо негдје, у бијели свијет. На пут ка Кудином мосту упутили смо се вођени жељом да баш у том крају, гдје данас живи толико људи да их је лако на прсте избројати, упознамо и преостале насљеднике старог градитеља Куде који, упркос тешким годинама у прошлости, и данас чувају и одржавају његову родну кућу, мост, старо стабло мурве (дуда) у дворишту, али и породично стабло на које су поносни.

Мирослав Мишо Веселиновић није само мјештанин Голубића већ и директни потомак Кудића, јер је Куде, градитељ моста, био његов чукундјед. Живио је у засеоку Кудићи, звали су га Куде, али и Јовуљ, као „јаки Јово", појашњава нам Мишо одмах. Након недавне смрти времешних родитеља, Мирослав данас живи сам у породичној кући, брине о неколико стотина грла стоке, али и одржавању моста који је и даље спона са давно уснулим претком. Вјешто се опире у тврдњи да је једини мјештанин који о мосту истински води рачуна, али зато прецизније појашњава зашто је мост некада био и важнији него сада.

– У та за нас сада већ давна времена, мост је био једина комуникација и повезница са Жегаром, Кистањама, преко моста се ишло на пијацу, гонила стока. Ријека се прелазила и због млина, чији се трагови данас тек назиру, у који је домаће становништво одлазило доносећи жито за брашно. Сада шашу и трску треба чистити и косити сваког љета, јер више нема крупне стоке као тада када су козе, коњи и мазге на испашама све јели и газили, трску, шевар и остало растиње. Више од двадесет година ништа се не обрађује, нико се тиме не бави и када трска и шаш нарасту, заустављају наносе пијеска, муља, порушена дебла. Тада, под притиском воде која се дигне и метар изнад моста, настаје озбиљна опасност од рушења и ми то настојимо одржавати баш из разлога да се не би све урушило – каже Мишо Веселиновић, скроман потомак градитеља Кудиног моста.

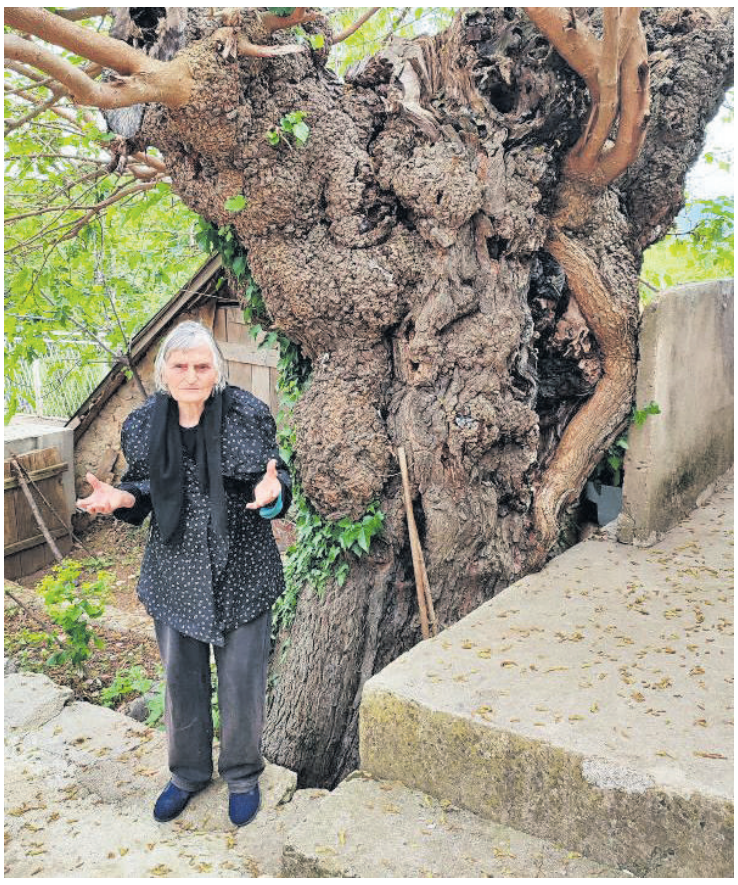

» Љубица Веселиновић под мурвом

САГРАДИО МОСТ ЗБОГ ДЈЕВОЈКЕ СА ДРУГЕ СТРАНЕ РИЈЕКЕ

О легенди која се везује и за један други разлог настанка моста, причу која највише привлачи пажњу домаћих и страних туриста, о великој љубави двоје младих са супротних обала ријеке Крупе због које је јунак у чији спомен мост носи име, Јово Веселиновић Куде, кажу, саградио мост како би сватове повео по своју вољену Милију, Мишо као практичан, али и врло типичан примјерак отреситог Далматинца, не воли баш пуно причати. Све ово првобитно наведено, много му је прихватљивије и приближније него подвиг направљен искључиво због љубави.

Радије би посвједочио о пространом имању, међи и млину који су били у власништву његових предака и његовом данас, чији сваки метар и камен познаје као да је живио у том времену, него ли нешто чему, како каже, није свједочио па не може ни да потврди. Због тога нас упућује на своју најближу рођаку која ту живи, управо у авлији и кући гдје је рођен стари Јовуљ и која је, макар због година, могла мало више слушати и сазнати о тој поменутој причи.

Испред старе камене куће у којој је Куде рођен, старе више од двије стотине година, причу о љубави ипак нам потврђује осамдесетогодишња Љубица Веселиновић, још једна од насљедница Кудића.

– Јовуљ Куде био је дјед мог свекра, па је и свекар носио његово име. Ја сам дошла у ову кућу као снаха, али знам за ту причу која се преносила са кољена на кољено, да је Јовуљ имао дјевојку са друге стране ријеке, да се нису могли састајати када вода надође, и да је због тога саградио тај мост. Послије, када је створио породицу са женом коју је волио, добио је са њом синове који су, исто тако, по дјевојке ишли на другу страну ријеке. О свему томе највише сам слушала од мог покојног свекра, и ко је била жена и из ког села, али се ето годинама све то некако и заборавило – са осмијехом нам приповиједа бака Љубица.

Од директне лозе тих Кудића, Љубица и Мишо су једини насљедници који данас живе у Голубићу. Има их још, каже Љубица, али су сви расути по бијелом свијету и најчешће долазе накратко, када им прилике и животне обавезе то дозволе. Док Мирослав одржава мост, Љубица настоји да одржава стару кућу, двориште и то стабло мурве које је засађено још док је Јовуљ био жив, можда чак и његовом руком. Поред њене куће, неасфалтираним путем који води ка стази до моста, свакодневно прође на десетине или стотине туриста, нарочито у љетњем периоду, како би видјели то чудо од градње које је прославила управо прича о љубави. Вољела би, каже, да на табли са именом стоји: „Јовуљ Куде саградио. Мирослав Куде чува од заборава".

– Не зато што би то било коме нешто посебно значило, већ зато што то тако и јесте, па да се зна. Свакога љета он тамо чисти шевар, коси и крчи то растиње и коров да вода не однесе мост. Да није њега и мост би одавно пропао, а колико људи само у сезони дође да се диви тој љепоти – каже Љубица.

ПРИВЛАЧИ И ТУРИСТЕ

Трагом тих људи и ми смо кренули. Планинском или козијом стазом, како се то народски чешће каже, кроз растиње и камење, низбрдицом до кањона стиже се за нешто мање од пола сата хода. Кањон Крупе и долина гдје је смјештен Кудин мост идеално су мјесто за једнодневни излет, одсуство сваког вида цивилизације и сједињавање са нетакнутом природом, па уз јединствен примјерак градње, раскошне слапове, седрене каскаде, миран ток ријеке и цвркут птица, једноставно не можете остати ускраћени за осјећаје дивљења и спокоја истовремено.

Љето је већ увелико почело па је и број туриста, из дана у дан, ка мосту већи. Једна група од петнаестак жена нашла се испред нас. Чинило се да им сва опрема у виду модерне технологије није довољна да забиљеже сваки детаљ који им се указао као призор пред очима. Једна од њих, Вероника, бољи познавалац језика од осталих, подијелила је са нама утиске о доласку.

– Ово мјесто је феноменално. Ја сам то већ једном обишла, па сам помислила како би било лијепо показати га и осталим нашим земљацима из Чешке. Сада смо ту са групом од петнаест жена, уживамо у овој љепоти и све око нас је предивно – каже Вероника.

На питање да ли су и оне чуле за причу о љубави која се везује за настанак овог моста, каже како нису знале пуно о томе али да је, чак и у данашње вријеме, увијек добро вјеровати у лијепе ствари.

– Прочитале смо нешто о томе, али не знамо колико је то истина. Наравно да је сваки гест из љубави увијек лијеп и за похвалу, јер у животу имамо различите препреке и морамо увијек учинити све што је до нас да их превазиђемо – поручује гошћа из Чешке.

Ријетки су они који су прешли преко 109 метара дугачког моста а да, бар на тренутак, нису помислили колико је љубави и упорности морало бити уграђено у стварање овог јединственог споменика културе. За Веселиновиће и остале мјештане села Голубић, мост је симбол љубави и везе са прецима. Оно што је свима заједничко засигурно су најљепше успомене које ће понијети са овог мјеста, о љепоти природе која не умире и тој правој, истинској љубави која не зна за границе.

СРБИ.ХР

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједеларских насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

37.

» Споменик солунским добровољцима у центру Нове Црвенке

НОВА ЦРВЕНКА

Колонија Нова Црвенка настала је на велепосједу Ладислава Лелбаха, уз жељезничку пругу Богојево–Суботица, у оквиру општине Црвенка, великог, значајног и богатог њемачког насеља и развијала се у оквиру општине Црвенка.

Према подацима аграрне заједнице у колонији од 22. септембра 1938. године колонија је имала 120 кућа, на колонији није била подигнута црква, функционисала је школа са два одјељења која је подигнута финансијама Бачке области 1926. године. Друго одјељење школе у Новој Црвенки током 1938. године грађено је средствима општине Црвенка у износу од 45.000 динара. На колонији, према извјештају, подигнут је Просвјетни дом 1930. године уз помоћ КБУ Дунавске бановине и средствима Српске народне књижнице и читаонице у насељу.

КОЛОНИСТИ СТИГЛИ ИЗ ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

Према другом извјештају из 1939. године у колонији је било насељено 150 породица са 675 лица, биле су изграђене 64 куће и 39 помоћних зграда, а колонију су чинили 73 добровољца, 18 домаћих колониста, 39 колониста, 19 аутоколониста и 1 оптант. Према књизи Јована Козоморе *Горштаци у равници* колонију је населило 137 носилаца колонизације из околине Гацка, Невесиња, Ливна и у мањој мјери из Црне Горе.

На основу одлуке о сређивању кућних плацева Комисије за ликвидацију аграрне реформе Нови Сад у колонији Нова Црвенка од 6. јула 1937. године је парцелисано 137 плацева од којих су два плаца била за школу и Просвјетни дом, шест колониста није било насељено, а у том тренутку тринаесторо њих није подигло куће, док је двоје колониста подигло на надјељеном плацу само помоћне зграде. Тако да је у насељу у љето 1937. године било изграђено 116 кућа, што је приближан број извјештају аграрне заједнице из јесени 1938. године.

Неколико колониста било је забиљежено као одсељено попут Станислава Миленковића, Петра Суботића и Луке Богдановића који се помињао у 20. годинама 20. вијека као значајан чинилац у развитку колоније јер је био биљежник у општини Нова Црвенка. Процес надиобе плацева, али и одузимања надјељеног земљишта и плацева, што говори о несигурности колониста на надјељеном земљишту може илустровати неколико примјера. Божидару Козомари, оцу троје дјеце, кућни плац надјељен је тек 14. августа 1935. године у површини од 450 кв. хв. Због неплаћања мјерничких трошкова 18. јула 1935. године одузето је земљиште удовици Соки Кесић и њеној ћерки Милији удатој Јовановић, а по уплати мјерничких трошкова земљиште је враћено 19. августа 1935. године. Колонисти у Новој Црвенки били су српски добровољци који су дошли из САД и Русије, дио њих су били добровољци Војске Краљевине Црне Горе; Благоје и Никола Гузина, Томо Тунгуз и Симо Слијепчевић били су учесници устанка 1875–1878. године, у четничкој јединици Косте Пећанца ратовали су Мирко Стијепић, Крсто Шаренац, Раде Крљанац, Петар Рајић, у Добровољачком одреду Војводе Вука Аћим Голубовић, а међу колонистима био је и добровољац Бачванин Урош Мајски из Старог Сивца.

Колонисти који су долазили на имање Ладислава Лелбаха живјели су на почетку колонизације у привременом смјештају на околним салашима. То су били Фуксов, Криштов и Ласлов салаш или мајур. На Ласловом салашу могло је да се смјести око 30 породица, а Криштов салаш се налазио у рејону Дубоке. Од 1923. године колонисти су градили куће и прва изграђена кућа била је Петра и Трифка Дамјанца. Те 1923. године парцелисано је 100 плацева за колонију, а парцелизацију плацева извршио је инжењер Мразовац.

Градња кућа текла је постепено. Године 1932. према извјештају ревизора Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем Филипа Пејовића насеље је имало 48 кућа. У колонији формиране су четири улице које су носиле називе: Краља Петра, Незнаног јунака, Краљице Марије и Принца Павла.

ФОРМИРАНЕ АГРАРНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Прва организација колониста у Новој Црвенки била је аграрна заједница која је основана 12. јуна 1924. године и бројала је 24 члана. У Управном одбору Аграрне заједница Нова Црвенка налазили су се Филип Гузина, Новица Тунгуз, Божо Иветић, Стеван Салатић и Трифко Пикула, а дјеловођа је био Јагош Радуновић. Аграрна заједница у насељу одиграла је знатну улогу у развитку новог села водећи рачуна о економском организовању досељеника и потребама насеља. Тако је 24. априла 1937. године захтијевала да јој се доселе два бика јер „од општине смо удаљени 5 км. те се због тога не можемо користити општинским биковима и вољни смо дати 500 динара по комаду", како је истакао предсједник Сава Дамјанац. Аграрна заједница такође је 16. јуна 1938. године тражила од КБу да се изврши набавка за аграрну заједницу 10 плугова и сијачице за жито. Аграрна заједница плаћала је 50% од набавне цијене и жељезнички подвоз, а осталих 50% на основу отвореног кредита у бановинском буџету за 1938/39. годину. „Аграрна заједница морала је добијене справе давати својим члановима на употребу под условима које ће прописати управа."

Колонисти у Новој Црвенки градили су постепено установе у селу и јавни и друштвени живот. Школа је почела са радом школске 1926/1927. године. Године 1932. имала је 60 дјеце. Мирко Перовић био је учитељ у школи 1928–1938. године, Саво Радуновић 1938–1941. године, Софија Говорчин 1935–1941. године, Олга Тихна 1935–1941. године. Од 1936. школа је добила и први разред више народне школе (пети разред). Ради побољшања живота у селу 1937. године у колонији је радила Домаћичка школа, а у кући Боже Иветића радио је курс шивења које је организовало представништво фабрике шиваћих машина *Синїер* из Сомбора. Око 20 младића и дјевојака похађало је Гимназију у Суботици гдје су путовали возом на прузи Богојево–Суботица који су међусобно звали *Бандика*.

Године 1927. основана је у колонији Српска народна књижница и читаоница, а 1930. године донесена је одлука да се изгради Просвјетни дом гдје се налазила књижница и читаоница и просторије Аграрне заједнице. Предсједник Српске народне читаонице и књижнице био је Јагош Радуновић, а Аграрне заједнице Видак Ћеклић.

У колонији пред рат постојала су и три радио-апарата: у основној школи, код Филипа Гузине и у кафани Тодора Гудеља. Године 1932. основано је у новом насељу Соколско друштво које је имало 4 струњаче, двоје шведских љестава, коња за прескакање и вратило крај бунара, а 1939. године подигнут је звоник у насељу. Као видљив знак модернизације насеља у колонији је дошло до појаве фудбалске игре па је 1935. године основан ФК *Добровољац*. Кафане у колонији биле су средишта друштвеног живота. Године 1925. Ђорђе Пикула отворио је прву кафану, 1932. године то је учинио Тодор Гудељ и Илија Буха код којег је радио и дућан. Ипак, међу члановима аграрне заједнице у Новој Црвенки било је мишљења да је превелик утицај кафане на друштвени живот новог насеља и на морал насељеника па су 10. децембра 1939. године на скупштини Аграрне заједнице донијели закључак да „чланови сматрају да је потребно да се одстранимо од кафане, односно биртије која се налази у непосредној близини како ми тако и наша омладина". Мишљење ревизора Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем Филипа Пејовића према извјештају од 25. марта 1932. године о насељеницима у Новој Црвенки било је повољно: „Људи су на колонији вриједни, раде земљу како треба и трезвени су."

Сава Дамјанов пословођа Српске земљорадничке задруге у Кули 5. фебруара 1931. године навео је у Допису да су „до њега дошла двојица колониста јер хоће да оснују потрошачку задругу пошто у колонији не могу набавити ни соли ни петролеума итд, него за најмању ситницу морају ићи у Црвенку". Земљорадничка задруга за набавку и продају основана је у Новој Црвенки 8. јула 1934. године када је почела да ради и задружна продавница у новом насељу. Утицај шећеране у Црвенки осјећао се у колонији јер колонисти су радили у кампањи у шећерани, а 1. децембра 1940. године електрична струја стигла из фабрике до новог насеља а трафо-станица направљена је код куће Милана Мучибабића.

Дефинисање односа насељеног српског становништва и мјештанског њемачког становништва било је оптерећено искуством тек завршеног рата, сложеним и напетим етничким односима, сиромаштвом насељеника и токовима развоја њемачке националне мањине у Краљевини Југославији. Колонисти у Новој Црвенки били су упућени ка трговинама и занатлијским радњама у Црвенки. На почетку колонизације узимали су зајмове од власника циглане Ђуле Велкера и Вилмоша Гегнера који је био власник млина, ковачнице, столарске радње и трговине у Црвенки.

ПИСМО ВЕЛИКОМ ЖУПАНУ

Пет колониста из Нове Црвенке (Аћим Голубовић, Обрен Зиројевић, Милан Дошен, Станко Радић и Раде Крљанац) 24. марта 1929. године упутили су писмо Великом жупану Бачке области презентујући своје виђење међунационалних односа у општини Црвенка, очигледно узбурканих чином колонизације.

Аутори дописа навели су „да су локалне прилике у општини Црвенка постале несносне, шта више озбиљне и опасне... Општи политички интерес, државни и национални захтјева, да се у оваквој општини осјети што већи утицај нашег националног елемента без обзира на бројни однос према Нијемцима. Тај утицај треба, да добије свог изражаја у општинској управи". Осјећај мањинске позиције у локалној средини у којој су колонисти насељени као чувари и симболи нове југословенске државе присутан је у ставу колониста. Колонисти у свом допису су истакли да њихов утицај на општинску управу „се нарочито осјећа од маја 1925. године до јула 1927. године. Баш у то вријеме успјевамо да саградимо и отворимо прву Српску школу која спада у ред најмодернијих школа у Бачкој. Њен значај је хисторијски јер је подигнута у тој великој и старој колонији Нијемаца гдје има да служи националној мисли". Колонисти су навели снажан утицај у општинској управи биљежника Луке Богдановића и његову помоћ колонистима. Од јула 1927. године општинска управа била је у потпуности под утицајем Њемачке партије. Колонисти у писму оптужили су нову општинску управу да је „анационална и антидржавна" и повезана са Дирекцијом шећеране д.д. у Црвенки.

Према допису од 24. марта 1929. године 15. априла 1928. године пред општинском кућом одржала је Њемачка партија скуп на којем се обратио бивши народни посланик Мозер ријечима: „Ако они горе желе да још дуже година останемо у границама нове државе не смију тражити промјену овог режима, јер је ово политичко стање које смо ми извојевали борећи се десет година за њега". „Значи да они не желе уопште остати у овој држави, али још неко вријеме могу", констатовали су колонисти. „Канцеларија Културбунда обавља послове јавног карактера кроз које штети државну касу и бојкотују државни језик. Студент медицине у Њемачкој из Црвенке Јакоб Грајфенштајн потврду о имовном стању потребну за студирање у Њемачкој није добио од државних органа него из канцеларије Културбунда." За вријеме општинских избора вођство Њемачке партије у селу прокламовало је принцип: „Не смије нити један „ић" или „вић" ући у општину... то је објављено у гостионици Јосипа Капошија". Према тврдњи колониста људи из Њемачке партије прогањали су бишег биљежника Богдановића „гањајући га полицијом, детективима и жандармеријом, тјерали су га од апса до апса... материјално су га упропастили... Та борба траје и данас. Наш утицај је изгубљен, али је национални елан увијек ту... Њемачка партија у друштву са представником полицијских власти и дирекцијом Фабрике шећера завела је у општини партијски режим несумњиво анационалног и антидржавног карактера". Према колонистима главни кривци за такво стање су нови општински биљежник Бранко Борота и кнез Петер Геће „који не зна ни ријечи српски."

СИРОМАШНИ ДОБРОВОЉЦИ СКУПИЛИ ВЕЛИКУ СУМУ НОВЦА ЗА ПРОСВЈЕТНИ ДОМ

Колонисти из Нове Црвенке упутили су допис за финансијску помоћ приликом градње Просвјетног дома у новом насељу и општински одбор Црвенке на својој сједници од 8. априла 1930. године разматрао је тај захтјев. Биљежник општине Црвенка Живко Стефановић предложио је „знатнију помоћ нашој колонији Нова Црвенка за градњу једног Просвјетног дома. Наши добровољци и колонисти иако су веома сиромашног стања скупили су међу собом 20.000 динара те купили грађевински материјал. Општински одборници Хенрих Јунг и Хенрих Велкер предложили су да се колонији додијели сума од 1.000 динара што је том приликом и изгласано иако је одборник Пикула из Нове Црвенке примијетио да је та сума мала. Од 35 одборника четворица су била из колоније Нова Црвенка: Јован Пикула, Јагош Радуновић, Јанко Козомара и Тодор Анђић.

ПРОФ. МИЛЕ РАЈЧЕВИЋ ПРЕДСТАВИО НОВЕ КЊИГЕ ПОСВЕЋЕНЕ РОДНОЈ ЛИЦИ

И када нас не буде било, ми ћемо постојати

У сали ГО Нови Београд 18. јуна 2022. промовисане су двије књиге проф. Милета Рајчевића *Свјетла угашених огњишта* и *Историја школства Лике 1752–1995*. На промоцији су поред аутора говорили и рецензенти Ђорђе Пражић, проф. др Милан Почуча, за издавача Јован Каблар и проф. Милојко Будимир.

Проф. Миле Рајчевић, дугогодишњи просвјетни радник, осјећао је дужност и обавезу према своме завичају да напише *Историју личког школства* од првих почетака писмености у Лици, па све до насилног гашења и затирања писаних трагова школства и просвјете у Лици у грађанском рату у Хрватској 1991–1995. године.

СВЈЕТЛА УГАШЕНИХ ОГЊИШТА

У књизи *Свјетла угашених огњишта* се налазе истине о злочинима који су се догодили српском народу у некадашњој општини Госпић и околним српским селима која су етнички очишћена, започето у Другом свјетском рату 1941–1945. године, а довршено у грађанском рату у Хрватској педесет година касније 1991–1995. године.

Како је на самом почетку модератор новинарка Ђурђица Драгаш рекла да је Рајчевић својим радовима оставио писани траг историји и покољењима која долазе водећи се идејом да је важно да се не почупа коријење и да се сачува истина о српском народу који је вијековима живио на овим просторима и имао своју богату културну и историјску баштину.

ХРОНИЧАР ЗАВИЧАЈНЕ ГОЛГОТЕ

Предсједник Удружења пензионера из Хрватске Јован Каблар подсјетио је присутне на прво Рајчевићево дјело монографију Дивосело, Читлук и Орнице у времену и трајању и нагласио да је то Рајчевићево капитално дјело.

– То је књига свезнања и незаборава. Миле је хроничар времена, свједок догађаја новије историје српске голготе. Заљубљен у свој завичај, у своју Лику, родно Дивосело о коме пише и то само истину. Посебно препоручујем књигу *Свјетла угашених огњишта* која говори о злочинима у Госпићу и околним српским селима.

Рецензент Ђорђе Пражић каже да је у књизи *Историја школства Лике 1752—1995*. која је изашла из штампе 2020. године обрађен развој школства у Лици у периоду од 243 године. Кроз тај временски период у Лици су се измијењала многа државна уређења, која су имала различити утицај на личко школство. У том времену избијале су многе кризе, од чега су ратови имали погубан утицај на развој школства.

– Ми ученици из личких школа памтимо те школе по топлим учионицама, пристојно одјевеним и увијек оптимистички, али дисциплини и одговорности опредијељеним учитељима, наставницима и професорима, који су нас усмјеравали на прави животни пут и давали нам потребан ниво знања, да смо без проблема могли настављати школовање било гдје у свијету.

Пражић наводи да се у књизи може наћи какви су били организациони проблеми у школству као што су мотивација дјеце за школовање, недостатак наставничких кадрова, одржавање наставе на народном језику, недовољан број расположивих школских објеката и увијек хронични недостатак финансијских средстава.

– У књизи су дати документи, а и личности који су имали утицај на развој школства у Лици. Некадашње и садашње фотографије школа су свједочанство о прохујалим временима када су те школе биле пуне ученика, и садашњим, када су многе од њих срушене, запаљене или су се саме урушиле од неодржавања и запуштености.

Друга књига професора Милета Рајчевића *Свјетла угашених огњишта* издата 2022. године, на интересантан, увјерљив и упечатљив начин, каже Пражић, приказује живот и страдање српског народа у подвелебитским и осталим селима Лике, као и на дијелу приморског Подгорја, на територији Републике Хрватске.

– Оно што је започело у усташком устанку у Брушанима 1932. године, у највећем дијелу реализовано је у геноциду над српским народом у Другом свјетском рату. Покушај завршног рјешавања српског проблема пропао је 1971. године, али су зато настављене припреме за коначно етничко чишћење српског народа са територије Републике Хрватске у грађанском рату 1991–1995. године. Аутор описује и доба мира у којем је стваралачки занос вриједног и напаћеног народа подизао из пепела Дивосело и остала српска села. Осим инфраструктурних садржаја, паралелно су се подизали и објекти културних садржаја.

СПОМЕНИК СПОМЕНИЦИМА КОЈИХ ВИШЕ НЕМА

У књизи можемо наћи фотографије са описом готово за све споменике и православне цркве на простору\некадашњих општина Госпић и Перушић. Ова књига обезбјеђује нови „живот" тим споменицима и црквама.

– Времена, мјеста и учесници догађаја, као и детаљи из тешког ратног времена, су описани са беспријекорном тачношћу. Посебан допринос су пописи са биографским подацима и начину страдања цивилних жртава и бораца убијених и погинулих у рату од 1991. до 1995. године.

Пражић предвиђа да ће књиге протоком времена бити све драгоцјенији извор података за истраживаче догађаја на тим просторима.

» Миле Рајчевић стрпљиво потписује књиге многобројним поштоваоцима његовог рада

– Ове књиге се снагом аргумената и доказивих чињеница супротстављају садашњим хрватским историјским фалсификатима, гдје се наш народ приказује примитивним, необразованим и стално непријатељски расположеним према наводно „мирољубивим" и „безгрешним" Хрватима – закључује Пражић.

ШТИВО КОЈЕ ОПОМИЊЕ

Професор Правног факултета и рецензент Милан Почуча наводи да аутор предано, стрпљиво и професионално ниже документа, изјаве затвараних и преживјелих људи, имена стратишта, јама, казнионица, логора, приближавајући их у књизи читаоцу ријечима, фотографијама, скицама и оригиналним документима и архивском грађом, које стварају слике које враћају Србе у Лику.

– Проф. Рајчевић, живећи у Лици готово 60 година, свједочи и личним физичким присуством појединим догађајима, не дајући простора за сумњу, или помисао да ли је изнијето тачно, вјеродостојно, и да ли се десило. Ако би неко и посумњао у изнијето у другом дијелу књиге, аутор појачава аргуметацију, постављајући велики број фотографија, докумената, који визуелно улазе у разум читаоца гасећи могуће несвјесне сумње у самопитања „па зар је заиста било могуће да се све ово овако и на овакав начин дешавало."

Сва страдања и ужаси који су описани у књизи требају да послуже као опомена како и са коликом пажњом треба разговарати и прилазити „комшијама".

– Свима који прочитају ову књигу проф. Милета Рајчевића засузиће око и испунити душа потресним сликама и свједочењима мучених, злостављаних и убијаних рођака, кумова браће по вјери за наук, и за навијек. Књига која одваја од заборава, збирка злочина, штиво које образује и опомиње, енциклопедија Срба Личана, уџбеник и алгоритам односа Хрвата и Срба у новијој историји.

На крају Почуча наводи стихове из Горског вијенца „Покољења дјела суде, што је чије дају свјема".

– На нама је да о тим дјелима свједочимо говором, артефактима свакако и књигом, што аутор упорно и предано чини све ове године у изгнанству у Београду одвојен од завичаја и родног Дивосела. Хвала ти ујаче (Миле Рајчевић) што си пишући ове три књиге потпуно заокружио живот, вријеме, догађаје, простор и злу коб Срба Личана, Дивосељана прије свих, и њихову вијековну борбу да преживе.

НИ ПОКРШТАВАЊЕ НИЈЕ БИЛО ДОВОЉНО

Милојко Будимир каже да књига *Свјетла угашених огњишта* не може да се чита одједном јер је врло тешка за читање.

– Много сам књига прочитао, али ме ниједна није потресла као ова. Толико има тешких момената. Жао ми је што је књига штампана само у 200 примјерака, ова књига је морала да буде штампана у хиљаду или двије хиљаде примјерака.

Будимир се осврнуо на дијелове књиге гдје се говори о срушеним споменицима и црквама.

– Врло је интересантно када Миле говори о покрштавању. Наши несретници како би преживјели ишли су да приме католичку вјеру, али ко год је дошао на тај покрст није остао жив. Једна мајка из Почитеља, Матић се презива, отишла је са петоро дјеце на покрст и сви су убијени. Просто људски ум не може да схвати о каквом је то народу ријеч, то су били људи коју су живјели са њима, били су комшије, заједно радили, заједно ишли у школу.

Будимир каже на сву срећу из јама је било преживјелих, често и само један, да исприча о свим страхотама које су се догодиле.

– Ми смо заиста потомци великих људи као што би Миле рекао. Мислим да би се ова књига могла и по тој реченици звати, јер преживјети све оно, не смијемо никада заборавити све те догађаје. Ми морамо Лику чувати, носити је у срцу докле год можемо.

Професор Миле Рајчевић каже да је у свом раду слиједио Андрићеву максиму „да је сваки човјек доживотно дужан чинити добра дјела у своме родном мјесту, без обзира колико их је до тада урадио."

– Књига *Историја школства Лике* је резултат мога вишегодишњег истраживања, прикупљања изворне архивске грађе, консултовања стручне литературе и отимања забораву истргнутих страница историје.

КРАТКА ИСТОРИЈА ЛИКЕ

У књизи се налазе подаци о свим школама 8 личких срезова (котара): Госпић, Грачац, Оточац, Кореница, Доњи Лапац, Удбина, Перушић, Бриње.

Књига обилује бројним фотографијама школа, културних и историјских споменика, културно и историјско насљеђе, које представља незамјењиву традиционалну, историјску вриједност народа који је живио на овим просторима, и једно вријеме које је остало историја.

– Као човјек, који је као дијете преживио покољ српског народа у Дивоселу 5. августа 1941. године и проживио све голготе ратног и послијератног периода, страхоте и страдања српског народа у грађанском рату у Хрватској 1991–1995. године, човјек који је живио и стварао готово читав свој радни вијек на овим просторима, осјећао сам се компетентним да се прихватим пера и генерацијама оставим писане трагове о народу који је живио на овим просторима, да покољења памте и не забораве.

Аутор се захвалио модератору промоције новинарки Ђурђици Драгаш, др Милану Почучи и Ђорђу Пражићу, проф. Милојку Будимиру и издавачу Јовану Каблару, лектору и коректору Владану Рајчевићу, графичком дизајнеру Браниславу Нинковићу, који је урадио прелом и графичко-техничко уређење књига, Издавачком штампарском предузећу *Типографик плус* д.о.о, директорима Бранку и Зорану Обрадовићу, Министарству спољних послова Републике Србије – Управи за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, Комесаријату за избјеглице и миграције Републике Србије и ГО Нови Београд.

– Постхумно се захваљујем мојим колегама проф. Душану Ђаковићу, директору Средњошколског центра у Госпићу и магистру Николи Узелцу, дугогодишњем професору Гимназије и Учитељске школе у Госпићу и декану Педагошке академије у Госпићу, који су ми пружали несебичну помоћ у писању књиге: *Историја школства Лике 1752–1995. године*.

Промоцији је присуствовао и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. **ДРАГАНА БОКУН**

ДЈЕЦА ИЗ ГОРЊЕ МАОЧЕ ДЕМОЛИРАЛА ПРАВОСЛАВНО ГРОБЉЕ

Несвакидашња ситуација забиљежена је на ширем подручју Брчко дистрикта, тачније на Православном гробљу у Горњим Фатовима – Маочи, када су дјеца приликом игре на Православном гробљу оштетила шест надгробних споменика.

УНИШТЕНО ПАРТИЗАНСКО ГРОБЉЕ У МОСТАРУ: РАЗБИЈЕНО СВИХ 700 СПОМЕН-ПЛОЧА

Партизанско гробље у Мостару, које је годинама на мети вандала, девастирано је као никада до сада. Свих 700 споменплоча је разбијено, преносе медији.

Историчар из Мостара Драган Марковина огласио се на друштвеним мрежама поводом овог чина рекавши да „чак ни усред рата локални фашишти и њихови налогодавци нису овако темељно девастирали Партизанско гробље".

– Писали би увредљиве графите, али овако темељно разбијање се још није догодило – навео је Марковина.

Мостарско Партизанско спомен гробље је, иначе, национални споменик БиХ прве категорије.

ПРОМОВИСАНА ПЈЕСМА О ХЕРОЈУ – НАЈМЛАЂЕМ ПРИПАДНИКУ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

» Матија и Матеја Мирковић

» Здружени хор који чине Марија Ђорђевић, Милан Матић, Марко Младеновић, Марко Милуновић, Драган Павловић и Хор Цар Константин и царица Јелена

» Милица Досковић

» Марко Говоруша, протојереј Ненад Милић, Миодраг Линта и Винка Радовић

СПОМЕНКО ГОСТИЋ ДЈЕЧАК ЈУНАК – СИМБОЛ НЕБЕСКЕ И ЗЕМАЉСКЕ ВОЈСКЕ

У Београду 25. јуна промовисана је пјесма о Спомену Гостићу дјечаку јунаку у организацији Православног удружења *Света Крајина*. Текст и музику за ову пјесму написала је Драгана Д. Мирковић која је позната и по сад већ култним нумерама *Не дамо светиње* и *Ми смо деца неба*, а аранжман Александар Ковачевић.

Старјешина Храма Успења Пресвете Богородице из Вршца протојереј Ненад Милић је благословио скуп и исказао жељу да цијело вече протекне у сјећању, у духу традиције, вјере и истинског свједочења васкрслог Христа и свих наших светих предака.

Мати Злата игуманија Манастира Пресвете Богородице Тројеручице изражава велику жалост што је тек прије годину дана сазнала за Споменка Гостића када је посјетила Тузлу.

– Цијелу ноћ сам гледала о Споменку све што је било доступно на интернету, гледала и плакала. Предлажем свим родитељима и молим да сва дјеца од пете године погледају и послушају шта Споменко говори са 14 година. Сваку ријеч да провуку кроз срце и како је могуће да тако млад тако дубоки патриотизам носи у себи.

Мати Злата је пустила Споменкове изјаве дјеци из хора Манастира Пресвете Богородице Тројеручице, и како каже сви су плакали и сада са пуним срцем пјевају пјесму о Споменку.

– Замолила сам Драгану Д. Мирковић да напише пјесму, она се прибојавала како ће да пише о неком кога не познаје. Али сам јој рекла нека погледа све снимке о њему и наравно доживјела је то емотивно све као и ја. Винка Радовић (директорка *Свете Крајине*) је знала ко је Споменко, она је много обавјештенија од нас, који смо можда мало успавани. Винка је преузела цијелу организацију на себе. Само је Драгана требала да напише пјесму.

О Споменку Гостићу у читанкама треба да се учи, поручила је за крај мати Злата.

Народни посланик Миодраг Линта истиче да му је велика част бити на догађају који је посвећен најмлађем борцу Војске Републике Српске Споменку Гостићу који је свој млади живот дао за слободу српског народа.

– Он је свој млади живот уткао у темеље западне српске државе. Сјећање на Споменка Гостића и на многе српске борце који су страдали у борби за слободу свога народа треба да нам буде инспирација и подстицај да сви заједно радимо на јачању и духовног, националног и културног јединства српског народа без обзира на постојеће границе. Морамо да чувамо ћирилицу, српски језик и да се окупљамо око наше Српске православне цркве.

Линта наглашава да се морамо борити да Срби никада нису били освајачи, него су бранили своја огњишта. И чувати културу сјећања на страдале Србе и у отаџбинским ратовима и током Првог свјетског рата, да се сјећамо српских жртава геноцида у злогласној НДХ и жртава које су страдале деведесетих година на простору бивше Југославије.

Предсједник Удружења ратних ветерана Републике Српске Крајине Стево Тутуш је поздравио присутне уз ријечи: „Догодине у Книну!"

Раде Чубрило учесник рата у Крајини каже да је највећи проблем бораца Крајине што не добијају никакве надокнаде за ратни стаж.

– Крајње је вријеме да се призовемо у памет, да почнемо да се групишемо. Умјесто 150 крајишких удружења требало би да имамо једно. Линта покушава да се у Скупштини избори, али не може сам. Морамо сви! Окупити се, направити тим и дефинисати наше захтјеве, потребе и онда Линта у Влади може то да предложи. Али ми морамо онда да подржимо тај приједлог.

Чубрило каже да прекодринских Срба родом и поријеклом у Србији има скоро два милиона, који су дошли послије Првог и Другог свјетског рата, као и послијеног рата, али нису уједињени.

Винка Радовић директор Православног удружења *Света Крајина* је и предсједница Православног спортског друштва *Света Србија* које организује Видовдански концерт и још 5,6 великих концерата сваке године.

– На наше концерте долазе из свих крајева гдје живе Срби, са Косова, из Црне Горе, Републике Српске… Жао ми је било што нисам могла да пронађем ниједну пјесму мученика и страдалника из Крајине, коју бих могла да уврстим у репертоар. На друштвеним мрежама у крајишким групама, легнемо са злочинима, ујутро устанемо са злочинима. Тада сам схватила голготу тог народа, и мислим да нема мјеста на свијету гдје је толико дјеце убијено као у Крајини.

Православно удружење *Света Крајина* је зато и настало како би се радило са крајишком дјецом. Први пројекат је баш Споменко Гостић.

– Није случајно Бог баш одабрао Споменка. Ја то дијете волим, молим се за покој његове душе. Његова физиономија је права српска, он је право Српче, и душом и срцем и изгледом, а сироче. Споменко је симбол небеске и земаљске војске. Са Драганом већ двије године разговарам да један циклус пјесама буде посвећен Крајини, јасеновачким мученицима, природним љепотама. Не желим да рушим системе, али ми пјесму не може нико забранити.

Сваке године један дан ће бити посвећен Споменку Гостићу, а и планирано је снимање спота за пјесму о Споменку Гостићу на планини Озрен. Овом приликом су се и прикупљала средства за снимање.

Предсједник Скупштине Православног удружења *Света Крајина* Марко Говоруша који је рођен у Енглеској није крио одушевљење што присуствује овој промоцији.

– Ја сам прва генерација рођена у дијаспори, потомак припадника Динарске четничке дивизије. Учио сам одмалена да никада не смијем заборавити вјеру и отаџбину. Иако су моји били далеко од огњишта до краја живота су вољели отаџбину и нису заборављали ко су. Сјећам се, био сам дијете, када је долазио војвода Ђујић у Енглеску, када би држао говор сви су га пажљиво слушали.

Говоруша је такође нагласио важност духовног јединства свих Срба, ма гдје живјели.

Учесница програма Милица Досковић чланица Српског народног позоришта у Новом Саду, активно води три хора при Храму Светог Архангела Михаила у Зрењанину, предсједница Друштва српско-руског братства *Евгеније Родионов*. Добитница је бројних награда, а посљедња је Теслина бијела голубица за непроцјењив допринос и неисцрпну енергију у промоцији српске духовне и културне баштине у Србији и свијету.

Здравичар Драгиша Симић говорио је здравицу у славу предака и за здравље потомака.

Душан Муникравић командир Јединице за специјалне намјене наводи да дјеци и будућим генерацијама које долазе мора се оставити мир и да више ниједна мајка за чедом не заплаче и ниједно дијете да не остане без куће.

– Ми знамо како је то. За три дана је велики празник Видовдан, знамо сви шта се десило 1389. године, сјетите се да на Видовдан 1992. године је пробијен коридор. Тада су бебе у Бањалуци умирале јер нису имале кисеоника. Ту су највећи синови гинули.

Великан српског спорта мајстор каратеа Ливиус Бунда се обратио у име српских спортиста који су били спријечени да дођу – проф. др атлетичар Леон Лукман, џудиста Вук Рашовић, голман Ђурковић, тренер Бата Ђорђевић и Тања Петровић.

– Изузетна ми је част што сам овдје. Споменко као да је изашао из спорта. Као каратиста знам како је борити се, али само у спорту. Вјерујем да он припада оној генерацији која је отишла у рат са жељом да живи на својој земљи, да живи уз свој народ. Данашњој дјеци желим много љепшу будућност и да им се никада не деси рат.

ПЈЕСМА О СПОМЕНКУ

Реф: Небо све пише, небо све памти,
да се никад више, ово зло не врати.
И да жртву младог ратника, јунака,
и народ памти Споменка, још ђака.

Добровољац млади, са 14 лета,
војник беше прави у телу детета.
Одлучан и храбар, понос свога села,
радосна му душа, племенита, весела.

Није се бојао, бомби, граната,
не хте да оде, док год је рата.

Реф: Небо све пише, небо све памти,
да се никад више, ово зло не врати.
И да жртву младог ратника, јунака,
и народ памти Споменка, још ђака.

Да одбрани земљу дужност му је била,
стизао је свуда, к'о да има крила.
Да помогне сваком и ноћу и дању,
и рањен је био, не зажали рану.

Најмлађи борац, одликован био,
за земљу своју живот положио.

БИЉЕШКА О СПОМЕНКУ

Споменко Гостић је погинуо у одбрани свога села Јовићи са непуних 15 година. Као сироче придружио се војсци и то постаје његов нови дом. Споменко Гостић је, сјећају се саборци из 3. Озренске бригаде ВРС, био невјероватно храбар, вриједан и способан за своје године. Споменко Гостић погинуо је 20. марта 1993. од хаубичке гранате испаљене са непријатељског положаја на коту Висић, код Јовића, на Озрену заједно са још 6 војника, сабораца.

» Марко Говоруша

» Мати Злата Пантелић

» Стево Тутуш

» Ливиус Бунда

» Срђан Дошен

» Лука Павловић

» Драгиша Симић

» Маја Петровић

ЗАБРАЊЕНА БИТКА

Посјетиоци су могли да виде изложбу фотографија Забрањена битка која се десила на подручју села Меминска 12. 9. 1991. Након што је 34 Срба убијено, Срби су се организовали како би одбранили своје село. Голоруки, сами су се организовали, из куће понијели карабине, ловачке пушке. Дошло је до побједе над хрватском војском гдје су заробили преко 500 Хрвата Хосоваца, Зенги и припадника МУП-а Хрватске. 25. августа директну подршку и непосредну команду над хрватским јединицама у Костајници вршио је Фрањо Туђман. Устаници из околине су тих дана држали Костајницу под опсадом и врло лако је тог дана могло да се изведе потпуно окружење блокада и заробљавање Фрање Туђмана чиме би преговарачка позиција представника тада једино међународно признате СФРЈ о деблокади касарни, ослобађању заробљених припадника ЈНА, обустави агресије и разоружавању, односно распуштању паравојних формација Хрватске била далеко боља. Међутим, дошло је до дезинформација ТО о ваздушном нападу и тај план је био осујећен.

» Предсједник Православног удружења Света Крајина Зоран Вујанић

Бунда је подијелио свој утисак о Крајишницима који у себи носи четрдесет година.

– Видјели сте по мом имену и презимену да нисам Србин, ја сам Румун из Баната. Имао сам ту част и задовољство да служим војску у Книну. Када сам се вратио кући отац ме је питао како је тамо. Рекао сам му камен, Динара, манастир Крка и дивни људи које сам тамо упознао. Знао сам да недјељом идем на Тврђаву и гледам одозго Крку. Вјерујте дубоко ме потресло када сам видио много година послије неку туђу заставу на Тврђави и неке туђе људе. Желим вама и себи да се сљедеће године видимо на Тврђави у Книну и да се видимо у Призрену.

Окосница, предсједник Православног удружења *Света Крајина* Зоран Вујанић ратни ветеран и припадник Јединице за посебне намјене се захвалио у име *Свете Крајине* и ветерана РСК свима који су дошли на промоцију.

– И ова киша и невријеме је нека врста искушења. Битно је да се сабиремо и да нас сваке године буде све више и више – рекао је Вујанић.

Рада Чубрило из Православног удружења *Света Крајина* каже да их временске неприлике – јака киша и олуја нису омеле, промоција би била још посјећенија и боља.

– Ова пјесма је прирасла за срце многима, а тек је изашла. Глас о Споменку Гостићу и његовом херојству и родољубљу ће све даље да се чује. Далеко бољи ефекат ће бити послије снимљеног спота и зато овом приликом позивам све да нам помогну око трошкова снимања.

Чланови хора *Цар Константин и царица Јелена* из Коњевића извели су пјесму *Ово је Србија*.

Докторка Маја Петровић говорила је *Крајишку здравицу* аутора Воје Пижурице.

Здружени хор који чине Марија Ђорђевић, Милан Матић, Марко Младеновић, Марко Милуновић, Драган Павловић и Хор *Цар Константин и царица Јелена* су извели пјесму о Споменку Гостићу.

Љуба Манасијевић је отпјевао своје двије ауторске пјеме, *Призрен Душанов град* и *Ој Косово, Косово*. Пјесму *Ој, Косово, Косово* је Манасијевић написао 1989. године када је посјетио манастир Грачаницу чекајући Видовдан 27. јуна на 28. јун. Пјесма је снимљена 1990. године

Асим Сарван отпјевао је пјесму *Василије Свети*.

Осим пјесме Срђан Дошен је донио и неколико традиционалних предмета који се чувају у његовој породици. Ћилим који је његова бака ткала прије 100 година, са веома архаичним симболима са космогонијским значењем, нацак сикирицу који је универзално оруђе и оружје сваког чобанина, дренови кључ који служи за чупање зимског сијена, гусле једножице, опанке, личку капу као једну од најстаријих капа у српској култури.

Јелена Вучковић је прочитала стихове своје пјесме *Изданку мој коријена*.

Најмлађи учесници који су изазвали посебну пажњу Љубица, Павел и Софија Пуача су извели *Пјесму о Гишки Божовићу* и *Русија умивена сунцем*.

Лука Павловић ученик Руске школе Валентина Терешкова и најмлађи члан Балканске козачке војске извео је руску пјесму *Ој сјати, ој сја*.

Ангелина Ђорић (*Света Србија*) извела је руску пјесму *Шева*.

Публици су се представили и Матија и Матеа Мирковић чланови Удружења писаца Србије и Књижевног клуба *Скадарлијска боемија*, чланови КУД-а *Његош* Ловћенац, имају своје Удружење *За место*, почасни су чланови Чувара традиције прела и посела као и Удружења Српска традиција Београд. Од своје пете године учествују по цијелој Србији говорећи стихове из *Горског вијенца*, пјесме српских великана.

Гости из Инђије КУД *Соко* Изворна група *Кордун* су обрадовали публику са неколико пјесама.

Програм је водила шармантна Виолета Љубојевић.

ДРАГАНА БОКУН

» Љуба Манасијевић

» Асим Сарван

ДАН ИЗБЈЕГЛИЦА У БУСИЈАМА

» Игор Вукчевић, Гаврило Ковачевић и Ненад Абрамовић

» Драго Боговац

КРАЈИШКЕ ИГРЕ, ПЈЕСМЕ И ОБИЧАЈИ

Поводом обиљежавања Светског дана избјеглица Градска општина Земун и Удружење избјеглих, расељених и досељених лица *Завичај* – Београд у недјељу, 19. јуна у земунском насељу Бусије организовали су манифестацију *Крајишке игре, пјесме и обичаји*.

Цјелодневни програм почео је наступима бројних етно-пјевача, гуслара, пјевачких група, народних пјесника и културно-умјетничких друштава.

Такође, организован је вишебој у традиционалним дисциплинама попут бацања камена с рамена, надвлачења конопца, превлачења штапа, скока у даљ, а најмлађи су могли да се опробају у скакању у вреће.

Бројна крајишка удружења и делегација Градске општине Земун након помена, одали су пошту и положили вијенце погинулим браниоцима Републике Српске Крајине и Републике Српске на споменик страдалницима.

Манифестацију *Крајишке игре, пјесме и обичаји* отворио је предсједник Градске општине Земун Гаврило Ковачевић, истичући да је Општина покровитељ ове манифестације која се одржава 13. пут, и да су Бусије центар крајишке популације, будући да је велики број избјеглих из бивших република СФРЈ нашао свој нови дом управо у Земуну.

» Бошко Миљуш (друго мјесто), Ненад Абрамовић и Жељко Бурсаћ (треће мјесто)

– Овакве манифестације су важне јер чувају од заборава обичаје и навике донијете из завичаја, али на исти начин показују и прихватање баштине Земуна. Земун је као мултиетничка средина изузетно гостопримљива и раширених руку је примио своје нове комшије који су саградили овдје домове, и који се увјерен сам, својим радом и оданошћу одужују Земуну – рекао је предсједник Ковачевић, и позвао крајишка удружења и присутне званице да се на овом истом мјесту окупе 27. јуна када ће бити одата пошта команданту јединице милиције Крајине Миливоју Рашуу, који је водио операцију *Коридор* 1992. године, кључну за опстанак српског народа и његову везу са Србијом.

У име организатора Ненад Абрамовић, захвалио се општини Земун на континуираној подршци која омогућава сваке године крајишко саборовање, када се поред његовања традиције указује и на положај избјеглих и расељених, и на права која треба да буду остварена у пуном капацитету, истакавши да је култура сјећања основ опстанка и будућности српског народа гдје год он био.

» Литургија у Храму Светих Ћирила и Методија

ДАН ИЗБЈЕГЛИЦА У КРАГУЈЕВЦУ

Поводом Дана избјеглица 20. јуна у Галерији Ђура Јакшић у Крагујевцу Удружење Срба из Хрватске Никола Тесла Крагујевац организовало је концерт на којем су наступали њихови млади чланови Милан Стојадиновић – клавир и Алекса Перовић – хармоника. Изводили су дјела Бетовена, Аренског, Листа, Семјонова, Хајдна...

Предсједник Удружења Милан Љубовић каже да су такође веома поносни што су учествовали на Градској литији 13. 6. поводом славе Старе цркве Силаска Светог духа на апостоле. На тај начин су показали да воле Град Крагујевац и да се осјећају њеним дијелом, али да исто тако воле и своје коријене, обичаје и традицију.

ДРАГАНА БОКУН

СТАРИ СПОРТОВИ И НАРОДНИ ОБИЧАЈИ У БОРОВУ

13. Дани завичаја, фолклора и обичаја

Недјеља је ујутро, али је простор Спортских терена *Озрен* на боровској Савуљи испуњен мјештанима и гостима који су дошли да се окушају у старим спортовима или бар да бодре своје фаворите који су учествовали у спортском дијелу 13. по реду манифестације *Дани завичаја, фолклора и обичаја*.

Ако неко и даље његује обичаје свог завичаја, онда су то дефинитивно Срби који су у другој половини прошлог вијека дошли у Борово и околна мјеста са подручја око планине Озрен и посавских села која се данас налазе у Босни и Херцеговини. Док су такмичари одмјеравали снаге у старим спортовима, игралиштем су одзвањали звуци шаргије и виолине, а гости су нашли освјежење и заклон од сунца под шаторима.

– Као и претходних двадесет и ове године такмичимо се у играма које смо донијели из наших завичаја и овдје са мјештанима и гостима из околних мјеста, али и Републике Српске и Србије одржавамо ту традицију живом. Имали смо среће у претходне двије пандемијске године, да у вријеме када одржавамо такмичења мјере буду ублажене и да је окупљање било дозвољено. Истина, тада је било мање народа, али је зато сада много више. Има доста омладине и дјеце, као и старијих грађана и надамо се да ће тако бити и убудуће. Послије спортског дијела имамо кратки културно-умјетнички програм, а након тога и ручак за све учеснике. Ова манифестација је већ постала бренд нашег Борова, много нам значи да одржавамо нашу традицију, да млади знају како се некад играло на ливадама и игралиштима као и да знају гдје су им коријени – појашњава предсједник Завичајног удружења Срба Озрена и Посавине Рајко Лукић.

Што се тиче дијела манифестације због којег су гости углавном и дошли, оног спортског, такмичари су имали прилику да своју снагу и вјештине опробају у неколико дисциплина. Почело је омиљеним хобијем локалних мјештана балотањем, а наставило скоком у даљ из мјеста гдје су доминирали нешто виткији такмичари. Упоредо се играо мали фудбал гдје су, уз домаћина учествовали гости из Јагодњака, Брода из Републике Српске и ветерани из Србобрана.

Дјеца су се такмичила у трчању у вреће и ношења јаја у кашики, док су у овој другој дисциплини спретност окушале и даме. Гости су највише уживали у повлачењу штапа, навлачењу конопца и „краљевској дисциплини" бацање камена с рамена. У овим дисциплинама видјели смо „најјаче од најјачих", а посебно се истакао Синиша Грабовац из Брода, побједник у дисциплинама повлачење штапа и камена с рамена, а са својим тимом освојио је друго мјесто у навлачењу конопца, изгубивши у финалу од домаћина.

– Осјећај је фантастичан мада сам овдје већ неколико година и увијек сам међу три првопласирана такмичара, а иако је конкуренција јака, некако се изборим за добар пласман. Најважније за побједу у оваквим спортовима је имати спој генетике, технике, снаге и искуства. Иначе код нас у Броду имамо сличну манифестацију која се назива Соколске игре па учествујем и тамо. Најновије су одржане прије неких седам дана тако да сам редован у оваквим такмичењима. Сваки пут се наше Српско-спортско удружење *Пријатељи* радо одазове на ово дружење, ово су дивни домаћини, тако да нам је увијек одлично и без обзира на пласман, увијек се лијепо проведемо – препричава Синиша своје утиске из Борова.

За овакве спортове, као уосталом, и за све друге, потребан је тренинг. На тај начин такмичари уче нове технике, тактике и јачају физички. А како се *Пријатељи* припремају и како тренирају, рекао нам је Синиша.

– Углавном су то тренинзи у кафани. За кафанским столом дижемо флаше и чаше. Шалим се, немамо посебне тренинге, углавном смо сви фудбалски ветерани. На оваквим манифестацијама се трудимо да испоштујемо домаћине као и све организације које нас позову. Иначе смо удружење сличног типа па се увијек радо одазовемо позивима на дружење – закључује кроз шалу Синиша Грабовац.

Д. ВЕЛИМИРОВИЋ/СРБИ.ХР

ЗАПИС СА БИВШЕ БАНИЈЕ

„ПЛИВАЈУ ВИДРЕ ПЛИВАЈУ ДАСКЕ ПЛИВАЈУ КРАВЕ"

ПИШЕ: МИЛОШ КОРДИЋ

Стојим повише посљедњих костајничких кућа поред тада неасфалтиране цесте Костајница–Двор на Уни. (Асфалт ће стићи касније, уочи доласка друга Тита на Банију.)

Стојим и посматрам Уну. Иако ми је сада тешко рећи због чега сам се тада, тог дана, затекао ту, баш на том мјесту, на том путу, кад то није мој пут за Комоговину.

Стојим и посматрам... Моја баба Јела често је знала рећи да је сретан онај ко умије да има времена. Јер имање времена, тако је она говорила, а ја преносим, доноси здравље, јер тај увијек може да мисли о нечему лијепом, не море га у том времену кад има времена бриге о којекаквим недаћама, немаштинама, болестима или, не дао Бог, о каквим другим брезобразним будалаштинама и поганствима.

Тих су дана појединим крајевима Југославије, и Европе, харале кише и поплаве. Не само да су се изливале велике ријеке, него све: и ријеке, и рјечице и потоци. А код нас, на Банији, пријетиле су, шириле се и ударале: Купа око Петриње, по Посавини Сава, горе Глина, изливала се Маја, код нас је чечевичке ледине наливала Сања, па су стизали гласови о набујалим и подивљалим потоцима...

И Уна шуми. Вода мутна, боје иловака кад се бразде сложе недавним, можда и јучерашњим орањем. Шум који се на моменте претвара у подмукло урликање, које се на часак смири па негдје нешто, можда и какав набој јачег таласа удари у излокану избочину оне тамо, десне унске обале, па се тај удар одбија од брдске, босанске стране, па се поново смири. Затим одозго, од Волиње, као да се суноврађује, на овом мјесту, у нешто ширу долину, у топот тешке коњице. У топот налик топоту из касније одгледаног (и не једном) руског филма Тихи Дон, снимљеног по истоименом роману нобеловца Михаила Шолохова.

Матица Уне носи грање. И, одједном, матичином средином: клада! Најприје једна, затим двије, па једна, па још двије... И, за кладама: надувено, огромно свињче.

Окрећем се и враћам ка раскрсници код Станице милиције.

Док ћу касније то, те звукове, то урлање, тај топот, те слике поплаве... наћи у пјесми *Поплава* (овдје, у Београду, нашао сам је у Избору из савремене српске поезије и прозе Републике Српске; за девети разред основне школе, избор, предговор и дидактичко-методичке напомене сачинио проф. др Миљко Шиндић, *Глас српски*, Бањалука, 2003; пјесму сам први пут читао неке давне године у београдским *Књижевним новинама*), мени драгог пјесника и пријатеља, прогнаника, сада покојника Душка Трифуновића:

Пливају видре пливају даске пливају краве
лети вика кружи птица плива пласт
на њему рода за њима кров са крова зов...

и у приповијеци *Поплава,* из књиге *Изабране аргентинске приповетке* (избор и предговори Хорхе Луис Борхес, превод Ђурђина Матић и Филип Матић, Београд, 1997), аргентинског књижевника Есекијела Мартинеса Естраде:

...После дилувијалне кише која је трајала три дана, река је изишла из свога корита и разлила се по котлини из које се помаљало насеље. У даљини су се назирали кровови и ветрењаче, крошње дрвећа, даске и покућство које је плутало по води...

Велим, окрећем се и враћам. Сусрећем се са чика-Мирком Тодоровићем, борцем, са којим сам се познавао са друштвенополитичких скупова, састанака. Његова је кућа, у тој улици, кад се излази из Костајнице према Двору... Вели мени чика Мирко... кроз шум воде: Све ми ово, мој Мишко, личи на смак свијета...

Док сједим и ово исписујем, слушам хук, шум и урлик Уне, и топот коња упрегнутих у платонере (или: гумењаке) и брујање трактора истом том цестом уз Уну. Гледам како неки, заостали за прогнаничким колонама оних којима и они својим усудом припадају, покушавају да препливају Уну, да се докопају оне, за њих слободне обале. И гледам и видим како неки од њих, у журби да стигну, а да ни сами не знају куда и гдје у ствари да стигну, никад нису препливали. А ускочили у воду – јесу.

А Уна, брза и пребрза, каква је и кад није ни плавна ни поплавна. Жури да бар негдје доље, ђаво нек зна гдје доље, сустигне оне који су је са страхом у зјеницама одавно прешли. Или да сустигне оне који је никад нису препливали. Да их сустигне па да их понесе даље...

А даље је, доље, и шум сјећања који се зове: Јасеновац.

Док на половини пута између двају шумова овог записа исписујем два стиха из *Белешки за песме*, писане за циклус *Сетва*, из књиге пјесама и биљешки Кукавија. Неук Филипа Жакотеа, француског пјесника (превод Дејан Илић, Краљево, 2008): „Ономе ко не воли више никог, / живот је све даљи."

(ИЗ АУТОРОВЕ КЊИГЕ *БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ*, БЕОГРАД, 2019, УЗ МАЊА КРАЋЕЊА)

КАКО ДО КЊИГЕ *БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ*

У продаји је друго издање књиге *Било једном на Банији* Милоша Кордића, чији је издавач *Инфо Рас* д. о. о. Београд, 2019. У књизи су бројни прозни записи ауторових сјећања на дјетињство, младост, школовање и живот на Банији између Другог свјетског рата и грађанског рата у Хрватској, с повременим заласком у те ратове. Ту су бројне личности са Баније: сељани, грађани, народни хероји, научници, књижевници и други умјетници, професори, ауторови школски другови... Ту је запис о Титовом доласку на Банију, 1967. године. У књизи су обрађене банијске горе и њихови највиши врхови, ту су записи са видика, затим ријеке, рјечице, потоци, стара банијска јела, опис кољевина. . . Други дио књиге садржи имена и презимена банијских Срба, њихове бројне надимке, попис села и градова. Посебно поглавље посвећено је пословицама, клетвама, ојкачама, оригиналним псовкама. И на крају књиге Кордић објављује више од четири хиљаде непознатих, мање познатих и заборављених старих ријечи и израза банијских, са објашњењима. Књига се може наручити поруком на телефон: 063 1958 354, и на мејл: miloskordic44@gmail. com Код поруке потребно је навести име и презиме, тачну адресу (с поштанским бројем) и број мобилног телефона. Цијена књиге је 800,00 динара + поштарина (шаље се поузећем, пост експресом).

РИЈЕКЕ, РЈЕЧИЦЕ, ПОТОЦИ, ВРЕЛА... БАНИЈЕ

Овдје аутор, служећи се истом књигом, наводи ријеке које окружују и протичу Банијом, као и бројне рјечице, потоке, врела, точкове, изворе, чесме... Сви називи писани су азбучним редом, а три тачке значе да их, вјероватно, има и више. За све што није тачно, аутор се извињава.

Ријеке: Глина, Купа, Сава, Сања, Уна.
Рјечице и потоци: Бабина ријека, Бабин кук, Бадрновац, Бадушница, Бестрма, Бишкупов поток, Блатница, Блатњак, Блиња, Боровића поток, Бријебовина, Бручина, Будичина, Бузета, Буквик, Буразовац... Велебитски поток, Велика Обрешка, Велики јарак, Велики Лукавац, Велики Чађавац, Вјешица, Вујашковац, Вукошевац... Галијашевац, Гвозна, Гламочки поток, Грабовица, Градски поток (тече испод старог града Јамника), Градуса... Дабровница (Дабровница), Дмитровић поток, Драгичевац, Думански поток... Жабарица, Жировац (Жировница), Жишковац... Зринчица... Јабуковац, Јавница, Јаворник, Јаворница (Јавошница), Јаноска, Јасенов поток (?), Јасинов поток, Јастребица, Јокиновац, Јокин поток, Јошавица (Јошавка), Јошик... Кабровница, Каментовац, Капић, Кињачка ријека, Киришница, Кладарски поток, Клобучак, Косна, Криваја, Крњаића поток... Лазин поток, Лазновац, Ловча, Лучице... Љубина... Маја, Мајданска ријека (Мајдански поток), Макаљ, Мала ријека, Мали Лукавац, Матиновић поток, Мацин (Божчин) поток, Мелница, Млински поток, Моштаница, Мошћеница, Мутница... Новковића поток... Ограда поток, Ораховица (Ораовица)... Павловац, Париповац, Пастуша, Педљевица, Петрињчица, Пећински поток, Плавићевица, Плављанић поток, Прањевац, Превршка ријека... Радаковица, Радоњак, Радоњић поток, Раковац, Ресна, Рецеповац, Рударски поток, Рупин поток... Свиница, Сивац, Симонов поток, Сисковац, Сопуша, Сочаница, Сребрњак (Сребрењак), Средорак, Стамболије поток, Ступница, Суви јарак... Томашица, Тремушњак... Ћурчиница... Угљарица, Утиња... Цетлан, Цигануша, Цигљенак... Чемерница... Шербуле, Шестић поток (у шуми је напријед наведени Жишковац), Шишмановац...
Врела, точкови, извори, чесме...: Бановац, Бишкуповац, Бојанић врело, Борисавац, Босна, Будровац, Букова вода, Буњско врело... Водице, Врело, Вратник, Вујканово врело, Вуковац... Грабовац... Дабић точак, Докторовац, Дошаново врело, Дреновац (и поточић), Дубока долина... Жута водица... Заорице... Јаз... Каменик, Кладе, Ковачевац, Корита, Корито (има их више)... Ламиште, Липово врело, Луг... Мандушевац, Мартиново врело, Мартин точак, Мачково врело, Мејино врело, Мишково врело... Ножинића точак... Оравац... Палучак Пауковић врело, Пашино врело (Пашновац), Пемски точак, Пемско врело, Петровац, Приљевић врело... Радловић врело, Рактовац, Раманово врело, Ребић, Рибњак (има их више)... Ћокин бунар... Црна јаруга... Чучковића врело... Џигерска чесма... Шестић врело, Шимулијски точак, Шимулијско врело, Шукундино врело...

У МАТИЦИ СРПСКОЈ ПРОМОВИСАНА НОВА КЊИГА ДЕЈАНА ТОМИЋА

Апотеоза српским гуслама

У Матици српској у Новом Саду је 27. 6. 2022. године промовисана књига *Апотеоза српским гуслама* Дејана Томића који је у својим књигама најтемељније приказао однос музичких инструмената и књижевности код Срба. Књига која је пред нама представља наставак монографије *Апотеоза српским гуслама* која је, као издавачки подухват, награђена на Сајму књига у Београду 2016. године. Најновија књига Дејана Томића објављена је уз подршку Издавачке куће *Прометеј* и Књижевне задруге Српског националног вијећа из Подгорице.

Дејан Томић се одувијек бавио сакупљањем и приређивањем расутог српског књижевног и музичког блага и све је то сабрао у својим књигама. Према рецензенту књиге Будимиру Дубаку, широка је лепеза интересовања Дејана Томића у области српске умјетничке баштине од народне књижевности до ауторске поезије и истраживања односа између литературе, ликовне умјетности и музике у српској традицији.

– Посебно је драгоцјен његов допринос сагледавању значаја и улоге музичких инструмената у нашој култури и историји – истиче Дубак у својој рецензији.

Томић је у својим дјелима посебно истакао значај гусала, које дају посебан печат нашој култури. Његова оријентација је трагање за друштвеном улогом народних музичких инструмената и поред гусала, објавио је укупно 30 књига међу којима су и књиге о тамбури, гајдама и труби.

– Моја жеља је била да укажем на друштвену улогу музичких инструмената, нарочито гусала о којима су писали сви учени Срби и указивали да су гусле сачувале српску културу у тешким историјским временима. О српским гуслама говорио је Свети Николај Велимировић који каже да је „српски народ био без свеучилишта и библиотеке, читавих 500 година, свештеници су били једини писмени људи, памћење је било једина библиотека, слијепи гуслари једини историчари, Бог једини пријатељ утешитељ.” Исидора Секулић, прва жена члан Српске академије наука и умјетности о гуслама је написала: „Гусларима хвала што су гусле умјели сачувати и поштовати, а уз то гусларима вјечни помен у народу што су нам створили нови живот и златну слободу.”

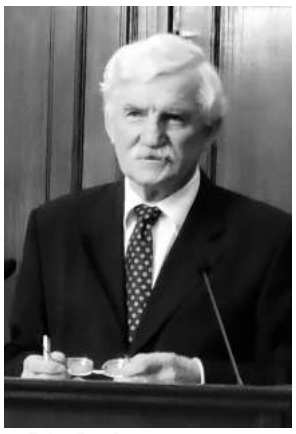

» Дејан Томић

У својој првој књизи о гуслама аутор Дејан Томић цитирао је 63 страна аутора који су посветили пажњу гуслама, а у другој је споменут 21 страни аутор. Тај број цитата је доказ интересовања за гусле најпознатијих имена из свјетске науке и књижевности. Такође, професор Миодраг Лалевић, етнолог и филолог анализирајући гусле говори да су оне имале „натрпиродну моћ за лијечење бола и непреболних рана”. Професор Влајко Влаховић у својој књизи запажа да дијете одрасло у дому гдје су се његовале гусле и народна пјесма било је снабдјевено обичним знањем свега из свега онога што му је за живот било потребно. Међу поштоваоцима гусала су жене, а у другој књизи аутор је представио 71 жену гусларку из 18, 19. и 20. вијека међу којима су Слијепа Живана, Јеца Гусларка, Олга Ковачевић, Стеванија Драгаш, Мирјана Масловавић, Мара Чекић, Иконија Четковић, Вукосава Чубровић и друге.

Предсједник Српског националног вијећа из Подгорице Момчило Вуксановић истакао је значај издавања књига у оквиру Књижевне задруге Подгорице које чувају од заборава историју и културу српског народа како у Републици Србији, тако и у Црној Гори.

Зоран Колунџија, директор Издавачке куће *Прометеј* истакао је значај повезивања Срба у свим дијеловима региона и свијета. Додао је да су дјела Дејана Томића заступљена у ИК *Прометеј* и да имају националну вриједност.

– Драго ми је да сам учествовао у једном овако вриједном националном пројекту, задивљујући је садржај који је Дејан успио да пронађе и стави у другу књигу и то све укупно свједочи о нашем огромном народном насљеђу, које треба његовати и чувати.

Након бесједе глумице Иване Жигон, поштоваоци гусала су могли да уживају у музичком наступу гусларке Бојане Пековић.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ОДРЖАНЕ *ВИДОВДАНСКЕ СВЕЧАНОСТИ* У БЕРАНАМА

ОБИЉЕЖЕНО ДЕСЕТ ГОДИНА *ГЛАСА ХОЛМИЈЕ*

Српска народна одбрана Васојевића и Лимске долине (Српско историјско-културно друштво *Никола Васојевић* Беране, Удружење добровољаца ратова до 1918, њихових потомака и поштовалаца Беране и Удружење српских књижевника у отаџбини и расијању за Црну Гору), организовали су и ове 2022. године традиционалну књижевно културно-историјску манифестацију *Видовданске свечаности Беране 2022*.

» **ПРЕДСЈЕДНИШТВО СРПСКЕ НАРОДНЕ ОДБРАНЕ ВАСОЈЕВИЋА И ЛИМСКЕ ДОЛИНЕ: Давид Лалић, Миличко Трифуновић, Горан Киковић и Бранислав Оташевић**

У издању чланица Српске народне одбране представљен је 55 број часописа *Глас Холмије* и обиљежена је десетогодишњица његовог рада. У програму су учествовали; историчари, књижевници, пјесници, новинари, публицисти…

Скуп је отворио и присутне поздравио и програм водио историчар Горан Киковић.

– Нигдје се није више славио Милош Обилић и кнез Лазар него у Црној Гори, јер највеће црногорско одликовање било је Златна Обилића медаља. Данас славећи Видовдан сјећамо се свих српских Видовдана: и оног 1389. и 1914, и 1919. и 1989. и 2001, и овог данашњег, када су наша браћа Срби на светом Косову и Метохији опет у ситуацији да се боре за свој опстанак. Ове године славимо и прослављамо значајне јубилеје: 110 година од ослобођења Берана у Првом балканском рату и 160. година од славне Рудешке битке – рекао је Киковић и подсјетио да је ово Удружење са општином Беране подигло споменик овим славним јунацима.

Он се осврнуо на залуталу браћу и запитао.

– Хоћемо ли данас на Буковој пољани да славимо војводу Миљана или Мехмеда Али-пашу. Кога ћемо, браћо и сестре, то да славимо по Беранама: оне који су нам палили манастире или оне који су га бранили?

Поводом јубилеја главни и одговорни уредник часописа *Глас Холмије* Горан Киковић уручио је Велике повеље Холмије: Саву Вучетићу, директору ДОО Комунално Беране и пријатељу часописа *Глас Холмије*, Миловану Кубуровићу, предсједнику Удружења књижевника *Сјеверац* из Подгорице, Миличку Трифуновићу, предсједнику Удружења добровољаца ратова до 1918. њихових потомака и поштовалаца Беране, Драгану Вулићу, пријатељу часописа *Глас Холмије*, публицисти Михаилу Микану Перовићу, предсједнику Удружења ратних добровољаца 1912–1918. потомака и поштовалаца Андријевица, Драгославу Вукићевићу, пријатељу и дистрибутеру часописа *Глас Холмије*, гуслару Боривоју Делетићу, Зорану Вулевићу, публицисти Миљану Анђићу, званом Кмет, власнику ресторана *Мокри До*, Велике повеље Холмије су додијељене и Бранку Бату Крковићу, епском пјеснику и младом народном гуслару Синиши Петрићу.

ВИДОВДАНСКА АКАДЕМИЈА У БЕЛОМ МАНАСТИРУ

Шта ће Срби да памте, ако неће Косово

У организацији Српске православне парохије беломанастирске и српских удружења која дјелују на подручју Белог Манастира 28. јуна у Етнолошком центру барањске баштине одржана је Видовданска академија.

Академија посвећена Видовдану, једном од највећих српских празника, и Косовском боју који се одиграо 28. јуна 1389. године, односно 15. јуна по старом календару, представља сјећање на погинуле у свим ратовима. Видовданска академија у јединoм барањском граду издваја се по томе што је, не само традиционална, него и једина на подручју Барање.

У име Српске православне парохије беломанастирске присутне је поздравио беломанастирски парох протојереј Драган Вукадиновић, а у језгровитом програму наступили су малишани из беломанастирског Удружења родитеља и дјеце *Пчелице*, ученици Гимназије Бели Манастир, чланови Фолклорног ансамбла *Чувари традиције барањских Срба* и СКУД *Јован Лазић*. Програм је садржавао бројне моменте, старе и нове пјесме о Косову, цитате, дијелове говора цара Лазара и царице Милице, који су све присутне, на умјетнички начин, подсјетили на значај Косовског боја и околности под којима је вођен. Централна тачка Видовданске академије била је духовна бесједа о Косову коју је надахнуто говорио беломанастирски парох протојереј Драган Вукадиновић.

– Црква је та у којој су нам преци, гдје су нам задужбине и тапије, она је установила државу Србију, родила српски народ и зато је апсурдно да тражимо себе мимо Христа и цркве његове. Све што је у историји нашег народа добро и честито, све што је поникло из цркве. Нема ниједне историјске личности везане за наш народ, а да није поникла из цркве Христове. У цркви је све вјечно и непролазно, зато једино у њој можемо пронаћи смисао нашега живота и нашег постојања. Не заваравајмо се лажима овога свијета, већ се вратимо мајци цркви. На том путу ће нас пратити свети Немањићи заједно са Светим Лазаром и свим мученицима косовским јер шта ће Срби да памте ако неће Косово – рекао је Вукадиновић.

Оно што издваја Видовдан у политичком и духовном животу Срба то је чињеница да је овај празник везан за Косовски бој и симболизује читаву српску историју, историју народног пораза, али и његовог уздигнућа, историју његовог страдања, патњи и мука, али исто тако и историју његове духовне и моралне снаге и величине као и вјеру и наду у боље дане. Видовдан и Косово и Метохија су сплетени у један догађај и један доживљај српске историје. Дан епске битке за слободу од најезде невјерника на Косову пољу 1389. и касније пропасти српског царства и господства, уз обавезно спомињање ко је „вјера а ко је невјера”, дубоко је укоријењена у свијести народа и опстаје до данас упркос свим токовима историје.

Видовдан је постао једна огромна историјска сугестија којој је подлегао српски народ кроз вијекове свога покосовског живота. Тако се дошло до онога што многи називају видовдански дух, а што се може означити као дух тежње за слободом, дух који не дозвољава да се застава за слободу српску икада савије. Управо кроз Видовданску академију и видовдански дух Српска православна парохија беломанастирска и српска удружења настоје очувати српски језик и културу зарад будућих генерација којима су косовски јунаци то оставили у аманет.

Упркос спарној вечери, и температури од 32 степена, амфитеатар Етнолошког центра барањске баштине био је испуњен до посљедњег мјеста, а међу бројним посјетиоцима Видовданској академији присуствовале су и познате особе из политичког, културног и јавног живота. На крају споменимо да је уочи Видовданске академије у јутарњим сатима у Православној цркви Светог Архангела Михаила у Белом Манастиру одржан парастос у спомен на Косовску битку и погинуле косовске јунаке те сјећање на погинуле у свим ратовима. Парастос су служили протојереј Драган Вукадиновић и протојереј-ставрофор Владо Кљајић, парох у пензији.

ЗОРАН ПОПОВИЋ/СРБИ.ХР

3. БАЗАР БАНИЈСКИХ УМОТВОРИНА И РУКОТВОРИНА У УГРИНОВЦИМА

У организацији Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније, а под покровитељством Градске општине Земун 19. јуна у Дому културе у Угриновцима одржан је трећи изложбено-продајни базар банијских умотворина и рукотворина.

Поред базара гости су уживали и у краћем културно-умјетничком програму и ревији банијских ношњи.

Гости ове манифестације су били Бошко Радовановић, представник општинског Вијећа Градске општине Земун који је у своје име и име предсједника Општине Земун поздравио присутне и изразио задовољство што могу да помогну у одржавању оваквих манифестација. Међу гостима били су и представници МЗ Угриновци који су такође својим дјеловањем помогли ову манифестацију.

Предсједник Удружења Мирослав Ковјанић захвалио се свим гостима.

– Овим дружењем чувамо наш идентитет и културу. Ова ревија представља периоде из живота наших предака. Само на овакав начин идентитет једног народа може се очувати јер сваки детаљ наших ношњи, шара, вез, представља идентитет и културу нашег краја.

Циљ манифестације је да млађе генерације знају ко су, шта су и коме припадају. Крајишници својим радом дају велики допринос друштвеном, економском, спортском и културном животу Србије – рекао је Ковјанић који је упутио захвалност Градској општини Земун и предсједнику ове општине Гаврилу Ковачевићу, као и МЗ Угриновци и предсједнику Зорану Туфегџићу.

– Поздрављам све присутне излагаче што су дошли и дали свој допринос, а посебно нашој драгој колегиници и члану Управног одбора, Дани Богдановић на великом раду и труду да овај базар буде приказан у што бољем свјетлу – рекао је Ковјанић.

Током културно-умјетничког програма наступали су женска и мушка пјевачка група као и старија и млађа фолклорна група.

Чланица Удружења Банијаца из Зрењанина, рођена Нишлијка, Рада Јанкуловски рецитовала је пјесму *Косовски божур*.

На модној ревији је представљена мушка и женска народна ношња са Баније.

Женска народна ношња: кошуља или хаљина од бијелог тканог платна, вертун или кецеља, лајбец или прслук или кожу, рубац или повезача, појас црвени ткани, чарапе вунене плетене, опанци црни кожни и дукати који уљепшавају сваку жену.

Мушка народна ношња се састоји од кошуље од домаћег бијелог тканог платна, гаће или хлаче од домаћег бијелог тканог платна, шрљак или црни шешир, зубун или лајбец од штофа чоје, ћемер широки од коже, чарапе плетене од вуне и опанци црни кожни.

Захвалнице су уручене представницима Општине Земун, МЗ Угриновцима, истакнутим гостима и члановима удружења Банијаца.

Кроз програм присутне је водила Дијана Вила.

У продајном дијелу у понуди су били кожна галантерија, ручни радови, карте Баније, памучне мајице, књиге банијских писаца…

» Никола Везмар уручио плакету и дипломе Женској пјевачкој групи Банија

» Најмлађи чланови КУД-а Банија са кореографом Дејаном Јакшић

ОДРЖАНО 13. БАНИЈСКО ВЕЧЕ У БЕОГРАДУ

У Батајници у ресторану *Happiness Event Centar* 4. јуна одржано је 13. Банијско вече. Прошло је три године како се Банијци нису окупили на завичајној вечери, пун подијум за игру је био доказ да су се зажељели плеса, и дружења.

Са пјесмом се и почело, и то изворном банијском у извођењу КУД-а *Банија*.

Домаћини су у току официјелног дијела поздравили госте и сарадника народног посланика и предсједника Савеза Срба из региона Миодрага Линту, члана општинско вијећа ГО Земун Бошка Радовановића, предсједника СКД *Просвјета* пододбор Двор на Уни Маријана Јаношевића, предсједника Крајишког културног центра Петра Шаулу, предсједника Завичајног удружења *Банија* из Суботице Жељка Тинтора и потпредсједника Драгана Бојојевића, предсједника Удружења *Славонија у срцу* Миодрага Жарковића.

Присутнима се обратила и замјеница жупана Сисачко-мославачке жупаније Мирјана Олуић која је присутнима пренијела поздраве са Баније коју сви носе у срцу.

– Једна наша позната књижевница са Баније Јагода Кљајић рекла је у својој посљедњој књизи коју је написала *Кућа са зеленим баркодом*, односно *Приче из епицентра*: „Банија је увијек била у жижи свих збивања, била је у жижи 1941, 1991, али и 2021. када ју је задесио катастрофални потрес.” Овом приликом желим да се захвалим свима вама, вашем Удружењу, Мирославу Ковјанићу на помоћи, пажњи и љубави коју сте пружили људима који живе на Банији.

Присутне је поздравио и предсједник Завичајног удружења Банијаца потомака и пријатеља Баније Мирослав Ковјанић.

– Ово вече нас осим дружења и окупљања обавезује да сачувамо завичај од заборава, како у домену културно-умјетничког стваралаштва, тако и обичаја, традиције и пјесме и да све то пренесемо на млађе генерације. Паузу од три године због епидемиолошке ситуације смо искористили радећи на бројним пројектима.

Посебну пажњу су изазвали најмлађи чланови КУД-а *Банија* са кореографијом *Сплет игара са Банија*. Креатор кореографије је Дејана Јакшић.

» Мирослав Ковјанић

Наравно запјевали су и освајачи бројних награда у традиционалном пјевању мушка и женска пјевачка група *Банија*.

Овом приликом је предсједник Завичајног удружења Крајишника *Никола Тесла* из Пландишта Никола Везмар које већ 20 година организује Фестивал Крајишки бисери уручио плакету и дипломе ЖПГ *Банија*.

– Фестивал се бави традицијом Срба Крајишника са тежиштем на изворном крајишком пјевању. Ваше удружење је дало огроман допринос, и освојили сте већи број награда на Фестивалу. Женска пјевачка група КУД-а *Банија* је на прошлогодишњем Фестивалу освојила прво мјесто – рекао је Везмар и чланицама пјевачке групе уручио плакету и дипломе.

Везмар је напоменуо да и МПГ и ЖПГ служе за примјер јер изводе изворно традиционално пјевање са Баније, и добар су извор за све оне који изучавају традиционално пјевање.

– Добра страна нашег Фестивала је и могућност млађих пјевачких група да науче како се правилно пјева на Банији, Кордуну, Далмацији, Лици, Босанској Крајини – рекао је Везмар и позвао све да дођу на 20. Фестивал *Крајишки бисери*, 2. октобра у Пландиште.

Током вечери на бини је била кутија са којом су се сакупљала новчана средства за помоћ најстаријем фудбалском клубу на Банији НК ППГ *Рујевац*, који је основан 1977. године.

Уз групу Момо и Додир и Ратка Шарца Банијци су се веселили до дубоко у ноћ.

Банијци су припремили и богате награде на томболи.

Поклон трпезаријски сто радионице *VB metal work* власника Милана Богдановића, поклон ваучер за ПВЦ прозор предузећа *Grasing*, власника Роберта Месара, печено прасе печењаре *Код чиче* из Батајнице власника Дражена Окљеша, винотека коју је ручно израдио Ђуро Клипић, викенд преноћиште за двије особе у Врднику Етно кућа *Код таште* (апартмани *Соња*), аутопревозник Дражен Рогуља поклања двије мајице, поклон ваучер салона вјенчаница *Alegria* у вриједности од 100 евра власнице Данијеле Јанузовић, *Триошпед* поклања двије мајице, поклон шишање и фенирање салона *Пегаз* са Бановог Брда, сет књига поклон Завичајног удружења Банијаца, услуге малог сервиса поклања ауто-салон *Еремија* власника Станка Еремије…

ДРАГАНА БОКУН

УДРУЖЕЊЕ ЗМИЈАЊАЦА СЕ ДОСТОЈАНСТВЕНО ОДУЖИЛО ВЕЛИКОМ ПИСЦУ И НАРОДНОМ ТРИБУНУ

» У присуству предсједника Удружења *Змијање* Кађ Ђорђа Пантелића (десно) и предсједника Удружења Јањана Футог Жељка Црепуље (лијево) народни посланик Миодраг Линта и чувени српски пјесник Перо Зубац откривају бисту

У КАЋУ ОТКРИВЕНА БИСТА ПЕТРА КОЧИЋА

На дан рођења чувеног књижевника и политичара Петра Кочића 29. јуна испред етно-куће Змијање је откривена његова биста дјело вајара Бојана Микулића.

Бисту су открили наш чувени књижевник Перо Зубац и народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Овом приликом је постављена и изложба о животу и породици Петра Кочића аутора Зорана Пејашиновића, коју је приредио Архив Републике Српске. Изложбу је отворио предсједник Градског одбора Удружења *Корени* Нови Сад и директор Издавачке куће *Прометеј* Зоран Колунџија.

» Изложбу о Петру Кочићу приредио је Зоран Пејашиновић

Испред етно-куће изложене су и слике Душана Кондића, који је родом из Санског Моста, а од 1970. године живи у Кађу.

Биста ће Кађане, како је рекла водитељка програма Вујка Кргић, подсјетити на давно вријеме када су Змијањци били изложени страдању, али су били пркосни, поносни и спремни да за слободу погину у борби са злом.

Предсједник Завичајног удружења *Змијање* Кађ Ђорђе Пантелић захвалио се свима што присуствују овој свечаности у организацији овог Удружења, пријатељима из братских и пријатељских удружења, предсједнику Савеза Срба из региона Миодрагу Линти, књижевнику Пери Зупцу, издавачу Зорану Колунџији, посебно се захвалио кумовима славе Удружења који су дали велики допринос да се направи биста Војкану Теодоровићу и Драги Маријанцу.

– Ово је прва изложба о Петру Кочићу која је организована на територији Србије. Она остаје у власништву Удружења *Змијање*, а биста је заиста симбол слободарског народа. Биће то један наш печат који остављамо за собом нашим потомцима. Надам се да ће и наши потомци наставити гдје смо ми стали.

Пријатељ Удружења *Змијање* и народни посланик Миодраг Линта наглашава да је Петар Кочић један од највећих Срба свих времена.

– Он је велика историјска личност, човјек који се од срца, досљедно, принципијелно, без обзира на посљедице борио за слободу српског народа, за друштвену правду, који се борио против окупације Аустроугарске монархије. У тој борби није жалио себе ни своје здравље, ни своју породицу. Због тога је био и остао омиљен у српском народу, а омрзнут код властодржаца. Петар Кочић је човјек који је увијек говорио и писао оно што је мислио и то је заиста једна ријетка врста људи која је спремна да стави свој народ испред својих потреба и претрпи све посљедице до коначног уједињења са мајком Србијом.

Линта наглашава да је Петар Кочић дао значајан допринос и духовном и културном јачању српског јединства без обзира на постојеће државне границе.

– И ми данас чувамо свој српски језик, писмо ћирилицу, окупљамо се око наше Српске православне цркве, и боримо се против безочне лажи да је српски народ геноцидан народ. Срби никада нису водили освајачке ратове, само ослободилачке и одбрамбене. Такође, један важан елеменат јачања духовног и културног јединства српског народа јесте и његовање сјећања на наше страдале сународнике кроз читав 20. вијек. Његовање наших обичаја, традиције и културе. Много је важно да се међусобно поштујемо, уважавамо, да као наши преци будемо солидарни, да се помажемо јер само на тај начин можемо ићи напријед и борити се за идеале за које се борио наш Петар Кочић.

Књижевник Перо Зубац каже да су најумнији српски писци анализирајући Кочићева дјела постављали универзално питање да ли је његова борба за правду и за слободу, наудила његовом дјелу?

– Јован Кршић је у студији о Кочићу пробао то јасно да објасни да је Петар Кочић од једног комада и да се не може дијелити на правдољуба и на писца.

Иво Андрић на једном важном предавању које је објављено као Предговор издању *Приповијетке* Петра Кочића које је издато 1968. године говори да је Петар Кочић велики писац, али да је могао много више.

– Мени је била најзанимљивија реченица Јована Дучића који не само што је био велики пјесник, био је и велики родољуб: „Петар Кочић да није био искључив, могао је бити највећи српски писац икада.” На генерацији која ће доћи послије нас остаје да повјерује или овим писцима које сам цитирао или мени који мислим да то што је урадио је довољно да буде велики српски писац. У историји српског народа памтићемо га не само по ономе што је написао него и по томе како се борио за свој народ.

Зоран Колунџија директор Издавачке куће *Прометеј* каже да се одавно бави Петром Кочићем, а посљедњих 10 година се бави темом Србије, Срба и Првог свјетског рата.

– Управо сам добио превод са француског једног дјела за које нико код нас до сада није знао. Ријеч је доктору који је помагао Србима Виктор Кине, а књига се зове *Они за чију се патњу не зна*. Он је на свој начин испратио суђење Србима који су били жртве режима у Аустроуграској, тако да је то везано и за Петра Кочића. Објавио сам књигу и са Кочићевим бесједама које су важне у политичком смислу. Чули смо већ од говорника данас како је Петар Кочић жртвовао књижевну каријеру како би учинио нешто за свој народ.

Колунџија је присутне подсјетио на стихове Бранка Миљковића „Хоће ли слобода умети да пјева, као што су сужњи пјевали о њој”, и додао да Кађани умију да покажу да слобода итекако умије да пјева.

Секретар Удружења *Змијање* Душан Дикић наводи да је изложба плод сарадње Архива Бањалука и Архива Новог Сада, под вођством Бојана Стојнића и Петра Ђурђева.

– Неке фотографије су по први пут виђене и на томе хвала, у име Удружења *Змијање*, на међусарадњи Бањалуке и Новог Сада.

У културно-умјетничком програму су наступали гуслар Витомир Вулин и КУД *Др Младен Стојановић*.

ДРАГАНА БОКУН

У ВУКОВАРУ ЗАВРШЕНИ ЈУБИЛАРНИ 25. ДАНИ КУЛТУРЕ СРБА

Свечаним програмом у Српском дому у Вуковару затворени су 25. Дани културе Срба источне Славоније, Барање и западног Срема. Манифестација је отворена 14. маја у Белом Манастиру, након чега је услиједио низ програма који је окупио више од 700 учесника са нашега подручја. Тако је публика са истока Хрватске уживала у пјесничкој, рецитаторској, литерарној и драмској вечери, ликовној колонији и смотри фолклора, као и затварању манифестације 5. јуна.

– Овогодишњи дани су одржани у организацији Координације Српског културног друштва *Просвјета* источне Славоније, Барање и западног Срема. Задовољни смо одзивом публике, људи су једва дочекали попуштање епидемиолошких мјера – изјавила је потпредсједница СКД *Просвјета* Радмила Латас.

У склопу манифестације 28. и 29. маја одржана је ликовна колонија у Вуковару која традиционално окупља велики број умјетника.

– Укупно 25 умјетника са простора Републике Србије, Републике Српске и Хрватске били су учесници ликовне колоније *Боја Вуковара 2022. године*. Дружили смо се два дана и имамо 50 умјетничких дјела који су нам остали након колоније – рекао је предсједник вуковарске *Просвјете* Миленко Живковић.

Завршни програм једне од најстаријих и најзначајнијих просвјетиних манифестација прилика је да се додијели награда *Бранимир Куруцић* који је био истакнута личност у култури на овим просторима. Овогодишњу награду добила је пјесникиња из Даља Гордана Павић која се писањем бави од дјетињства. До сада је издала 13 књига поезије и афоризама док тренутно припрема 14. књигу *Дневник моје свакодневице*.

– Хвала мом великом пријатељу и пјеснику Миленку Васиљевићу Чики који ме предложио и Координацији Српског културног друштва *Просвјета* источне Славоније, Барање и западног Срема која је прихватила приједлог – каже добитница награде Гордана Павић.

Завршни програм манифестације био је прилика и да се организатори захвале свим учесницима који на различите начине чувају и промичу културу Срба на овоме подручју. Сала Српског дома у Вуковару била је испуњена публиком, а програму су присуствовали и представници вјерског, културног и политичког живота Срба са овог простора.

МАЈА МИЛАНОВИЋ/ СРБИ.HR

ЧЕМЕРНО: ПОМЕН ЗА 32 УБИЈЕНА СРПСКА ЦИВИЛА

Служењем парастоса и полагањем вијенаца и цвијећа на Спомен-обиљежје на Чемерну код Илијаша, данас је обиљежено 30 година од звјерског убиства 32 српска цивила које су починили припадници такозване Армије БиХ.

Парастос је служио парох илијашки свештеник Божидар Тановић који је истакао да је ово мјесто мученичко, те да се не смије заборавити злочин који је почињен над Србима овог села.

Муслиманске јединице из села Корита, Махмутовића Ријеке и Орахова и припадници такозване Армије БиХ из Брезе, Високог и Какња, напали су Чемерно у раним јутарњим часовима на данашњи дан 1992. године. Најмлађа жртва имала је 16, а најстарија више од 80 година.

СТАРИ БРОД: ОБИЉЕЖЕНО 80 ГОДИНА ОД СТРАВИЧНОГ ЗЛОЧИНА НАД СРБИМА

Парастосом, полагањем вијенаца и спуштањем цвијећа у ријеку Дрину у Старом Броду код Вишеграда обиљежено је 80 година од стравичног злочина над Србима када су усташе Јуре Францетића извршиле покољ над више од шест хиљада српских цивила. Најмасовније убијање је извршено 22. марта 1942. године, али су убијања трајала и до почетка маја. Министар рада Душко Милуновић подсјетио је да је Стари Брод мјесто стравичног страдања српског народа 1942. године и да је циљ да се не заборави ко је био жртва, а ко злочинац. Српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик истакао је да је ријека Дрина зелена гробница за више од 6.000 невиних Срба који су страдали у њеним водама бјежећи од усташа у Милошевићима и Старом Броду 1942. године.
– На нама је да чинимо оно што можемо и морамо – да његујемо културу сјећања на све српске жртве и да чувамо Републику Српску која је гарант опстанка српског народа. Док имамо своју Српску, биће и нас, наших предака и наших потомака – поручио је Додик. **РТРС**

МАСАКР У ВАСЕ МИСКИНА ЈЕ БЕЗ ДОКАЗА ПРИПИСАН СРБИМА

У Улици Васе Мискина, у Сарајеву, 27. маја 1992. године, према верзији ратних муслиманских власти, експлодирале су четири гранате, од којих је 16 особа погинуло, док је 108 рањено. Истог дана, делегација СДА је напустила конференцију у Лисабону, гдје се од 21. маја преговарало о уставном уређењу БиХ, а већ 30. маја услиједиле су дугогодишње санкције УН према СР Југославији. Била је то матрица, према којој је увијек пред важне међународне конференције о БиХ, долазило до масакра, попут Улице Васе Мискина, Маркала и Тузланске капије. Некадашњи министар унутрашњих послова Републике Српске Томо Ковач свједочио је да су свјетски обавјештаџи све вријеме знали да Срби нису починили масакр у реду за хљеб, у Мискиновој, као ни послије на Маркала. Он је навео, да је у некадашњој Улици Васе Мискина, те 1992. године, постојао стан Државне безбједности, из ког је направљен статичан снимак догађаја, без хаоса и панике, под углом од 45 степени.
И на суђењу првом предсједнику Републике Српске, Радовану Караџићу, вјештаци одбране успјели су да докажу, да је „примитивни МРУД покосио те људе".
МРУД је противпјешадијска мина распрскавајућег усмјереног дејства, југословенске производње.
Четири мјесеца касније, у Лондону, појавио се извјештај УН, који је довео у питање верзију према којој су за трагедију одговорне српске јединице у Сарајеву. **СРНА**

ДАН ЛОГОРАША РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Први пут у историји српског народа обиљежен је Дан логораша Републике Српске – Спасовдан. Овај дан симболизује Дан спасења српског народа, који је, вијековима уназад пролазио кроз голготе у логорима, али уједно и Дан побједе доброг над злом, поручено је из Савеза логораша Српске.
– На територији бивше Југославије било је више од 750 логора, од којих је 536 било на територији БиХ – рекао је Анђелко Носовић, предсједник Савеза логораша Републике Српске.
Кроз те логоре је прошло око 50.000 затвореника, логораша, каже Носовић и додаје да је у тим логорима убијено, уморено или непосредно по изласку из логора више од 1.000 људи. Он је рекао и да се процјењује да у Српској има око 30.000 живих логораша, додавши да нису сви чланови Савеза логораша.
Радован Ковачевић, савјетник српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика, рекао је да се у име институција Републике Српске даје подршка Савезу логораша Републике Српске, једној од изузетно значајних организација за Републику Српску.
– Нажалост, данас неки који извана желе да доносе одлуку о нашим судбинама сматрају да логораши Републике Српске никада нису постојали, да никада нису постојале било какве жртве у српском народу и да су Срби били само злочинци. Наша борба се управо може најкраће описати да не пристајемо да наша држава Република Српска буде логораш. **РТРС**

УСТАШЕ СУ 1943. ГОДИНЕ ПОБИЛЕ 2.262 СРПСКА ЦИВИЛА МЕЂУ КОЈИМА И 430 ДЈЕЦЕ

Помен за жртве тројчинданског покоља у Сребреници

Служењем парастоса код спомен-крста и костурнице жртвама усташког злочина у Сребреници обиљежено је 79 година од свирепог убиства 250 српских цивила, које су усташе убиле 1943. године на други дан православног празника Тројица у Сребреници и трећи дан Тројчиндана у оближњим селима Залазје и Витловци.

Парастос је служен код спомен-крста који је 2019. године подигнут изнад костурнице, а присутни су прислужили свијеће испод спомен-плоче, која је постављена 2015. године.

Цвијеће су положили начелник општине Сребреница Младен Грујичић и потпредсједник Скупштине општине Милош Миловановић те представници Борачке и Организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила.

У спомен-костурници су, како је написано на надгробној плочи, земни остаци неких жртава, које су свирепо побили припадници 29. бојне натпоручника НДХ Јосипа Курелца у свом надирању ка Дрини, починивши геноцид над српским народом Сребренице и околине убивши 2.262 српска цивила међу којима 430 дјеце.

Тачан број настрадалих и сахрањених у овој костурници није никада утврђен, али је тадашња комисија за обављање увиђаја идентификовала 229 лешева, а био је већи број оних које нису могли препознати. Међу убијеним било је 80 дјеце.

Грујичић је овом приликом изјавио да жртве не смију бити заборављене.

– Морамо поштовати и одавати дужну пошту жртвама да се опет злочин не понови као 1992. године, што су починили потомци убица српских цивила 1943. године – додао је Грујичић.

Он је рекао да ова костурница и спомен-плоча показују да су на простору Сребренице Срби страдали у континуитету у свим ратовима, што је комунистички режим прикривао, а то потврђује чињеница да на овој костурници нема имена и презимена жртава чије се кости у њој налазе него рељеф на коме су приказани Нијемци како стријељају партизане, што није истина, него су усташе убијале недужно српско становништво међу којима велики број дјеце.

– Овдје се годинама говори о страдању Бошњака у јулу 1995. године, а ова спомен-костурница и бројна спомен-обиљежја у нашој општини показују да је почињен злочин над српским народом, систематски у континуитету у свим ратовима у 20. вијеку. На та страдања треба подсјећати и не дозволити

да се фалсификују историјске чињенице као што је био случај са овом спомен-костурницом – поручио је Грујичић.

Он је истакао да Срби поштују туђе жртве, али траже и да се поштују жртве из српског народа.

Потпредсједник Скупштине општине Сребреница Милош Миловановић каже да „Бошњаци своје жртве идентификују и укопавају са именима и презименима, а српске жртве су још безимене на многим стратиштима и то треба исправити".

Свештеник Александар Млађеновић оцјењује да је ранији споменик историјски фалсификат.

– То је карактеристично за Сребреницу у којој се деценијама не говори о српским страдањима која су чињена у континуитету јер су сребренички Срби у прошлом вијеку доживјели три велика погрома и клања. Имена на спомен-обиљежјима нису навођена него су представљани као неки борци, антифашисти, а с друге стране да су их убили фашисти, а не наводи се да су то били Хрвати и комшије муслимани – указао је Млађеновић.

О континуитету српског страдања у сребреничкој општини свједочи и Слободан Благојевић чији је прадјед Благоје убијен 1918. године, дједа Слободана убили су комунисти 1948. године, а отац Душан убијен је на Залазју на Петровдан 1992. године када су муслиманске снаге из Сребренице напале и попалиле ово српско село убијајући све што су стигле.

Предсједник Организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила ове општине Бранимир Којић рекао је да је веома важно и да се мора његовати култура сјећања и упознавати младе о страдањима њихових предака да и они то не би доживјели.

– Потребно је преносити истину и чињеницу да су сребренички Срби доживјели три велика страдања у 20. вијеку – прецизирао је Којић.

Тек прије десетак година почело је обиљежавање годишњице великог српског страдања на Тројчиндан 1943. године у Сребреници. На тај начин се хришћански одаје почаст невиним српским жртвама служењем парастоса и прислуживањем свијећа за покој душа настрадалих, што није чињено скоро седам деценија нити је подсјећано и говорено о тим жртвама.

Комунистичка власт је забрањивала и санкционисала помињање тог злочина, а посебно имена жртава, јер имена би указала ком су народу жртве припадале и због чега су и побијене.

Деценијама се говорило да се ради о спомен-костурници убијених антифашиста, што није одговарало истини, јер су овдје убијани идеолошки неопредијељени цивили који су мирно живјели у својим кућама, а убијени су само што су били Срби.

У посљедњем, грађанском рату у БиХ, почињено је мноштво сличних масовних покоља над припадницима српског народа у селима око Сребренице и Братунца.

Нажалост, за те злочине над цивилима, као и за овај усташки, нико није одговарао.

Историчар Драга Мастиловић рекао је прошле године, представљајући зборник докумената *Злочин геноцида над Србима из Сребренице у Другом свјетском рату*, који је приредила група историчара, да су они дошли до оцјене да је над Србима у Сребреничком срезу почињен геноцид јер је постојала јасна намјера потпуног истребљења српског становништва са овог простора што потврђује податак да је убијено 430 дјеце, а то показује да је намјера била да Срби биолошки нестану.

О тројчинданском покољу у Сребреници постоје записници са вјештачења комисије тадашње усташке власти, предвођене судијом Вејсилом Хаџибегићем, која је извршила ексхумацију и идентификацију лешева те документовала списак припадника 29. Бојне који су починили злочин, али злочинци нису процесуирани.

Мастиловић је истакао да је закључак тадашњег суда у Сарајеву, у покренутом процесу за злочин над сребреничким Србима на Тројчиндан 1943. године, био да се „случај препушта забораву".

Прошле године почела је санација и уређење спомен-костурнице која је била оштећена усљед вишегодишњег неодржавања и климатских утицаја. Средства за ту намјену одобрило је Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске.

» Једна од масовних гробница Срба у Босни откривених послије Другог свјетског рата

ПОДИГНУТА ТРЕЋА ЦРКВА ПОСВЕЋЕНА МИТРОПОЛИТУ КОГА СУ КОМУНИСТИ ЗВЈЕРСКИ УБИЛИ ПО ЗАВРШЕТКУ РАТА И ЗА ЧИЈИ ГРОБ СЕ НИ ДАНАС НЕ ЗНА

У Крушевици код Љубиња освештан Храм Светог Јоаникија Липовца

Пред више од 600 вјерника, у селу Крушевица код Љубиња 17. јуна 2022. године освештан је Храм Свештеномученика Јоаникија Липовца. Свету архијерејску литургију служио је Његово преосвештенство епископ захумско-херцеговачки и приморски Димитрије.

Владика Димитрије је у бесједи рекао да је овај храм освештан силом и благодаћу, вјером у Господа Исуса Христа, те поручио народу да се и он тако просвијетли када уђе у њега.

Он је изразио наду да ће се благодаћу Божјом и молитвама Светих мученика јасеновачких, чије свете мошти су уграђене у свету трпезу служити Света божанствена литургија Божја до краја свијета и вијека.

Иницијатор градње ове цркве Трифко Ђоровић рекао је новинарима да је некада на узвишењу Градина у атару овога села постојала црква у народу позната као Варина, али да њени остаци нису никад археолошки испитани, па је постојала потреба да се подигне нова црква на новој локацији.

– Неки од наших предака су страдали од комуниста и на тај начин доживјели сличну судбину Светог Јоаникија, између осталих и дјед чије име са поносом носим. Ово село данас има 56 мјештана, док је прије Другог свјетског рата у њему живјело и више од 800 људи – рекао је Ђоровић.

Он је додао да су у градњи цркве учествовала сва братства овог села, а то су, осим Ђоровића, Поповићи, Косјерине, Кисе, Макере, Лучићи и Сулавери.

– За пет година труда око 400 приложника је даровало више од 110.000 КМ.

Ђоровић је истакао да су мјештани веома поносни што је темеље ове цркве освештао велики духовник – игуман манастира Завала Василије у децембру 2017. године.

» КУМОВИ ЦРКВЕ СА ПРЕДСЈЕДНИКОМ ЦРКВЕНОГ ОДБОРА: Драган П. Ђоровић, Данило Ђоровић и Драган Н. Ђоровић

Напоменуо је да је након Пардуса изнад Подгорице и Аранђеловца мјеста свештеномученичковог страдања ово трећа црква посвећена Јоаникију Липовцу.

Љепотом случајности два кума ове цркве носе исто име Драган Ђоровић.

Отац старијег, Перкан Ђоровић, је прије 35 година кумовао на освештању Цркве Преображења у комшијском селу Крајпоље. Драган који данас живи и ради у Њемачкој је наставио породичну традицију. Са сјетом прича о дјетињству које је провео на њивама у близини данашње цркве и колико год био пристојан живот на западу признаје да је срце увијек било и остало на родној груди.

Један од најцијењенијих херцеговачких грађевинских инжењера је други кум Драган Николе Ђоровић. Ову цркву је најприје пројектовао, а потом од првог до посљедњег дана координисао и надзирао грађевинске радове. По ријечима мјештана осим што је дао душу цркви, дао је и највећи допринос у организацији самог освештања.

Част да буде кум звона цркве припала је чувеном Саву Ђоровићу, најугледнијем Крушевичанину захваљујући коме је подигнута велика Саборна црква у Љубињу због чега је од патријарха Павла добио Орден Светог Саве.

Предсједник Црквеног одбора Крушевица Данило Ђоровић није крио срећу.

– Срце ми је велико као Љубиње, јер је нама, укопницима овога гробља и мјештанима села Крушевица, одавно недостајала једна оваква богомоља коју ћемо користити и за жалост, али се надамо више за радост, јер је ово одвајкада био богобојажљив народ.

Крст на освештању је носио Раде Ђоровић који је са супругом Љиљом кад год је затребало из Херцег Новог долазио у Крушевицу како би дао свој допринос. Љиља је свих пет година спремала колач и жито што јесте суштина славе.

Мјештани су оставили велики број дневница радећи на градњи богомоље, а посебно се истакао Миодраг Косјерина, као и Миодраг Мишо Ђоровић који је на сваку акцију долазио са члановима породице из Требиња.

Након освештања услиједила је трпеза љубави, а у пригодном програму учествовали су чланови дјечјег црквеног хора, КУД *Љубиње*, етно пјевачица Ања Ђурић, гуслар Рајко Милојевић, пјесник Мишо Ђурић. Програм је водио познати херцеговачки новинар Ратомир Рато Мијановић.

Освештање ове цркве остаће у посебном сјећању љубињском пароху Саши Којовићу који је након 10 година службовања у овоме мјесту унапријеђен у чин протојереја. **РСК**

ПРОМОВИСАНА КЊИГА ДАНЕТА РАДАКОВИЋА

МОНОГРАФИЈА СЕЛА ЈОШАН

У Сали ГО Нови Београд 4. јуна одржана је промоција *Моноīрафије села Јошан* аутора Данета Радаковића. На промоцији су говорили поред аутора и народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, рецензенти др Зоран Бајин и Радослав Вукас. Модератор је била новинарка Невенка Стојчевић.

Одломке из књиге је читала Ђурђа Маринковић, а наступала је и пјевачка група *Ђиро* Личка Калдрма – Дрвар на челу са Жељком Бурсаћем.

„Јошан – то је завичај мојих предака. Завичај нису куће, баште и ливаде, завичај су људи а тамо више нема тих људи".

ДУГ ПРЕМА НАШИМ СТРАДАЛНИЦИМА

Народни посланик Миодраг Линта је истакао да му је велика част што присуствује промоцији књиге Данета Радаковића који је уложио велики труд да напише *Моноīрафију села Јошан* у којој је, између осталога, аутор дао велики допринос очувању сјећања на српске жртве у Независној Држави Хрватској.

– Држава Србија треба на један системски начин да почне да се бави његовањем културе сјећања на геноцид који је почињен над српским народом у злогласној НДХ, односно да започне борбу за међународно признање геноцида над нашим народом. Покретање те борбе подразумијева два предуслова, да Скупштина Србије коначно донесе Резолуцију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ и да Скупштина Србије оснује Меморијални центар геноцида над Србима у НДХ.

Линта је рекао да је припремио Приједлог Резолуције и Приједлог Закона о оснивању Меморијалног центра и предао у скупштинску процедуру.

– Том Резолуцијом Србија јасно треба да пошаље поруку да тражи и инсистира суочавање хрватског народа са својом геноцидном прошлошћу, да се обиљеже сва мјеста страдања српског народа, да се тражи ексхумација посмртних остатака убијених Срба гдје год је то могуће, да се инсистира на повратку имовине, да се промијени скандалозна поставка у фабрици смрти Јасеновац – рекао је Линта и додао да би Влада Србије требала да дефинише Дан сјећања на српске жртве геноцида у НДХ, а његов приједлог предвиђа да то буде 10. април, датум на који је основана злогласна геноцидна творевина…

СЕПТЕМБАРСКИ ПОКОЉ

Рецензент Зоран Бајин каже да *Моноīрафија* представља резултат темељних истраживања историје, географије и етнологије села чија је судбина типична за судбине српског становништва на просторима Лике.

– Средишње мјесто у књизи заузима стравичан покољ који су усташе извршиле у Јошану 27. септембра 1942. године. Обухваћене су све најважније теме које су од значаја за монографију једног мјеста. Пише о засеоцима, архитектури, презименима и надимцима у Јошану, културном насљеђу у селу, школству као и народним обичајима попут брака и свадбе, музике, слава…

Историјски дио књиге који обухвата период до Другог свјетског рата написан је прегледно и у општим цртама и на основу доступне литературе. Фокус је углавном на општеисторијској судбини личких Срба, а посебно мјесто припада попису становништва из 1712. године као прворазредном извору за њено изучавање. Дио о Јошанцима у Првом свјетском рату је опширнији, прије свега Радаковић пише о добровољцима у српској војсци и међуратној колонизацији у Војводину.

– Детаљно је описан крвави септембарски покољ. Стравични призори приказани на основу исказа преживјелих и трагова злочина оживљавају сав његов ужас, али нам га на помало парадоксалан начин приближава него штури списак свих побијених Јошана. Можда је најдирљивија судбина звјерски убијене дјеце. Када прочитамо године њиховог рођења долазимо до сазнања да би они сада били старији људи, али још у снази. Неки од њих би можда данас сједили са нама, што нам говори да тај покољ није далека историја, од њега нас дијели једна или двије генерације.

Радаковићева књига је написана занимљивим и једноставним стилом. Упркос личној везаности аутора за завичај видљиво је и његово досљедно настојање да научним темама приступи објективно. Највећа вриједност *Моноīрафије* се налази у усменим свједочанствима које је аутор знатним дијелом захваљујући непотпуној заоставштини Симе Наранчића Браце, које је срећом доспјело у његове руке, забиљежио и тиме сачувао за будуће истраживаче.

Колега са студија, а овом приликом и рецензент Радослав Вукас рекао је да је у том периоду студирања упознао лично Јошан, његова брда и долине и наставио сарадњу са Радаковићем кроз цијели радни вијек.

– Знам да је Дане везан за Јошан, знам да воли Јошанце, њихове обичаје, културу, све оно што је карактеристично и везано за друштвено-социјални, историјски, вјерски развој села Јошан. *Моноīрафија села Јошан* није значајна само за Јошанце, већ има много шири друштвено-историјски значај који карактерише сва страдања Срба са подручја Удбине, Лике и Крбаве.

С обзиром да је поријеклом из Бенковца Вукас каже да је изузетно погођен трагичним дешавањима у цијелом 20. вијеку и позвао све да великим аплаузом поздраве аутора јер је Монографијом отргао од заборава све оно што свако од присутних носи у срцу.

Модератор новинарка Невенка Стојчевић каже да иако није из Лике, већ из Осијека и сама је потомак жртава усташког терора, али у Јасеновцу, а лично жртва најновијег усташког геноцида деведесетих.

– Дане Радаковић је написао ову *Моноīрафију* не само да нам укаже на геноцидни злочин усташке идеологије и његове пољедице, него и наставак тог злочина као посљедице заборава. Ревизија историје која је увелико на дјелу управо је на трагу брисања злочина из нашег сјећања и претварање крвника у жртву. Дане Радаковић овом књигом пружа отпор таквим покушајима и уз помоћ бројних докумената и свједочења својих сународника отима од заборава страшни злочин у селу Јошан.

Стојчевићева се пита која је то сила која Србе тера на заборав. Ова књига јој потврђује претпоставку да смо то ми сами. Зато Београд нема спомен-обиљежје на највеће српко стратиште Јасеновац. Зато до данас свијет не зна да је Јасеновац био једини логор у свијету у коме је на најмонструознији начин убијено више од 19.000 дјеце, а да се то не би сазнало Хрвати сада улазак Србије у Европску унију условљавају престанком ширења како они то кажу митоманије о Јасеновцу као и о Косову.

Аутор видно дирнут цијелом промоцијом каже да је Јошан у току рата само од усташа имао 344 цивилне жртве. Прва хапшења су у селу почела одмах по оснивању НДХ, ухапшено је 14 Јошанаца који су одведени у Јадовно, а два у Јасеновац 1941.

– На Крстовдан 1841. године усташе су у Јошану убиле 278 цивилних жртава, од тога 123 дјеце до 15 година. У три оштине Подлапача, Кореница и Удбина убијено је у току рата 1502 цивилних жртава од тога 1492 Срба, 10 Хрвата. Усташе су убиле 1152 Србина, усташе и Нијемци заједно 27, Италијани 190 људи, а четници 9.

Јошан је било велико село 1712. године када је био први попис у Крајини, који је урадио Мартин Брајковић, било је 589 становника. 1883. године Јошан је имао 1.933 становника. Школа у Јошану је почела да ради 1880. године, била су 42 ученика, сви су били Срби православне вјере. 1905. године је у Јошану био највећи број становника 2658 становника. Од тада почиње да се смањује број становника због ратова у 20. вијеку.

– Монографију сам писао због страдалих 1942. године. Осјећао сам дуг према вама, према Јошанцима и свим онима који се тако осјећају. Надам се да је овај данашњи скуп и у вама освјежио памћење и сјећање на живот који сте имали у Јошану, и сјећање на претке. Нажалост, наша сјећања све више блиједе… **ДРАГАНА БОКУН**

» Невенка Стојчевић, Миодраг Линта, Дане Радаковић, Радослав Вукас, Зоран Бајин са пјевачком групом Ђиро Личка Калдрма - Дрвар

БИЉЕШКА О ПИСЦУ

Дане Радаковић рођен је у селу Јошан од оца Душана и мајке Љубице 1953. године. У Јошану је завршио 7. разреда основне школе, затим је са родитељима и братом 1966. доселио у Београд. Наставио је школовање и у Београду завршио Рударско-технолошки факултет и потом се запослио у *Нафтагасу* чији је дио и Геофизички институт. У Институту је провео радни вијек и ту је прошао све фазе у свом стручном развоју од инжењера приправника до директора Института. У пензију је отишао 2018. године и тада почиње да проучава историју свога села, сва сазнања је објединио и објавио у књизи *Монографија села Јошан*.

ДУХОВИ - КРСНА СЛАВА ХРАМА СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У ОБРОВЦУ

Празник Духови слави се педесети дан по Васкрсу па је и прослава славе обровачког Храма Свете Тројице започела светом архијерејском литургијом коју је предводио епископ далматински Никодим. У молитви и свечаној атмосфери окупило се мноштво вјерника обровачког краја. Након литургије, епископ далматински се обратио вјерном народу честитајући им овај велики празник и славу харма који их и данас радосно дочекује и окупља под својим сводовима.

Првобитни храм, који се налазио негдје на мјесту данашњег храма, саграђен је 1682. године и неколико пута је дограђиван и проширивaн. Садашња црква потиче из 1906. године у вријеме када се православна заједница у Обровцу ширила па се, самим тим, јавила и потреба за већим мјестом сабирања православних вјерника. Обровачка парохија данас обухвата град Обровац и десет оближњих села, а број православних вјерника непрестано се смањује. Да је старосна структура преосталих Срба изузетно неповољна свједочи и чињеница о малом броју дјеце која похађају часове православне вјеронауке. Иако малобројни и десетковани у сваком смислу, православни Обровчани и даље се окупљају у свом Храму Свете Тројице, како би сачували вјеру својих предака, свој храм али и зрно неугасле православне вјере у овим крајевима страдалне Далмације. Ваљда тако и сами себи показују да их још увијек има, да једни другима посвједоче да српско име и православна вјера није потпуно ишчезла у овом крају.

НОВО ГОРАЖДЕ: 19. САБОР СТАРОГ ПЈЕВАЊА У СРБА

Традиционално, на Тројчиндан, у порти Цркве Светог Ђорђа у Новом Горажду је одржан деветнаести по реду Сабор старог пјевања у Срба. На овогодишњем Сабору је учествовала 61 пјевачка група, у мушкој и женској конкуренцији, из Републике Српске, Црне Горе и Србије, те велики број вокалних и инструменталних солиста. Све пјевачке групе разврстане су у двије категорије: пјесме из Републике Српске и пјесме из окружења Републике Српске.

У мушкој конкуренцији, у категорији пјесме из Републике Српске, прва награда је припала мушком пјевачком друштву *Огњиште* из Фоче, друго мјесто је освојила група *Плави невени*, такође из Фоче, док се трећим мјестом окитила група *Извор* из Чајнича.

Код жена, у истој категорији, прво мјесто је освојило Културно-умјетничко друштво *Војковићи* из Источног Сарајева, друге су биле чланице КУД-а *Младост* из Пала, а треће чланице КУД-а *Миленко Ђукић Чико* из Бијељине.

У категорији пјесме из окружења Републике Српске, мушка конкуренција, прво мјесто је освојила мушка пјевачка група *Завичајци* из Чачка, друго мјесто су заузели чланови пјевачке групе *Љубишња* из Пљеваља, а треће *Буковички јарани* из Ивањице.

У конкуренцији жена, награде су подијељене на сљедећи начин: Прво мјесто су подијелиле женске пјевачке групе *Беле раде* из Ивањице и *Бисери Моравице*, такође из Ивањице, друго мјесто *Драгачевски вез* из Лучана, а треће *Звуци Кадињаче* из Бајине Баште.

По завршеном такмичарском дијелу програма, услиједио је ревијални дио, са наступом познатог естрадног умјетника Миљана Миљанића, а потом и велико народно весеље.

НЕВРИЈЕМЕ НИЈЕ СПРИЈЕЧИЛО ОДРЖАВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ

22. Завичајни збор у Буковцу

На Селишту у Буковцу код Новог Сада, 25. јуна одржан је 22. Завичајни збор у организацији Завичајног удружења *Мањача* из Буковца и Савеза крајишких удружења из Новог Сада. Манифестацији су присуствовали Александар Вулин, министар унутрашњих послова Републике Србије, Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада и Млађен Цицовић, шеф Представништва Републике Српске у Србији.

Министар Вулин је и претходних година радо долазио на овај скуп.

– Окупили смо се да би говорили својим језиком, пјевали своје пјесме, радовали се што смо заједно и што постојимо. И сви они који мисле да Срба нема и да српског свијета нема или да не треба да га буде, треба само да дођу и да нас погледају, да виде ову нашу прелијепу дјецу и да схвате да су грдно погријешили, јер Срба има и српског свијета има. Нови Сад припада свима, ово је град свих Срба и ово је град свих грађана без обзира како се презивали и одакле долазили – поручио је Вулин.

» РЕДОВНИ ГОСТИ: Милош Вучевић и Александар Вулин

Градоначелник Новог Сада Милош Вучевић није крио одушевљење што се упркос невремену окупио велики број људи.

– У Новом Саду се организују различити догађаји у свим дијеловима града и свако може себе у њима да пронађе. Различитост треба да његујемо, а посебно српску културу и обичаје без обзира на то из којих смо крајева. Ми смо једна етничка групација, причамо истим језиком и нико не може да нас раздвоји. Посебно се радујем што је велики број гостију из већински српских мјеста из Федерације БиХ и Републике Српске – поручио је Вучевић.

Завичајни збор организује се у циљу очувања традиције и обичаја српског народа. Представништво Републике Српске у Србији у задњих осам година подржава овај догађај као своју редовну програмску активност.

Цицовић је истакао да Срби само сабрани, јединствени и свјесни свог националног идентитета могу одолити изазовима данашњег тешког времена у коме живе.

– Само са јасно сачуваним идентитетом обезбједићемо будућност за српска покољења. Србија и Српска су у претходних десет година показали да на најбољи начин разумију шта треба чинити у овом тешком времену препуном свакојаких тешких и непредвидљивих изазова – рекао је Цицовић.

Ове године учествовало је 16 такмичара који су на исто толико парцела, укупне површине 125 квадратних метара, показали вјештине. Оцјењивана је уједначеност кошења, подкашање, народна ношња, љепота и брзина откоса. У главном такмичењу у кошењу траве побиједио је Мирко Кецман из Смољане код Босанског Петровца.

Није се само надметало, већ се и богато јело пошто је након такмичарског дијела организован и традиционални ручак на откосама када су домаћице изнијеле традиционалне специјалитете...

У богатом културно-забавном програму наступити су мелод и појац Хаџи Никола Мијовић, етно пјевачица Светлана Спајић, етно група *Храм*, народни гуслар Витомир Вулин, културно-умјетничка друштва *Милица Стојадиновић Српкиња* из Буковца и *Петар Први Карађорђевић* из Мркоњић Града, сестре Црномарковић, *Крајишници Фрушке горе* и пјевачка група КУД *Младен Стојановић* из Бачког Јарка. Као специјални гост у програму учествовала је и група *Синови Мањаче*.

» Мирко Кецман најбољи међу косцима

ОДРЖАНА 32. КОСИДБА НА БАЛКАНИ

МИЛОРАД СЛАДОЈЕВИЋ 11. ПУТ ПОБЈЕДНИК

Милорад Сладојевић из Мркоњић Града побиједио је 11. пут на традиционалној манифестацији *Дани косидбе на Балкани – Меморијал Лазар Лакета*, на којој се такмичио 21 косац из Србије, Републике Српске и Федерације БиХ.

На 32. косидби, одржаној у Туристичком центру Балкана код Мркоњић Града, друго мјесто освојио је Марио Прљевић из Томиславграда, а треће Мирко Кецман из Петровца.

Косци су се, осим у такмичењу ручном косом „варцарком", надметали у скоку у даљ, обарању руке, обарању са брвна и у бацању камена са рамена.

Титула *Делија Балкане* припала је Марију Прљевићу.

У екипном такмичењу у кошењу прва је била екипа из Рајца из Србије, друга из Мркоњић Града, а трећа из Петровца.

У категорији ветерана прво мјесто освојио је Предраг Милетић, друго начелник општине Мркоњић Град Драган Вођевић, а треће Горан Милановић.

Побједници су добили новчане награде, косачки алат, пехаре и дипломе.

Најбољи косац Сладојевић рекао је новинарима да на Балкани коси дуже од 30 година, те да је 58 пута освајао прво мјесто на такмичењима у ручном кошењу траве.

Он је објаснио да је за овакав резултат потребна добра припрема и коса, те да је прије данашњег такмичења покосио око 50 дунума траве.

Начелник општине Мркоњић Град Драган Вођевић, који је свечано отворио ову манифестацију, рекао је да је ово мјесто позната по коси „варцарки" која служи за ручно кошење траве, па се труде да ову манифестацију одрже и да је пренесу на будућа покољења.

Прије почетка такмичења косаца, служен је парастос и положено цвијеће на спомен-обиљежје Лазару Лакети, некадашњем шампиону Европе у ручном кошењу траве и оснивачу ове манифестације.

На косидби на Балкани присуствовао је и предсједавајући Савјета министара Зоран Тегелтија.

У културном дијелу програма наступали су чланови фолклорног ансамбла Културног центра *Радоје Домановић* из Раче Крагујевачке и чланови локалног Културно-умјетничког друштва *Петар Први Карађорђевић* Мркоњић.

Поводом овогодишње косидбе на Балкани је у Културном центру *Петар Кочић* отворена је изложба фотографија *Косибаше и делије*, након чега је на Тргу српске војске одржана и 15. Косачка смотра фолклора.

Косидбу је организовала Агенција за привредни развој општине Мркоњић Град, а покровитељ је општина.

НЕЗАВИСНЕ НОВИНЕ

МИЋО МРЂА ОКУПИО НАЈБОЉЕ КОСЦЕ

» **ПРВИ ОТКОС:** Част да отвори манифестацију припала је Ђорђу Радиновићу, предсједнику општине Стара Пазова

» Предсједник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић и народни посланик Миодраг Линта са косцима

ОДРЖАНА 9. СУРДУЧКА КОСИЈАДА

У данашње вријеме ријетко који домаћин коси ручном косом, али постоје још ентузијасти који се труде да ова традиција не падне у заборав, тако што организују косидбу. Тако се косидбе одржавају на Рајцу, која је и најпознатија, у Футогу, Бачком Добром Пољу, Буковцу, на Бусијама, а сви ти организатори се окупе код домаћина Миће Мрђе на косидби у Сурдуку.

Тако је било и на овој 9. Сурдучкој косијади која је одржана 5. јуна у организацији Удружења косаца Сурдука *Крајина*. Окупљање је било у кругу фирме *Супер компани* власника Петра Раковића након чега се ишло на парцеле. Косци на тракторској приколици, док су гости имали част да се возе фијакером Коњичког клуба *Конверзано*.

Најбољи је већ добро познат Недељко Керлец. Друго мјесто у категорији сениори освојио је Небојша Спасојевић, а треће Зоран Ракита.

Косиле су и двије даме Цвјета Кнежевић и Стојка Бејатовић.

Косидбу је отворио првим откосом предсједник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић под чијим покровитељством се ова манифестација и одржава. Одмах затим су прве откосе начинили и народни посланик Миодраг Линта и глумац Александар Дунић.

Присутнима се обратила и једна од двије даме које су косиле Цвијета Кнежевић из Бачког Доброг Поља и позвала све да дођу на откос који она организује у Бачком Добром Пољу.

Судије су били Мирослав Ђурђић, Драган Јовичић и Милан Пајић (члан Удружења).

Миодраг Линта је навео да му је велико задовољство да је присуствовао 9. Косијади и изразио велику захвалност организаторима.

– Вјерујем да ћемо се још дуго година окупљати на оваквим и сличним манифестацијама. Посебно желим да истакнем значај јачања културног и духовног јединства српског народа. Наша држава и наше државне институције на томе раде и треба да раде још јаче. Да чувамо свој језик и ћирилицу, да се окупљамо око своје Српске православне цркве, да славимо крсну славу и његујемо сјећање на наше страдале и да се боримо за истину да српски народ никада није водио агресорске ратове. Србија и српски народ су одувијек водили ослободилачке ратове. Морамо да чувамо нашу традицију и културу као што ви данас чините.

Линта наглашава да само ако се међусобно поштујемо и уважавамо можемо да јачамо духовно и културно јединство.

Ранка Срдић Милић, једна од организатора косидбе у Буковцу, је честитала домаћинима што је дјелић Грмеча пренио у Срем и Сурдук.

– Ова косидба има значај јер Мрђа окупи организаторе свих осталих већих косидби у Србији. Хвала на још једној појединости коју примјећујемо, на меморијалу Милош Цвјетичанин. То даје смисао свему и нашем залагању, да једни друге уздижемо, и када нас нема на овоме свијету, да остану трагови иза нас – рекла је Ранка и изговорила стихове своје пјесме *Крајишници досељеници*.

Предсједник Удружења косаца Сурдука *Крајина* Миће Мрђа каже да је прве четири косидбе организовало неколико њих на његовом плацу. Када су отишли први пут на Косидбу на Рајац и рекли како они организују своју косидбу организатори са Рајца су рекли да ће их подржати.

– Тада смо основали Удружење и уз помоћ организатора Косидбе на Рајцу организовали смо јавну косидбу. Тада нас је подржала и општина Стара Пазова и због тога смо захвални предсједнику општине Ђорђу Радиновићу.

Удружење има око 50 чланова, у организацији косидбе учествују поред Миће Мрђе, Милан Бајић, Горан Марјановић, Синиша Станчић, Синиша Бабић и Горан Романић.

Мрђа је освајао бројне награде, а како каже најдраже му је треће мјесто на Рајцу, иако је у Бачком Добром Пољу два пута освојио прво мјесто и једном треће. У Сурдуку је освојио два пута прво, два пута друго и једном треће мјесто. Иду на такмичења у Словенију, Републику Српску, Црну Гору, у Србију на све косидбе, а ишли су чак и у Аустрију на Европско такмичење двије године.

Мрђа наглашава да им је смисао очување ове лијепе традиције, окупљање људи, пријатеља и земљака, а нада се да ће им се све више младих придружити.

– За сада су се показали Вук Вучковић из Чачка, и седамнаестогодишњак Милош Шкорић, надам се да ће још младих да види љепоту ове традиције и почне да коси.

Током манифестације додијељене су и плакете покровитељу ове манифестације предсједнику општине Ђорђу Радиновићу, затим Драги Иванићу, за подршку у организацији Миодрагу Линти, *Ћири* Личка Калдрма – Дрвар и Жељку Бурсаћу, КУД-у *Бранко Марковић* из Сурдука који су учествовали у културно-умјетничком програму, спонзору Петру Раковићу власнику *Супер компани*, за подршку у организацији предсједнику МЗ Сурдук Радовану Симићу, заслужном за трпезу и ручак Горану Романићу, главном судији Мирославу Ђурђићу, из ТО Љига Гордани Благојевић, директору ТО Љиг Владимиру Ивановићу, водитељу и судији Драгану Јовичићу, КК *Конверзано*, пјевачкој групи Саво и Љубиша који су били задужени за добру забаву као и клавијатуристи Душку Ћуку.

ДРАГАНА БОКУН

СЈЕЋАЊЕ НА МИЛОША ЦВЈЕТИЧАНИНА

Ове године су по четврти пут додијељене и меморијалне награде у част косца који је преминуо, пуковника Милоша Цвјетичанина. Милош Цвјетичанин је био родом из Лике, учествовао је на многим косидбама и био један од судија. – Меморијал је посвећен Цвјетичанину који је прије свега био добар човјек. Учествовао је у одбрани Републике Српске Крајине. Предводио је своју бригаду 28. јуна 1995. године на војној паради Видовдан '95. у Слуњу. У чин пуковника вандредно је унапријеђен 1995. у Српској војсци Крајине, а исти чин му је додијељен и у Војсци Југославије 1997. године. Учествовао је у одбрани СР Југославије од НАТО агресије 1999. године. Послије тешке болести преминуо је 12. маја 2019. године - објаснио је домаћин Милан Мрђа. Прво мјесто припало је Горану Марјановићу, друго Драги Боговцу и треће Драги Иванићу.

» Домаћин Миће Мрђа (крајње десно) са најбољим косцима

15. Сански сабор у Старој Пазови

У Старој Пазови на расаднику *Брест* 18. јуна одржан је 15. Сански сабор у организацији Удружења грађана *Сана* Стара Пазова, а под покровитељством општине Стара Пазова. Циљ ове манифестације је очување традиције и обичаја људи који су се родили у подручју кроз који протиче ријека Сана или су поријеклом из тих крајева.

Први Сански сабор је одржан 2004. године и како је рекао предсједник скупштине УГ *Сана* Бранко Марјановић био је врло емотиван јер је прошло 8, 9 година од напуштања завичаја.

– Било је и невјерице да ли ће та манифестација опстати. Данас би се требали мало више људи ангажовати и укључити у овакве манифестације како би се што више нас окупило.

Наравно није изостала ни котловина, али ни бик на ражњу, јер како каже предсједник Удружења *Сана* Ранко Војводић евоцирају се успомене на некадашњи живот у завичају.

– Ово чиме се ми бавимо има сврхе када окупимо младе људе који воле свој завичај и завичај својих предака. Нажалост, ништа нисмо урадили ако ово што организујемо неко од млађих не продужи.

» Бранко Марјановић и Ранко Војводић

Сабор је почео спортским надметањем. Поред малог фудбала, такмичари су се надметали у традиционалним дисциплинама као што су повлачење конопца, бацање камена са рамена и скок у даљ.

У спортским надметањима учешће је узело преко 90 учесника. Од осам екипа које су се надметале у фудбалу пехар је отишао у руке домаћина УГ *Сана*, друго мјесто је освојила екипа Комунално предузеће *Чистоћа* Стара Пазова, док је треће мјесто освојила Полицијска управа Стара Пазова.

Конопац је потезало шест екипа најјачи и најспретнији били су полицајци, тако да је пазовачка Полицијска управа освојила прво мјесто. Одмах иза њих су и Сањани, а *Чистоћа* је овог пута била трећа.

» Побједници у спортском надметању са организаторима

У бацању камена са рамена учествовало је десет такмичара, а бољи од осталих били су: Горан Миљевић, Ненад Седларевић и Мићо Симеуновић.

Исти број учесника се надметао у трчању у џаку, а прва три мјеста освојили су Михајло Дамјановић, Петар Врбајац и Василије Црномарковић. Скок удаљ из мјеста је привукао 12 учесника међу којим су најбољи били Душан Милановић, Милош Перишић и Лука Булат.

У културно-умјетничком програму наступали су: Удружење грађана Сана, женска пјевачка група КУД *Соко* Инђија, крајишка мушка пјевачка група *Грмеч* из Житишта, КУД *Свети Сава* из Н. Пазове, мушка пјевачка група *Перућићани* из Војке.

ДРАГАНА БОКУН

ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА О ПРОЦЕСИМА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ ПОЧИЊЕНЕ У ХРВАТСКОЈ

ФОТО: Љ. РАДИНОВИЋ - КАПЛАРОВИЋ

У укупној структури осуђених пред судовима у Хрватској свега је 3,1 одсто процесуираних припадника хрватских снага, док су сви остали Срби и припадници ЈНА, изјавио је у Београду предсједник Документационо-информационог центра *Веритас* Саво Штрбац.

Штрбац је, на промоцији књиге *Процесуирање ратних злочина почињених током рата у Хрватској 1991–1995. године – преглед и анализа*, рекао да су његови сарадници и он обрадили 3.706 имена процесуираних, од којих је већи број гоњен пред хрватским судовима.

Он је додао да је обухваћено и 117 људи процесуираних пред српским судовима, од којих су 54 Хрвати, а остало Срби.

Према његовим ријечима, књигом су обухваћени и осуђени у процесима у Црној Гори, један Бошњак осуђен у Сарајеву, те 22 лица процесуирана пред Хашким трибуналом.

– Међу њима је седам Хрвата, од којих нико није осуђен и 15 Срба који су сви осуђени или су умрли чекајући пресуде – навео је Штрбац.

Штрбац сматра да је књига значајна и због тога што људи који су ратовали у Републици Српској Крајини могу да виде да ли су процесуирани у Хрватској.

У то је, како је истакао, могао да се увјери и Јован Цвијетић из Вировитице, који је ових дана ухапшен у Грчкој према потјерници Хрватске, само да је позвао *Веритас* и питао да ли је на списку процесуираних.

На промоцији у Дому Војске о књизи су, осим аутора, говорили историчари Милан Гулић и Жељко Вујадиновић, те адвокат Душан Братић.

Гулић сматра да је књига Штрпца и *Веритаса* важна јер представља „убојито свједочанство о тешком времену".

– Историја неће моћи да заобиђе ову књигу, која ће трајати и бити кориштена. Ова књига је круна рада Штрпца и његових сарадника, који су се прихватили одговорног посла и на једном мјесту сакупили изузетно значајне податке – рекао је Гулић.

Вујадиновић је истакао да иза књиге стоји огроман напор њених аутора, јер нико не може ни да замисли колико је времена потребно да се дође до аутентичних докумената и да се толики подаци прикупе, обраде и систематизују.

Братић је оцијенио да књига *Веритаса* и Штрпца има национални значај и да ауторима треба одати посебно признање зато што су радили посао којим је држава требала да се бави.

СРНА

МОСТАР: ОБИЉЕЖЕНО 30 ГОДИНА ОД ЈУНСКОГ ПОГРОМА

Чланови породица и потомци, представници институција и удружења, у Мостару су обиљежили 30 година од јунског погрома српског становништва. Више од 30.000 протјерано је из Мостара, а они који су остали, заробљени су или убијени. Тог дана запаљен је, а нешто касније и миниран Саборни храм Свете Тројице. Породице трагају за још 83 Срба.

Овим поводом служен је парастос и одржана Академија сјећања на којој су се окупљени присјетили убијања и паљења српске имовине и светиња, а указано је и да је стање и положај српске заједнице и данас тежак.

Епископ херцеговачки Димитрије у обраћању је истакао да су безумљу деведесетих светиња невини људи почели да страдају на најсвирепије и звјерске начине и да се ниједан од народа који живи на овим просторима није могао надати никаквом дугорочном добру, о чему се свједочило у послијератним временима.

Бошко Томић, изасланик српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика, истакао је да су Срби спремни да заједно иду у живот и да уважавају све.

Замјеник предсједника Градског вијећа Мостара Велибор Миливојевић рекао је да се присјећају најболнијих и најтрагичнијих тренутака везаних за Мостар и грађане српске националности, када су прије 30 година у овим данима људи протјерани, преостали су углавном завршили у логорима, а српска имовина је попаљена.

РТРС

У ПРИЈЕДОРУ ОДРЖАН САСТАНАК ПОВРАТНИКА УНСКО-САНСКОГ И ЛИВАЊСКОГ КАНТОНА

Нема опстанка без помоћи Србије и Републике Српске

У Приједору је 21. маја одржан састанак повратника Унско-санског и Ливањског кантона који су уприличили предсједник Удружења Срба из општина Босанске Крајине у Федерацији БиХ Београд Драган Дивјак, предсједник Скупштине општине Босански Петровац Немања Давидовић, и замјеник градоначелника Приједора Жарко Ковачевић.

Повратници у УСК имају своје представнике само у Босанском Петровцу.

– Ово је први пут од рата да је нула Срба у Скупштини УСК и тих нула Срба бира министре, делегате у Клубу Срба у Федерацији БиХ – истакао је Немања Давидовић за РТРС, предсједник Скупштине општине Босански Петровац.

Један од повратника професор Владимир Лукић наглашава да повратници морају добити помоћ и од Србије и од Републике Српске.

Замјеник градоначелника Приједора Жарко Ковачевић поручио је да сваки Србин у Федерацији БиХ живи на бранику отаџбине.

– Питање опстанка Срба у Федерацији је питање опстанка нас овдје – рекао је Ковачевић.

На крају састанка закључено је да се требају учинити конкретне мјере међу којима је спријечавање одузимања српске имовине, стварање повољнијег амбијента за привреднике и покретање и развој дрвне индустрије и туризма, као и боље искоришћавање природних потенцијала понајвише пољопривреде и шумарства.

Закључено је да се мора убрзати процес двојног држављанства БиХ и Србије. Упућен је апел Републици Српској и Србији да раде на томе да се у овим кантонима отворе производни погони и на тај начин омогући Србима да добију запослење. Изражена је нада да ће на предстојећим изборима Срби изаћи са јединственом листом, као и да ће надлежна министарства просвјете напокон омогућити српској дјеци учење српског језика.

ДРАГАНА БОКУН

» Немања Давидовић, Драган Дивјак и Жарко Ковачевић

Кличковић спреман да свједочи о догађајима на Петровачкој цести

На Савском тргу у Београду Извршни одбор Удружења Срба из општина Босанске Крајине у Федерацији БиХ Београд на којој су били присутни поред предсједника Драгана Дивјака, и бивши предсједник Владе РС Гојко Кличковић, из Канцеларије за помоћ Србима из БиХ у заштити имовине Урош Катић и предсједник Удружења Купрешана Михајло Цвијетић.

Највише се говорило о упису и заштити српске имовине у БиХ. Присутни говорници су наводили многе примјере потешкоћа на које наилазе наши људи при упису имовине и како би им дошла добро правна помоћ на лицу мјеста.

Говорило се и о оптужници коју је посебно одјељење за ратне злочине подигло против четири висока хрватска официра за злочине на Петровачкој цести. О догађајима на Петровачкој цести је више говорио Гојко Кличковић који је у то вријеме био командант Кризног штаба општине Крупа на Уни.

Кличковић сматра да поред тога што треба истражити ко је издао наређење за бомбардовање цивила на Петровачкој цести, да се мора расвијетлити и шта се дешавало у колонама.

– Неколико сам пута добијао дојаву са терена када се хљеб износи у врећама, најјачи покупе и продају хлеб за 10 марака, а млијеко за 50 марака. Ко је одиграо ту прљаву игру, јел цивилна власт? Ја сам издао наредбу да се онима којима је потребно обезбиједи гориво до Бањалуке, тамо гдје има дјеце да им се дају пелене, подијеле конзерве... Међутим, било је злоупотребе тих наредби. Кличковић каже да је спреман да свједочи пред Тужилаштвом, као и да о свему наведеном постоји документација у Секретаријату у Бањалуци.

.

ДРАГАНА БОКУН

У БЕОГРАДУ ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ГРУПЕ АУТОРА КОЈА ДОКУМЕНТУЈЕ ЕТНИЧКО ЧИШЋЕЊЕ СРБА У ТУЗЛИ

КАКО ЈЕ СРПСКИ НАРОД ПРОТЈЕРАН ИЗ ТУЗЛЕ

У Београду је промовисана књига *Систематски злочини за етничко чишћење тузланских Срба* десеторице аутора, која разоткрива како је перфидна медијска злоупотреба два тешка злочина – масакрирање припадника ЈНА 15. маја 1992. године у *Тузланској колони* и терористички напад на *Тузланској капији* 25. маја 1995. године допринијела да тај град остане без Срба, а ти масовни злочини остану без казне.

Један од аутора Зоран Вучинић изјавио је на промоцији у Удружењу новинара Србије /УНС/ да је напад на *Тузланску колону* и војнике ЈНА у ствари био „акт агресије БиХ на СР Југославију /СРЈ/".

Публициста Душан Миловановић истакао је да је пропаганда довела до тога да се и данас не узимају у обзир чињенице о ратним дешавањима у Тузли.

Демограф Стево Пашалић је навео податке о етничком чишћењу, о логорима.

– Логорима смо називали сва мјеста гдје су затварани цивили. Тузла је имала 16 логора као град – рекао је Пашалић.

Млађен Цицовић, шеф Представништва Републике Српске у Србији, које је финансијски и организационо подржало ову промоцију, рекао је да је овај догађај изузетно важан јер ће допринијети да истина и правда дође на мјесто које јој припада и представља значајан допринос култури сјећања.

Он је нагласио да посебан значај књиге чини то што, показујући све српско страдање, свих десет аутора пошту-ју и жртве на другој страни, не желећи да их умање.

– Поштујући прошлост, знаћемо на најбољи начин дефинисати нашу будућност. Српски народ треба да буде поносан на своју прошлост јер је увијек био на страни истине и правде, а борио се против свих пошасти које су наносиле зло људском роду – рекао је Цицовић.

Он је истакао да ће Срби, његовањем културе сјећања најбоље утицати на будућност и допринијети да се овакви злочини више не понављају.

Издавачи књиге *Систематски злочини за етничко чишћење тузланских Срба* су Завичајно удружење Тузлака из Бијељине и *Народна просвета* из Београда.

На промоцији књиге *Систематски злочини за етничко чишћење тузланских Срба* (Масакрирање колоне припадника ЈНА; Живот под терором и омразом; Крвави Дан младости на Тузланској капији)

Аутори књиге су Милан Бекан, Лука Николић, Витомир Павловић, Остоја Минић, Душан Миловановић, Зоран Вучинић, Перо Спасојевић, Јово Бајић, пуковник Бранислав Глушица и Стево Пашалић

Линта: Основати Канцеларију за помоћ оптуженим и осуђеним Србима за ратне злочине

Хрватска хапшењем бившег судије Војног суда у Београду и потпуковника ЈНА Војислава Медића наставља организовану кампању прогона крајишких Срба, истиче предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Војислав Медић је годинама одлазио у свој родни крај у Лици гдје је обновио и породично имање. Досад није имао никаквих проблема са хрватском полицијом и правосуђем.

У питању је већ пето хапшење лица српске националности у овој години. Бошко Каралић је ухапшен у свом селу Негославци код Вуковара; Драго Митровић је ухапшен на загребачком аеродрому по повратку из Велике Британије у барањско село Каранац; Милорад Тривуновић, који је родом из села поред Белог Манастира, ухапшен је приликом уласка из Србије у Хрватску као возач камиона иако је прије хапшења доста пута путовао у Хрватску и друге европске земље; Светозар Окановић је ухапшен почетком маја у Норвешкој на основу налога за хапшење.

Линта наглашава да честа хапшења, као и масовна привођења Срба, имају за циљ изазивање страха и несигурности код оних који су остали да се иселе из Хрватске, као и одвраћање прогнаних Срба од повратка на њихова огњишта, обиласка њихових имања или захтијева да им се врати њихова имовина. Досадашња пракса Хрватске потврђује да прогон крајишких бораца као наводних злочинаца може трајати док год су они живи. Управо хапшење Срба који су послије рата остали да живе у Хрватској или који су доста пута већ одлазили у свој родни крај или путовали кроз Хрватску ради посла потврђује да је хрватско правосуђе етнички мотивисано и у функцији хрватске ратне политике. Један од доказа јесте и чињеница да је на основу међународних потјерница које је расписао Биро Интерпола у Загребу широм свијета до сада је ухапшено више од 180 Срба. Један од циљева монтираних судских поступака против Срба и доношења што већег броја лажних пресуда јесте да се потврди врхунска лаж да су Србија и Срби извршили агресију, а да се Хрватска бранила у Домовинском рату. Линта позива надлежне институције да чврсто стану уз српске ветеране који су се часно и поштено борили за свој народ и очување своје земље. Србија не смије више ћутати нити дозволити да се хапсе и приводе припадници ЈНА и крајишки борци који су учествовали у Одбрамбено-отаџбинском рату.

Потребно је да се што прије оснује Канцеларија за помоћ осумњиченим, оптуженим и осуђеним Србима за ратне злочине чији би задатак био да пружа правну и стручну помоћ српским ветеранима које прогони хрватско, бошњачко и албанско правосуђе на основу лажних доказа и лажних изјава свједока сарадника.

Министарство правде да захтјева да Хрватска пусти на слободу ухапшеног Јована Цветића

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта најоштрије осуђује хапшење бившег припадника оружаних снага СФРЈ Јована Цветића (1963) на основу потјернице коју је Хрватска расписала због наводних ратних злочина почињених 1991. године. Јован Цветић је ухапшен од стране грчке полиције након што је прешао границу из Сјеверне Македоније на путу ка љетовалишту у сјеверној Грчкој гдје је кренуо са супругом и кћерком. Хрватска је оптужила Јована Цветића и још низ српских бораца да су починили наводни ратни злочин против цивилног становништва између августа и децембра 1991. године у мјестима Вођин и Хум на подручју Западне Славоније. Важно је нагласити да је Јован Цветић са супругом и кћерком путовао на одмор у Грчку 2018. и 2019. године, као и ранијих година, без икаквих проблема јер је био убијеђен у своју невиност. Јован Цветић је родом из села Доњи Мељани код Слатине а након протјеривања живи у Инђији.

Линта позива Министраство правде да упути протест хрватском Министарству правосуђа због хапшења Јована Цветића и тражи његово пуштање на слободу.

Србија треба да захтјева од Хрватске да престане са понижавањем и прогоном бивших припадника оружаних снага СФРЈ и Војске и Полиције Републике Српске Крајине који су се часно и храбро борили за свој народ и државу. Апсолутно је неприхватљиво да се српски борци хапсе на основу лажних доказа и лажних исказа свједока сарадника да су наводно починили ратни злочин и да се против њих организују монтирани судски поступци. Циљ Хрватске јесте да путем хапшења и монтираних судских поступака одвраћа крајишке Србе од борбе за своја отета имовинска и друга права и да доношењем лажних пресуда оправда безочну лаж и измишљотину да су ЈНА и крајишки Срби били агресори и злочиначка страна, а Хрвати жртве и ослободиоци.

Линта тражи да Тужилаштво за ратне злочине Србије покрене кривични поступак за масовни и плански злочин који су припадници хрватских паравојних и полицијских снага починили 13. децембра 1991. године у мјесту Вођин када су убили 27 српских цивила, а наредних дана још 13 српских цивила.

Према подацима Српског народног вијећа на подручја Вођина и околних села (Секулинци, Горњи Мељани, Ђуричић, Бокане, Хум, Красковић, Ријенци, Ђералије и Мацуте), у периоду од 1991. до 1992. године, убијено је 67 цивила српске националности. Ријеч је углавном о старим и болесним лицима који су остали у својим кућама након уласка хрватских паравојних снага у то подручје.

Према изјавама преживјелих у Вођину су били формирани и логори за Србе. Многа лица се и данас воде као нестала, а у Хрватској нема политичке воље да се ексхумирају посмртни остаци убијених Срба. За ове стравичне масакре над српским цивилима нико није процесуиран од стране хрватског правосуђа.

Три деценије од страдања Срба из долине Неретве

Навршава се 30 година од прогона и великог страдања Срба из Мостара и долине ријеке Неретве, подсјећа предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Хрватска војска, ХВО и ХОС на челу са генералом Јанком Бобетком покренули су велику војну акцију која је трајала од 7. јуна до 26. јуна 1992. године с циљем етничког чишћења српског народа са тог подручја.

Пред најездом хрватских и муслиманских војних и паравојних формација током јуна протјерано је више од 30.000 Срба из долине Неретве (Мостар, Коњиц, Чапљина) а више од 400 Срба је убијено или се води као нестало. Петнаестог јуна 1992. године запаљена је, а нешто касније и минирана, Саборна црква Свете Тројице у Мостару а након тога и сви православни храмови у долини Неретве. Имовина протјераних Срба је систематски опљачкана или уништена.

Током крвавог јуна 1992. године горјело је све што је српско. На подручју Мостара у току рата постојало је 10 логора и 28 објеката у којима су Срби затварани, звјерски мучени и убијани. За убиства, прогоне и мучења заробљених Срба у долини Неретве нико није одговарао. Четири припадника ХОС осуђена су на 24 године затвора за злочине почињене 1992. у логору Дретељ код Чапљине и Војној амбуланти у Мостару.

Линта истиче да према посљедњем попису становништва у Мостару данас живи свега око 4.000 Срба, а прије рата је живјело више од 30.000 Срба. Највећи дио српске имовине и даље није обновљен.

Многи Срби су продали своје станове и куће, али неки још желе да обнове и сачувају своја огњишта. Нема воље код надлежних институција да се открију 83 нестала лица српске националности и да се процесуирају ратни злочини над српским цивилима и ратним заробљеницима.

Положај преосталих Срба у Херцеговачко-неретванском кантону и Мостару је веома тежак. Над њима се врши дискриминација у готово свим областима друштвеног живота. Једна од бројних примјера јесте чињеница да Срби не могу да се запосле у институцијама и јавним предузећима.

ВИДОВДАН ЈЕ ТЕМЕЉ КОЛЕКТИВНОГ ИДЕНТИТЕТА СРПСКОГ НАРОДА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта честита грађанима Србије и свим Србима у региону и дијаспори празник Видовдан који је један од најважнијих темеља колективног идентитета српског народа. Видовдан је празник посвећен Светом кнезу Лазару и свим великомученицима изгинулим у Боју на Косову али и симбол слободе, патриотизма, храбрости, херојства, јединства и отпора туђину, симбол страдања и патње али и вјере и наде у боље дане. То је дан када се са великим поштовањем, дивљењем и захвалношћу сјећамо српских јунака који су пострадали током Косовске битке, али и свих српских јунака који су пострадали од Косовског боја до данашњих дана у борби за слободу, вјеру и идеале. Важно је да се подсјећамо значаја Видовдана за идентитет српског народа и да га обиљежавамо у част страдалим српским ратницима.

Линта честита Видовдан, крсну славу Војске Републике Српске, свим ветеранима, њиховим породицама и свим припадницима Трећег пјешадијског пука Оружаних снага БиХ, који баштини традицију славне ВРС. На овај дан се са поносом и достојанством сјећамо огромног доприноса Војске Републике Српске у одбрани Републике Српске. Због тога је важно да показујемо поштовање према српским борцима без којих не би постојала Република Српска нити би барем дио српског народа западно од Дрине и Дунава опстао на свим вјековним огњиштима и живио у слободи. Наша је морална и национална обавеза да никад не заборавимо припаднике славне Војске Републике Српске који су дали своје животе за слободу и будућност свог народа.

СКАНДАЛОЗНО СКИДАЊЕ ЗАСТАВЕ СРБИЈЕ У ПОЖЕГИ УЗ ОДОБРАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ХРВАТА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта најоштрије осуђује скандалозно скидање заставе Србије са јарбола у хрватском граду Пожега која се налазила међу заставама других земаља поводом одржавања Међународног фестивала једноминутног филма. Линта тражи да надлежни органи Хрватске предузму све законске мјере с циљем да се, у што краћем року, идентификује и казни починилац овог антицивилизацијског чина. Ријеч је о још једном притиску и провокацији на рачун малобројних Срба који живе у Пожешко-славонској жупанији и шире у Хрватској. Такви и слични чинови инспирисани су антисрпском реторике хрватских политичара, ветерана, интелектуалаца и медија.

Линта наводи да је посебно увредљиво оправдање наведеног вандалског чина од стране локалног портала пожешки.хр који је објавио видео скидања заставе Србије уз коментар да је то учинио младић који је у грађанском рату изгубио блиског члана породице. Да ли то значи да многи Срби, чији су један или више чланова породице страдали у рату, треба да скидају заставе Хрватске када, приликом разних догађаја, буду истакнуте у Србији? Наравно да не значи. Породице страдалих српских бораца и цивила трпељиво и достојанствено носе свој тешки терет и несрећу. Такође, поставља се питање да ли су то европске вриједности које промовише Хрватска као чланица Европске уније!!!

Линта истиче да се наведеном порталу пожешки.хр, такође, наводи да је код локалних Хрвата застава Србије изазвала снажан револт будући да је Пожега и Пожештина изгубила бројне синове и очеве у агресији 1991. године. То јасно показује да се хрватско друштво није суочило са својом ратном и злочиначком прошлошћу и да се константно шири мржња према Србији и српском народу. Темељ антисрпске мржње и нетрпељивости јесте лажни мит о Домовинском рату по коме су Србија и Срби агресори, а Хрватска је жртва агресије и водила је ослободилачки и одбрамбени рат. Права истина јесте да је главни кривац за рат проусташки режим Фрање Туђмана чији је циљ био стварање етнички чисте хрватске државе без или са што мање Срба.

У ОКВИРУ ОБИЉЕЖАВАЊА СЛАВЕ ВЛАДИМИРОВЦА - ДУХОВИ У ДЕВОЈАЧКОМ БУНАРУ ОДРЖАН 11. ТУРНИР *БАЛОТЕ 2022.*

ПАЗАРЦИ НАДМАШИЛИ КРАЈИШНИКЕ

Као један од пратећих програма обиљежавања мјесне славе Владимировца, сигурно најпосјећенији, био је турнир у балотању, одржан у недјељу 12. јуна у Девојачком бунару, туристичком насељу на ободу Делиблатске пешчаре.

У живописном амбијенту, у оази мира, на великом броју травнатих терена учешће је узело 38 екипа, углавном Крајишника. Највећи успјех постигли су домаћини из Владимировца. *Пазарци*, чије име екипе само говори одакле су на овај простор дошли, и ове године су тријумфовали, док су *Монархисти* из истог мјеста били трећи. Између њих, смјестили су се на лагодну другу позицију, комшије Панчевци, који су се такмичили под именом *Пан Леди*.

» ДОМАЋИН: Зоран Максимовић Шуца (слика у кругу)

» Миодраг Линта и Сава Лукић са учесницима четвртфинала

Још у раним пријеподневним часовима колоне аутомобила, прије свих домаћина, а затим такмичара и посјетилаца велике балоташке манифестације, упутило се ка овом прелијепом излетишту. На импровизованом подијуму постављени су пехари, медаље и нови парови балота намијењени најбољима.

За столом организатори предвођени неуморним дугогодишњи секретаром МЗ *Владимировац*, Зораном Максимовићем и Савом Лукићем, обученим у мајицу са логом личке капе, спремили су реквизите за жријебање и такмичање је могло почети. Пространа ливада за час се попунила балоташима, а већини је циљ био да, ако и не буду први, да оставе што бољи утисак.

Први круг је завршен сабирањем резултата и 16 најбољих кренуло је у завршну рунду такмичења.

Екипама из Владимировца *Пазарци* и *Монархисти*, прикључују се *Соко* и *Пан Леди* из Панчева. Слиједи жријеб. *Соко* на *Пан Леди*, а двије домаће екипе су у међусобном дуелу одлучивале финалисту.

Чини се да је ипак финале прије финала одиграно баш у тој међусобној утакмици гдје су резултатом, али не и игром, убједљивији били *Пазарци*. Коначан резултат 16-9. У другом полуфиналном мечу *Соко* је пао. Бољи су били момци из Панчева што показује и крајњи резултат 5-16.

Лагано пада и мрак, пред утакмице за треће и прво мјесто. С мраком осим физичке исцрпљености екипе добијају и новог противника – комарце. Не смета ни то *Пазарцима* који убједљиво добијају, захваљујући прије свих, сјајном Марку Николићу.

Истовремено кад је одигран и финални меч, на терен су изашле екипе *Монархисти* и *Соко*. Иако су играли без Жељка Граовца најбољег пуцача турнира, по мишљењу вашег извјештача, јер званично нико није понио ту ласкаву титулу, ови први нису дозволили *соколовима* да узму ни један поен (16-0).

Паузу су такмичари и гости искористили за окрепљење пасуљем, који су спремили Ђорђе Суса и Сава Лукић, а приступило се и додјели признања. Испред домаћина присутнима се обратио Зоран Максимовић Шуца.

– То што је овдје било 114 учесника је доказ да сте наши велики пријатељи, али и доказ да смо и ми организатори много радили на његовој организацији и популаризацији. Зато вам се свима од срца захваљујем, јер је овај турнир направио мост пријатељства између Батајнице, Зрењанина, Вршца, Панчева... Свако од вас је донио дио своје културе и обогатио њоме ову маифестацију – рекао је Максимовић и навео да очекује да већ од наредне године млађе снаге преузму организацију.

Присутнима се обратио и народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Мидораг Линта који је похвалио организатора турнира МЗ Владимировац за одличну атмосферу и позитивну енергију која се осјећала на сваком кораку.

Госте је поздравио и предсједник Удружења Крајишника Миле Боснић, који годинама помаже организацију турнира.

– Очекујем да ћемо наставити сарадњу и да ће идуће године бити преко 50 екипа. Искрено се надам да ћемо пружити реванш на годину Пазарцима и да ће се наћи нека крајишка екипа која ће их скинути са трона – рекао је у шаљивом тону Миле Боснић.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПРИЗНАЊА

У екипном пласману најбоља је била екипа *Пазарци* (Владимировац) испред *Пан Леди* (Панчево) и *Монархиста* (Владимировац). За најбољег играча проглашен је Марко Николић (*Пазарци*), најбољи ваљач је био Благије Рогић (*Монархисти*), а поентер Душимир Белић (*Пазарци*). Признање за фер-плеј и најстаријег играча добио је Душко Матијевић (*Матијевић*). Организатори су уручили захвалнице Драгану Борковићу, Луки Вујовићу, Славенку Крунићу, Савезу Срба из региона и Удружењу Крајишника.

МАРКО НИКОЛИЋ НАЈБОЉИ ИГРАЧ ТУРНИРА

За најбољег играча турнира проглашен је Марко Николић из екипе *Пазарци*. Непосредно по завршетку финалне утакмице Николић је за *Српско коло* изјавио да је изузетно поносан јер ово је четврти пут да његова екипа осваја прво мјесто на овако престижном турниру. Захвалио се организаторима, али прије свега својим саиграчима Душимиру Белићу и Миленку Николићу, као и великом броју навијача који су их пратили све вријеме турнира. Марко нам је открио да сви они, иако живе у Владимировцу, поријекло воде из Пазара и да због тога њихова екипа носи име овог града.

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА И ОДРЖАНА 11. СМОТРА ФОЛКЛОРА

СВЕТА НЕДЈЕЉА У ВОЋИНУ

У Вођину већ традиционално молитвено је прослављена храмовна слава Празник Светих Отаца Првог Васељенског сабора Света недјеља, а након литургије је одржана 11. Смотра фолклора. Свету литургију служио је Драган Гаћеша, парох слатински. Кума овогодишње славе је Светлана Јоргић. Након литургије, вјерни народ се окупио око цркве, заиграло се и коло. Том приликом је отац Драган Гаћеша рекао да је црква сада богатија за једну прелијепу икону Пресвете Богородице Троједручице са Исусом Христом која је дар приложника цркви и око које ће се наш народ у годинама које долазе окупљати.

Похвалио је и одазив млађих генерација које долазе из иностранства и помажу му у сређивању и одржавању простора око цркве.

– Ускоро нас очекује значајна обнова унутрашњости цркве, уграђена је нова столарија, црква је добила нови молитвени сто, а биће постављен и нови под. Захваљујем се дародавцима који су допринијели томе да црква добије нови и љепши изглед.

СМОТРА ФОЛКЛОРА

Села данашње вођинске парохије спадала су у 18. вијеку у парохију са сједиштем у Смудама. Црква Светих 318 богоносних отаца у Вођину саграђена је 1790. године. Храм је потпуно уништен 1942. године, у Другом свјетском рату, када је спаљен до темеља. Нова црква подигнута је 1976. године и посвећена је Светој Недјељи. Оштећена је и демолирана током рата, у децембру 1991. године, да би 2000. била обновљена.

Нажалост, у Вођин су се вратили махом старији, или се враћају у сандуцима како би на своме били сахрањени.

У Дому је одржана Смотра фолклора на којој се представило 9 друштава из Хрватске и Републике Српске. Покровитељи Смотре су општина Вођин, Савјет за националне мањине, Вировитичко-подравска жупанија и Српско народно вијеће.

Присутни су могли уживати у игри: КУД-а *14. фебруар* Дебељаци (Бањалука) кореографије *Игре из Шумадије* и *Игре из околине Београда*, КУД *Вез* Теслић кореографије *Игре из Пчиње* и *Изворне игре из околине Теслића*, СКУД *Бранко Радичевић* Даљ кореографије *Дјечје игре* и *Игре из Пчиње*, КУД *Зора* Силаш кореографија *Игре из Шумадије* под називом *Играле се делије*, СПКД *Просвјета* Лопаре *Игре из околине Београда*, КУД *Радост* Теслић *Изворне игре из околине Теслића* и *Игре из Димитровграда*, СКД *Просвјета* Мали Градац Банија, КУД *Вретено* Ријека са пјесмама *Скидај мајко са прозора цвијеће*, *Чувам овце крај зелене јове*, *Крњак спава*, *Зелен ора пао на орање*, *Јелено дјевојко*, СКД *Просвјета* Слатина *Игре из Славоније*.

Међу присутним гостима на Смотри су били и свештеници јереј Стојан Јањић парох мединачки и протојереј Драган Гаћеша парох слатински као и доградоначелница Пакраца Мирсада Дамјановић Поповић.

Водитељ програма био је замјеник жупана Вировитичко-подравске жупаније Игор Павковић додијелио је на крају смотре захвалнице учесницима као и присутним свештеницима Стојану Јањићу и Драгану Гаћеши.

Отац Гаћеша се обратио и захвалио свима на великом одзиву као и организаторима који се из године у годину труде да окупе младост у Вођину.

– Они већ 11 година организују ову смотру и на тај начин чувају традицију и културу у вођинском крају. Захваљујем им се и за сву подршку коју су мени као свештенику дали – рекао је отац Драган и позвао све на послијеподневну литургију.

» Вјерни народ испред Цркве у Вођину

Након литургије организаори су послужили вечеру својим гостима и учесницима програма.

Неколико дана раније, у селу Смуде, недалеко од Вођина, прослављена је храмовна слава, Спасовдан. Уз учешће невеликог броја вјерника, у порушеној и страдалој Цркви Вазнесења Господњег, парох Драган Гаћеша освештао је славски колач и жито. 1753. сазидана је у Смудама парохијска Црква Вазнесења Христова, која је у току Другог свјетског рата од усташа запаљена и остале су само зидине.

ОПУСТОШЕНА СЕЛА

Након уласка Хрватске војске у мјесто Вођин, као и околна села Секулинци, Горњи Мељани, Ђуричићи, Бокане, Хум и Мацуте 15. децембра 1991, убијено је више од 25 цивила српске националности који се нису могли или жељели евакуисати. Убојства цивила наставила су се и наредних неколико дана. Већина жртава била је старија од шездесет година.

Злочин над Хрватима био је дио оптужнице на хашком суду против Војислава Шешеља и Слободана Милошевића. На загребачком општинском суду од 2018. траје процес против 29 Срба за злочин над Хрватима. До сада су осуђена 2 Србина припадника ТО, док за убојства цивила српске националности није покренут процес ни на једном суду.

Према подацима Српског народног вијећа на подручју Вођина и околних села (Секулинци, Горњи Мељани, Ђуричићи, Бокане, Хум, Красковић, Ријенци, Ћералије и Мацуте), у периоду од 1991. до 1992. године, убијено је 67 цивила српске националности. Ријеч је углавном о старим и болесним лицима који су остали у својим кућама након уласка хрватских паравојних снага у то подручје.

Децембра 1991. без становништва остала су сљедећа мјеста Кокочак, Горња Пиштана, Пушина, Слатински Дреновац, Красковић, Прекорачани,Ђуричићи, Горња Мељане,Секулинци, Добрићи, Кометник Зубићи, Кометник Јоргићи, Мацуте, Смуде, Бокане, Ријенци, Поповци, Лисичине, Кузма.

ДРАГАНА БОКУН

Стара гарда – Шарени мост побједници 14. КУП-а *Банија*

У организацији Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније 26. јуна 2022. године одржан је четрнаести по реду традиционални турнир у малом фудбалу под називом *КУП Банија*. На теренима ОШ *Станко Марић* у Угриновцима учествовало је укупно 14 екипа, 8 у категорији сениора и 6 у категорији ветерана.

Сениорску конкуренцију чиниле су екипе *Трицом*, *Банија* Суботица, *Двор на Уни*, *Дачо Шаш*, *Оли*, *Владо* Рудовци, *Стара гарда – Шарени мост* и *Уторком у 8*, док су ветеране чиниле екипе *Кенду Костајница*, *Крајишник*, *Дачо Шаш*, *Синђелић*, *Двор на Уни* и *Енерго Додош*.

Након разигравања по групама треће мјесто у категорији сениора припало је екипи *Трицом*, док су у финалу играли *Оли* и *Стара гарда*. Након узбудљивог финала прво мјесто на овом престижном крајишком турниру припало је екипи Стара гарда – Шарени мост.

Ништа неизвјесније није било ни у конкуренцији ветерана гдје је треће мјесто припало екипи *Двор на Уни* из Бусија, друго мјесто *Синђелић* из Угриноваца, а освајачи КУП-а *Банија* за 2022. годину припало је екипи *Кенду Костајница*.

Предсједник Завичајног удружења Банијаца, Мирослав Ковјанић поздравио је све присутне и захвалио се свим учесницима и гостима турнира, а посебно Бошку Радовановићу представнику Градске општине Земун и Радмили Маричић, директорки ОШ *Станко Марић* на дугогодишњој сарадњи и помоћи.

» Мирослав Ковјанић уручио пехар побједницима

» Пехар за Кенду уручио је Бошко Радовановић

» Милош Бајић уручио признање најбољем голману Вељку Агићу

– Желим да се захвалим и мојим колегама из Управног одбора који су све ове године вриједно радили и организацију турнира изнијели на својим плећима – рекао је Ковјанић.

Ковјанић је пренио и поздраве прослављеног фудбалера *Црвене звезде*, Цвијетина Благојевића који је, клупским обавезама, био спријечен да присуствује турниру.

Далибор Јелић,представник организационог одбора и члан УО Удружења Банијаца, прогласио је најбоље појединце турнира.

За најбољег голмана у категорији сениора проглашен је Вељко Агић из екипе *Старе гарде – Шарени мост*.

За најбољег голмана у категорији ветерана проглашен је Горан Пејаковић из *Синђелића*.

За најбољег стријелца у категорији сениора проглашен је Далибор Котараш из екипе *Банија* Суботица.

За најбољег стријелца у категорији ветерана проглашен је Далибор Алексић из екипе *Синђелића*.

Најбољи играч у категорији сениора био је Милорад Бојић из *Старе гарде* док је у конкуренцији ветерана то био Момчило Пајагић из екипе *Кенду Костајница*.

У знак захвалности, плакета је уручена донатору, компанији ЛТД *Крома* коју је умјесто њих примио члан Завичајног удружења Милан Муждека.

Након турнира организатори су у сарадњи са Драганом Живковићем припремили вечеру за побједничке екипе, па је послије додијељених пехара дружење настављено у печењари *Двор на Уни* на Бусијама.

У Земуну одржан пети међународни турнир у бочању *Видовдан*

Под покровитељством Градске општине Земун и у организацији Бочарског клуба *Алтина* 25. и 26. јуна одржан је традиционални међународни турнир у бочању *Видовдан 2022*.

На турниру су учествовале 32 екипе у двије категорије. У категорији ПАР, пехар је остао на полицама домаћина *Клуба Алтина 2*, друго мјесто припало је екипи *НБГД*, а бронза је отишла у руке екипе *Вала* из Херцег Новог.

У категорији РАФА побједници су екипа *Бадиљ*, другопласирана је екипа *Ујак*, а треће мјесто је заузела екипа *Профа*.

– Општина Земун је од оснивања клуба ентузијастима који су се окупили у Алтини била значајна подршка, то је настављено, и данас смо свједоци да је један мали земунски клуб домаћин међународног турнира – рекао је члан Вијећа ГО Земун Марко Раић, поздрављајући екипе из Хрватске, Црне Горе и Србије.

Тодор Мандић предсједник Бочарског клуба *Алтина* уручио је плакету Општини, и изразио захвалност на континуираној помоћи, која траје од 2013. године када је основан Клуб.

Завршном такмичењу присуствовали су одборница у Скупштини ГО Земун Бранка Лазиница, замјеник предсједника Скупштине ГО Земун Сава Мишковић, предсједник Бочарског савеза Београда Миленко Шкундрић, многобројни спонзори и поклоници древног медитеранског спорта.

ЗЕМУН.РС

6. Видовдански турнир у Новим Бановцима

У насељу Бановци – Дунав у Новим Бановцима 24. 6. 2022. одржан је 6. Видовдански турнир у балотању.

Окупило се чак 30 екипа, па је такмичење трајало и послије поноћи.

Побједници овогодишњег Видовданског турнира је екипа *Прокљанско језеро*, друго мјесто *Цар Раде*, а треће мјесто су освојили Суботичани, екипа *4М*.

Побједничка екипа поред пехара је добила и телевизор.

Организатор Велибор Мирчетић каже да је овај турнир постао већ традиционалан.

– То је турнир гдје се окупљају пријатељи из разних крајева Србије, Београда, Суботице, Бачке Тополе, Панчева, Болеча…

Горан Шарић из Суботице чија је екипа освојила треће мјесто и сам је организатор бочарског турнира у Суботици и наводи како се више од двадесет година бочарске екипе друже по турнирима.

Као и сваке године, и ове за роштиљ је био задужен Дмитар Гавран.

Док су чекали на ред имало се времена и за карташку игру, бришкулу.

ДРАГАНА БОКУН

ФУДБАЛ ГРАДИ МОСТОВЕ: ТЕМЕРИНЦИ УГОСТИЛИ БАНИЈЦЕ

● **СУ *Завичај* – ППГ *Рујевац* 2:1 (1:1)**

Спортско удружење *Завичај* из Темерина, угостило је ППГ *Рујевац*, члана Друге županijске лиге Хрватске, из околине Двора на Уни, а реванш је планиран у августу, јер је жеља да мечеви постану традиционални.

Гости из Рујевца, дошли су у вођство, преко најбољег стријелца Луке Гачића, а недуго затим исти играч је могао да дуплира вођство.

Послије продора по лијевој страни и асистенције Љубомира Бороје вића, погодио је стативу.

Драган Шаин је изједначио резултат, па су у финишу првог полувремена домаћини имали још једну одличну шансу, али Мирко Бувач је уздрмао пречку.

У наставку, лопта је више била у посједу Темеринаца, а три пута је одлично интервенисао голман Видић. Ништа није могао да учини у 65. минуту, када је Дејан Блануша, ударцем искоса, поставио коначан резултат.

Дружење је настављено и у трећем полувремену. Мост пријатељства је добио чврст темељ…

М. МЕНИЋАНИН

Темерин – Гледалаца: 100.
Судија: Бранислав Пилић (Темерин).
Стријелци: Шаин у 37. и Д. Блануша у 65. за СУ *Завичај*, Гачић у 15. за ППГ *Рујевац*.
СПОРТСКО УДРУЖЕЊЕ *ЗАВИЧАЈ*: Марковић, М. Блануша, Росић, Љиљак, М. Остојић, Бувач, Стојичић, Томић, Гаица, Карађ, Шаин. Играли су још: Крга, Симеуновић, Обрадовић, Д. Блануша, Јагодић.
ППГ *РУЈЕВАЦ*: Прерадовић, Лотина, Грчић, Лукач, Башић, Сумоња, Б. Остојић, Вујчић, Гачић, Бенак, Бороје вић. Играли су још: Видић, Менићанин, Штрбац, Ресановић.

МИТРОПОЛИТ СРЕМСКОКАРЛОВАЧКИ И ПАТРИЈАРХ СРПСКИ (1785-1861) (**СА СЛИКЕ**)

ЕПСКО ПЈЕСНИШТВО

ЗАСЛУЖАН ЈЕ ЗА СТВАРАЊЕ...

ПОЈАВА НА ВОДИ, ВАЛ

ШЕСТО СЛОВО ГЛАГОЉИЦЕ

ТВ ВОДИТЕЉКА ВИНФРИ

ПЛАНИНА НА АНТАРКТИКУ

РИЈЕКА НА СЈЕВЕРОЗАПАДУ РУСИЈЕ

СВЕТОВНО ИМЕ МИТРОПОЛИТА СА СЛИКЕ

ЗАШТИТНИЦА УМЈЕТНОСТИ

ДРУГО СЛОВО АЗБУКЕ

ФАКУЛТЕТ / МОБИЛНИ ПРОВАЈДЕР

СОК ОД МАЛИНЕ, ХИМБЕР

ЕНЕРГИЈА / ЧАС

ЗВИЈЕЗДА У САЗВИЈЕЖЂУ ОРЛА

ЛУЧАНИ

РАКЉА, РАШЉЕ / МАЛО ПРОМИЈЕШАТИ

МЛАДИЦА У БИЉКЕ, ИЗБОЈАК

ОПШТИНСКА ТАКСА

ПРОЉЕЋНА ЈАРА

ЈАГОДИНА / МЈЕСТО ЗА ОСЛУШКИВАЊЕ

АМПЕР

АСОВИ / ВРЕЋА ОД КОСТРИЈЕТИ

СРПСКО КОЛО

СРЕДСТВО ПРОТИВ КОРОЗИЈЕ / АМБЛЕМ

ХИП ХОП ИЗВОЂАЧ ДАЛИБОР АНДОНОВ

НАРАВ / 1. И 17. СЛОВО АЗБУКЕ

ИНТЕРНЕТ ДОМЕН ЗА ЦРНУ ГОРУ

ОБРОК ОТПЛАТЕ

ЕКИПА / ДРУГИ ВОКАЛ

ЊЕГОВО РОДНО МЈЕСТО

НЕОН

РЈЕШЕЊЕ: јест, Онра, Сипл, Мксе, факс, мидер, Е, ЛУ, пачва, избој, ОТ, јарна, ЈА, А, кечеви, "Антикор", Гру, ћуА, рата, тим, Бриче, Не.

Дјечја смотра фолклора у Борову

Културна манифестација која његује дјечји фолклор *Ми смо деца весела* 9. јуна окупила је шест друштава са подручја Вуковарско-сремске жупаније.

Овај пут учешће на фолклорној манифестацији намијењеној дјеци узело је шест друштава, а временски услови помутили су планове организатора те су умјесто на љетњој позорници плесне кореографије изведене у сали Дома културе.

– Искористили смо наш алтернативни простор, односно *Плаву салу* која је била потпуно испуњена публиком – изјавио је предсједник КУД-а *Бранислав Нушић*, Радо Босић.

Домаћини су на позорници Дома културе извели двије кореографије кроз које су представили досадашњи рад .

– Вртићка група је отплесала кореографију *Ајд поведи весело*, а старија група коју чине ученици од 1. до 4. разреда са кореографијом *Игре из Лесковца*. У нашој Малој школи фолклора тренутно имамо 40 чланова односно дјеце од 5 до 10 година – објашњава водитељка дјечје групе КУД-а *Бранислав Нушић* Зорица Ковачевић.

Наступили су и најмлађи фолклораши из Трпиње који су окупљени у КУД-у *Младост*.

– Наступило је 18 дјеце у узрасту од 5 до 10 година, извели смо *Игре из централне Србије*. Иначе имамо 24 члана, али нису сви могли да наступе, веома смо задовољни организацијом ове манифестације и приликом да се дружимо и прикажемо оно што смо радили у претходном периоду – рекла је умјетнички руководилац Тијана Живановић.

Наступом су задовољни и у Плесној групи *Венера* чије су најмлађе плесачице имале први наступ и успјешно се суочиле са тремом и узбуђењем које краси сваки излазак на сцену.

– Дошло нас је 16 чланова, а први пут су наступиле дјевојчице окупљене у групи *Бебе*. Мени је задовољство да се одазовемо на овакве манифестације, јер то је оно што дјеца воле и управо су овакви наступи оно што привлачи дјецу и задржава их у плесним групама – изјавила је водитељка Плесне групе *Венера* Јованка Некић.

Кореографије на дјечјој смотри фолклора *Ми смо деца весела* ове су године приказали домаћини и њихови гости Културно-умјетничка друштва *Бекрија* Негославци, *Ђоко Пашковић* Бобота, *Младост* Трпиња, Васо Ђурђевић Бршадин и Плесна група *Венера* Вуковар.

ПРЕУЗЕТО СА: СРБИ.ХР

79 ГОДИНА СТРАДАЊА ПИВЕ:

ЗАШТО СЕ У ШКОЛАМА НЕ УЧИ О ПИВСКОМ ГЕНОЦИДУ

● **У уџбеницима из историје за основне школе као и уџбеницима за средње школе нема нити једне једине реченице о геноциду који се догодио у Пиви током Другог свјетског рата!**

ПИШЕ: ИЛИЈА БАЈОВИЋ, ПРОФ. ИСТОРИЈЕ

Злочин је починити злочин, али је такође злочин када се исти заборави. Страдање Пиве у Другом свјетском рату је велико, тих година јаук жена, плач дјеце је одјекивао брдима Пиве и све страхоте тога рата се могу управо нажалост видјети на примјеру Пиве и Пивљана.

Да је Пива прошла кроз пакао Другог свјетског рата говоре и невине жртве које су пале под непријатељским аутоматима и бајонетима. Сама чињеница да је у Пиви за вријеме рата страдало више од 1.300 мушкараца, жена, дјеце, стараца говори колику су жртву Пивљани и Пивљанке поднијели (око 10% становника Пиве је страдало током рата). Не постоји нити једно братство у Пиви које није осјетило на својој кожи крвожедну потребу наци-фашистичког окупатора и њихових сателита по злочинима не мање познатим усташама да на најсвирепији начин убијају невино цивилно становништво.

Једно од братстава које је и те како страдало у овоме рату је свакако братство Благојевић које је имало двјеста четрдесет пет убијених! Такође, важно је поменути и чињеницу да су нека братства на жалост угашена крвавим терором окупатора, као што је братство Верун!

Један од догађаја који свакако остаје свима нама Пивљанима као вјечита опомена да никад не заборавимо је свакако страдање нашег народа у Долима. За вријеме Пете офанзиве нацистичког окупатора познате под називом операција Шварц јуна 1943. године доћи ће и до великог страдања становника Пиве. Та крвава офанзива током које ће се одиграти и битка на Сутјесци оставиће и свој крвав траг на простору Пиве.

Наиме током операције Шварц, догодиће се ужасни злочини почињени над цивилним становништвом Пиве од стране наци-фашистичког окупатора и његових помагача усташа. Један од тих злочина је свакако злочин у Долима пивским који је починила озлоглашена седма СС *Принц Еуген* дивизија у чијем саставу су били и брдска, 118. Ловачка као и 369. Хрватска дивизија. У овом крвавом пиру свој велики допринос ће дати муслиманске усташе из Херцеговине Ханџар дивизија, као и Бугари и италијанске дивизије Ферара и Венеција.

Почетком јуна, тачније 7. јуна 1943. године на празник Обретање главе Светог Јована Крститеља доћи ће и до масакра у Долима када је за сат времена побијено 522 људи, међу којима и 109 дјеце.

Пивски страдалници, Христови мученици. Зликовци су у том крвавом пиру одлучили да направе три групе од жртава, у једној групи су се налазили мушкарци старији од 15 година, у другој жене и дјевојке, а у трећој непреболној дјеца, док је редослијед убијања почео од треће групе. За нешто више од десет дана у селима Пиве на бруталан начин је убијено преко 1.200 људи.

Неколико примјера могу показати кроз какав пакао су прошли становници Пиве тих дана, када је човјек само по изледу, а по дјелу сатана показао колику потребу има за проливањем невине људске крви. Наиме у Гојковића Долу непријатељски војници су у неколико колиба затворили четрдесет пет људи и све их живе запалили. У једној од тих колиба се налазила и породица Аџић, отац Крсто, мајка Стоја и дјеца Јаглика која је имала седамнаест година, синови Милорад који је имао десет година, Момчило осам година и Душан који је имао шест година. Од свих мученика само је издвојена Јаглика Аџић која је видјевши да гори колиба у којој се налази њена породица, успјела да се истргне из руку крвника и уђе у колибу која је горјела и у којој се налазила њена породица са којом је заједно мученичком смрћу страдала.

У Долима су страдала и дјеца, више од 109 дјеце је убијено, а најмлађа жртва наци-фашистичког терора било је дијете Малише Ђикановића чија се жена Митра породила у тренутку највећег пивског страдања, и тек што је отворило очи и угледало свјетло дана најмлађа жртва међу пивским мученицима их је затворила. Тих крвавих дана страдао је и игуман манастира Пива Илларион Мијатовић, као и свештеник Јован Сочица који је жив спаљен заједно са попадијом Марицом, снахом Вукосавом као и четворо мале унучади.

Преживјели становници Пиве су послије рата свједочили о свим ужасима који су задесили Пиву у том периоду. Једини који је успио да се спаси у том страдању био је Милош Гломазић, који је оставио свједочанство из тог времена: „Када је наишла та СС дивизија, која никога живог није остављала испред себе, покупила је све становништво које је затекла.

Поред мене из куће су одведени и моја сестра Вида и осмогодишњи сестрић Вељо Вучуровић, који је дошао у ујчевину. Мог брата Саву, који није хтио да крене из куће јер је претпоставио шта нам се спрема убили су у кући. Заједно са њим убијени су и његова супруга, син и три кћерке. Када су их побили запалили су кућу тако да се није имало шта сахранити јер је остао само пепео".

У знак сјећања на невино страдале жртве у Долима је 1977. године изграђен меморијални комплекс, док је 2004. године саграђена и црква посвећена Трећем обретењу главе Светог Јована Крститеља. Свети архијерејски сабор Српске православне цркве канонизовао је 24. маја 2017. године жртве нацистичког злочина у Пиви.

Послије свега наведеног, важно је поменути и то да у уџбеницима из историје за основне школе као и уџбеницима за средње школе нема нити једне једине реченице о геноциду који се догодио у Пиви током Другог свјетског рата! Овај примјер нам може указати како се и на који начин односимо према властитој прошлости, као и страдању нашег народа.

На крају можемо закључити да је ово један од највећих злочина на простору Црне Горе у Другом свјетском рату. Страдали су они који нијесу требали да страдају. Страдали су јер су били православни Срби. Наша обавеза и дужност је да оне који су се уписали у Христове страдалнике сачувамо од заборава!

НАСИП И ОКОЛИШ ПЕТРИЊЧИЦЕ ГЛАВНО МЈЕСТО СТВАРАЊА!

19. ликовни сусрети на Банији 2022.

- **Вријеме и мјесто окупљања: четвртак, 30. 06. 2022. у 10 сати, петрињски парк, код жабица и павиљона,**
- **Мјесто сликања: насип и околиш Петрињчице, или у потресу разорено средиште града,**

Овакав приједлог једнодневних ликовних сусрета сликара аматера и професионалаца за 2022, а већ 19 година устаљених и традиционалних, предложен је судиницима љетног културног догађања у позивници организатора из Српског културног друштва *Просвјета* – пододбора Петриња, с потписом предсједнице Маре Вилус.

Бјежећи од „тропске врућине" у овом првом љетњем овогодишњем топлотном удару, у складу са позивом привржeнице киста и боја састали су се и испоздрављали, доиста, код бронзаних дјечака по леђима жаба уз петрињску фонтану у градском парку. Једногласно су одлучили како ће хладовину насипа Петрињчице и угодност зеленила унутар спортског рекреацијског центра, узети за мјесто исказивања личне креативности и појединачних показивања ликовне надарености.

На клупи с лијеве стране насипа, уз своја платна и припадајући прибор, заједно су искуства размјењивале у оваквим дружењима честа и редовита Ката Јанковић из Поповаче и први пут на овим сусретима Сенија Радановић из Петриње.

– Обје волимо реалне детаље и мотиве из природе и зато нам је овдје право мјесто – једногласно су усагласиле своје умјетничке погледе.

Мирко Гргић је дошао из ца, предјела Новске, трећи пут је на овим петрињским сусретима, пуних 50 година активан у више сродних ликовних удруга по западној и средишњој Славонији, а и дугогодишњи је члан Хрватског друштва наивних умјетника у Загребу.

Са свих манифестација СКД *Просвјета* Петриња могли би сталним „инвентаром" водити умировљеника Хајрудина Османагића из Велике Горице, који не памти да је изостао с иједне досадашње. За ову актуалну липањску у неколико сати израдио је цијелу слику, а још једну код куће довршену и урамљену додатно приложио.

На пању одрезане липе с ивице насипа свој је „атеље у природи" отворила Гордана Максимовић из Загреба. Први пут је у Петрињи, дошла на позив пријатеља, а као пензионерка активна је у овом стваралаштву, али и у пјевачком хору *Просвјете*.

Међународни значај 19. ликовних сусрета на Банији 2022. дала је БиХ гошћа, Алма, Арена Мујагић из Велике Кладуше. Није хтјела изостати, лијепа сјећања носи с ранијих сусрета и колонија, а иако је мало окаснила због пријелаза границе, све је надокнадила својим уљем на платну.

И млади су убројени у редовне судионике ове манифестације: Фране Косак је управо завршио четврти разред Прве ОШ и на почетку љетног школског одмора један дан свога талента посветио ликовности Петрињчице. Ово му није био први наступ.

Најмлађи изван конкуренције, али сачуваних и спремљених осликаних платна, су 6,5 годишњи Арсеније и млађа му сестрица Ирина, чији је тата парох петрињски протојереј Саша Умићевић. Отац је дио пријеподнева провео с дјецом, а касније поподне сви су за судјеловање добили признања организатора. Уручила их је Мара Вилус, предсједница СКД *Просвјета* пододбора Петриња.

– Овомјесечне ликовне сусрете суфинанцирају Савјет за националне мањине РХ и чланови нашег пододбора, а уз 17 учесника још је петоро аутора послало и даровало своје слике. Свакоме смо осигурали ликовни прибор и одмах позвали на наше предстојеће традиционалне манифестације. Тако ће се 3. септембра у контејнерском насељу Центар новог живота на Сајмишту одржати 2. колонија *Буђење свјетлости*, а 8. октобра на реду је 14. ликовна колонија *Јесен у Петрињи*. Лани је изостала јер сам у то вријеме била заокупљена рушењем у потресу тешко оштећене обитељске куће. Потрес је велике и трајне посљедице оставио и на пребогат фундус радова из свих досадашњих ликовних сусрета и колонија. Главнина је сачувана, подоста је оштећено, али неке слике су трајно уништене – каже Мара Вилус.

На најновијим ликовним радовима сада је остало препуно мотива разноликог умјетничког виђења насипа Петрињчице и околине ове рјечице. Извор јој је на 560 метара Зринске горе, 36 километара дужина до утока у Купу у Петрињи, а задња два километра водоток укрећен слаповима за успоравање, поврх четири моста, оваквог основног изгледа корита уређеног чак 1907. године.

АНТУН ПЕТРАЧИЋ; ПС ПОРТАЛ

» Неуморни прегалац: Мара Вилус

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите да добијете свој примјерак *Српског кола* позовите број дописништва у Новом Саду **021/ 66 13 600**

Радним данима од 9 до 16

СВЕЧАНОСТ У СУБОТИЦИ

Завичајно удружење *Далмација* прославило 12 година од оснивања

У Великој вијећници Градске куће у Суботици извођењем монодраме *Досије Доситеј* 12. јуна 2022. Завичајно удружење *Далмација* прославило је 12 година од свог оснивања.

Монодрама је инспирисана Доситејевим радом и његовим доласком у Београд пред крај живота, премијерно је изведена у Музеју Вука и Доситеја 23. јануара 2022.

Лик Доситеја Обрадовића оживљава глумац Владимир Цвејић, који посјетиоце упознаје са епохом у којој је Доситеј живио, личностима с којима се сусретао и атмосфером у којој се рађала српска независност током Првог српског устанка. Сценарио потписује кустос Музеја Елиана Гавриловић, а организацију Миодраг Томић кустос едукатор Народног музеја у Београду.

Градоначелник Суботице Стеван Бакић је присуствовао обиљежавању годишњице и истакао да су руководство и чланови Завичајног удружења *Далмација* квалитетним радом успјели да обичаје и традицију свог родног краја уврсте у културни живот Суботице и да себе представе као добре домаћине и суграђане свима онима са којима живе у овом граду.

– Завичајном удружењу *Далмација* још једном честитам дванаесту годишњицу постојања и рада и захваљујем што ме редовно позивате да будем ваш гост на оваквим свечаностима. Изражавам и захвалност што сте монодраму *Досије Доситеј* даровали Суботици која ће увијек бити ту за вас, што потврђује и чињеница да ваше Удружење највећи број свечаности и манифестација реализује управо у Градској кући – истакао је Бакић.

Присутнима у Великој вијећници обратили су се предсједница Управног одбора Завичајног удружења *Далмација*, Татјана Мандић и том приликом поздравила Андреја Милина и његову супругу из Темишвара, родног краја бесмртног Доситеја Обрадовића, као и земљаке, сталне сараднике Удружења проф. др Обрада Зелића, проф. др Николу Грдинића, проф. др Вељка Ђурића Мишину, и др Милана Гулића, Војина Калинића те текстописца и сценаристу монодраме и управницу Музеја Вука и Доситеја Илијану Гавриловић као и извођача Монодраме *Досије Доситеј* глумца Владимира Цвејића и великог добротвора Петра Грубора.

– ЗУ *Далмација* слави 12 година свог рада и постојања а то свакако не би било могуће без вас, наших чланова, добрих, часних и племенитих људи који сте препознали нашу жељу да се очува вјера, обичаји, традиција и култура крајева из којих потичемо – наших огњишта. Можемо да одемо било куда, можемо да имамо много или мало, да будемо срећни или тужни, али оно што је урезано у нашим срцима и оно што су наши обичаји, то нам не може узети нико, то су трајне вриједности нашег постојања, а овај вечерашњи скуп то свакако и доказује – рекла је Татјана Мандић и додала да посебну захвалност за помоћ у организацији дугују граду Суботици и Душану Рашковићу из села Жагровић поред Книна.

Вриједни неимар мр Милорад С. Кураица рекао је да је најважнија активност које је Удружење имало свакако санација, уређење, адаптација и довођење у једно функционално стање Доситејеве Братске куће у селу Плавно поред Книна, који су радили пуне три године и тако уређен објекат свечано отворили 29. августа 2021. године.

– Исто тако значајно јесте да смо штампали каталог моје изложбе фотографија *Доситеј и српско Плавно 1769–2019*. у 500 примјерака, *Пилиненде* у 500 примјерака, урадили смо Монографију нашег десетогодишњег рада, поставили изложбу посвећену Доситеју Обрадовићу у десетак мјеста Републике Србије, такође је и стална поставка у обновљеној Братској кући, а тамо је и статуа Доситеја Обрадовића коју је на основу скице Рудолфа Валдеца урадио вајар Народног музеја Ристо Михић. Треба истаћи да је поред сада Плавна оваква статуа Доситеја била само у Чакову, родној кући Доситеја Обрадовића, Музеју Града Београда и Музеју Вука и Доситеја саставном дијелу Народног музеја у Београду – рекао је Кураица.

Поклоничко путовање у Далмацију *Стазама Доситеја* организовали су прошло љето као и вечери посвећене Стојану Јанковићу, Обраду Милићу, Герасиму Зелићу, Јовану Радуловићу, Сими Матавуљу, Јованки Савић Вукановић, Весни Томић, Сави Бјелановићу, епископу Стефану Кнежевићу…

Свакако су поносни и на изложбу фотографија која је путујући кроз Србију стигла и до дијаспоре и свуда изазвала позитивне реакције.

– Изложба фотографија и каталог *Знаменити Срби Далмације* изложена је два пута у Суботици, у Новом Саду и Батајници, али и у Чикагу два пута. План је да буде постављена 9. 7. у Станишићу код Сомбора, 5. 8. у Кикинди и 19. 8. 2022. у Зрењанину. Такође, ради се да изложба буде у Темишвару, Трсту, Будимпешти и Храму Светога Саве у Београду.

Присутнима су се обратили и кустоскиња Музеја Вука и Доситеја Народног музеја Србије, Елиана Гавриловић, и кустос музеја у Темишвару, Андреј Милин, док је на почетку манифестације пјесму *Востани Сербие* отпјевао Горан Цветковић.

ДРАГАНА БОКУН

Република Србија
Министарство културе и информисања

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

ОДРЖАН 6. МЕМОРИЈАЛНИ ТУРНИР У БУЋАЊУ *МИЛАН СУДАР - МИШО*

Легенда живи: Бућање сабрало Крајишнике и пробудило сјећање на личког прегаоца

На теренима поред кафане *Дашчара*, подно Кошутњака, уз учешће четири екипе и никада већег броја присутних одржан је Меморијални турнир посвећен Милану Миши Судару, дугогодишњем друштвено-политичком раднику Госпића и Лике, оснивачу и првом предсједнику Удружења Госпићана *Никола Тесла* у Београду.

Мишо Судар се прије седам година преселио у вјечност, али је наставио да окупља своје некадашње пријатеље и саиграче, родбину и комшије, око терена за бућање гдје је и сам некада био један од предводника овог спорта, веома популарног међу прогнаним Личанима и Далматинцима који су и ове године узели активо учешће на турниру посвећеном њему у част.

» СЛИКА ЗА УСПОМЕНУ: Пријатељи и поштоваоци лика и дјела Милана Мише Судара

УЧЕСТВОВАЛЕ ЧЕТИРИ ЕКИПЕ

У раним пријеподневним сатима окупили су се играчи предвођени Милорадом Сударом Суђом, који је уз породицу Судар био главни организатор овог меморијала.

На турнир су се пријавиле четири екипе: *Успјешни* (Славко Лежаја, Бране Драговић и Јовица Стојић), *Орлови* (Никола Радановић, Мирко Кнежевић и Бранко Мандарић), Личани (Милорад Судар, Милан Контић и Владимир Црнобрња), *Кистање* (Славко Лалић, Јово Павасовић и Марин Баљак).

Наконе одржаног жријеба на терен су одмах изашле екипе *Кистање* и *Орлови*.

Уводни меч какав се само пожељети може, мада сам почетак то није најављивао. Лако су Кистањци дошли до раног и убједљивог водства. Дуго је „орловима" требало да се одлијепе од нуле. Комшије Далматинци су у том тренутку нанизали већ 15-ак поена. Онда слиједи драматичан преокрет. Све до посљедњег бацања није се знало ко ће побједити и при резултату 20:19 за Кистање, одличним потезом Бранка Мандарића, Личани освајају два поена и пласирају се у финале.

За разлику од ранијих година, тек између два полуфинална меча турнир је проглашен отвореним, а са неколико ријечи присутнима се обратио Милорад Судар, захваливши се свима на великом одазиву, можда и највећем од почетка турнира.

Судар је са неколико реченица подсјетио да је његов земљак и презимењак рођен у Острвици поред Госпића, да је био одличан организатор оваквих и сличних, не само спортских , манифестација. Истакао је да његови земљаци најмање што су могли да учине за Мишу је да организују овакав турнир, сад већ традиционалан, шести по реду.

Након заједничке фотографије требало је да почне други полуфинални меч. Поновно Далматинци (*Успјешни*) на Личане који су носили и истоимени назив. Прво бацање у пратњи мајке Меланије, бацила је Мишина унука Елена, уз аплауз свих присутних. Показала је да она то и те како умије, уосталом наслијеђени су дједини гени.

Мада је други меч на почетку обећавао много неизвјеснију завршницу, на семафору се резултат мијењао час у корист једних, па онда других, Далматинци, како им име каже, били су успјешнији у већини елемената овог спорта. Било да се ту ради о ваљању, пуцању или тактичким варијантама. Убрзо се назирао крај па су Лежаја, Драговић и Стојић, лакше него што се мислило, привели меч крају коначним резултатом 21:15.

УЗБУДЉИВО НА ТЕРЕНУ И ОКО ЊЕГА

Ништа мање нису била занимљива ни збивања око терена. Уз раније донесено освјежење, а ту Личани подразумијевају и домаћу ракију, стигле су и Мишине комшинице из некадашње Липовске улице из Госпића Љиља, Нада, Бранка, Биља и друге са кифлицама, пројицама и другим домаћим специјалитетима. Међу њима наравно и Мишина вјерна сапутница Весна. Причи никад краја, успомене су навирале саме од себе. Понека досјетка и шала подигле су атмосферу и ван терена.

У малом финалу, одиграном за треће мјесто Личани су побједили Кистање 21:17. Судар, Контић и Црнобрња „Киси", Мишин кум, одиграли су много боље него у првом сусрету. Земљаке с оне стране Велебита, који се нису тако брзо и лако могли опоравити од пораза против *Орлова*, заслужено су добили.

Услиједило је потом велико финале. Обје екипе су ушле са жељом да освоје прво мјесто, али и огромни прелазни пехар намијењен најбољима. За разлику од првог сусрета *Орлови* су у овај ушли много озбиљније и предвођени Бранком Мандарићем, за кога ваш извјештач сматра да је био најбољи актер турнира, пошто званично није нико понио ту титулу, повели су 15:4.

Као и лопта и буће су округле, а по оној Држићевој „ко би гори, сад је доли", уз мало спортске среће, јер за успјех није довољно само име, *Успјешни* су заредом освојили 17 поена и пехар је отишао у њихове руке.

Након кратке паузе приступило се додјели пехара. Трећепласираној екипи пехар је уручила најмлађа учесница овог турнира Елена. Из њених руку пехар је примио Милорад Судар Суђо, коме се, како неко у шали рече, испунила жеља да и он донесе у своју кућу неко одличје.

Орлови, којима је недостајало мало концентрације у завршници финалног меча морали су се задовољити са другим мјестом. Они су то примили са осмијехом, а пехар им је уручила Мишина кћерка Меланија, честитавши им на успјеху, али прије свега захваливши им што су учествовали на турниру.

Успјешни су оправдали своје име и из руку народног посланика и предсједника Савеза Срба из региона Миодрага Линте, сталног посјетиоца овог турнира, примили су два пехара. Мањи у трајно и велики прелазни пехар који ће код њих остати до наредног турнира.

Тиме није завршена додјела признања. Још једном се у центру пажње нашао Милорад Судар Суђо. Њему је Мишин брат Јовица Лола Судар уручио признање за успјешну организацију турнира које се традиционално додјељује заслужним појединцима сваке године.

Јовица Судар је такође искористио прилику да се у име породице захвали такмичарима, посјетиоцима, донаторима и свима онима који су на било који начин допринијели да се и овај шести меморијални турнир успјешно приведе крају. Након тога је позвао све присутне на пригодно послужење које су Мишина породица и пријатељи припремили за све присутне.

Наредни турнир заказан је на истом овом мјесту, у исто вријеме, 2023. године у нади да ће бити још више екипа и оних који ће испратити турнир, јер свакако човјек по коме се овај меморијал зове је то заиста и заслужио.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

» Мишина унука Елена уручила пехар за треће мјесто Милораду Судару

» Мишина кћерка Меланија уручила пехар за друго мјесто

» Миодраг Линта уручио пехаре побједницима Славку Лежаји, Брану Драговићу и Јовици Стојићу